ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

Cilt/11 Ocak-1979 Sayı/61

ilke

Sayı : 61
OCAK / 1979

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Sahibi: Öner Ciravoğlu / *Yazıişleri Müdürü:* Y. Hasan Çebi / *Yazışma ve havalesi adresi: P. K. 71, İstanbul / Yönetim ve dağıtım adresi: Cağaloğlu Başmuhasip Sokak, Tan Apt. No: 10/11, İstanbul / Abone şartları, yıllık 300, altı aylık 150 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Baskı: Kültür Matbaacılık / Dizgi: Evren Matbaası / İlan: Tam sayfa 500 Lira / Basıldığı Tarih: 15 Ocak 1979*

İLKE DERGİSİ ALTINCI YILINA GİRDİ

Elinizdeki Ocak 1979 sayısıyla İlke Dergisi altıncı yılına girmiş bulunuyor. Türkiye gibi, siyasal yaşamın, geniş ölçüde demokrasi mücadelesi ekseninde geçtiği bir ülkede sosyalist yayın politikasını sürdüren aylık bir derginin 6 yaşına girmesi, sayıların ötesinde bir anlam ifade eder. On ciltlik bir potansiyelin, çeviriler, yorumlar, araştırma ve incelemeler açısından geniş bir kapsamı var. Kendi türünden yayınlar içinde İlke'nin özgün konumunu belirleyen faktörlerin başında, bu kapsamına bağlı olarak yayın politikasında izlediği istikrarlı yoldur. İlke'den sonra pek çok benzeri dergi yayın hayatına girmiş, kendi konumunu ve doğrultusunu saptayıncaya kadar yalpalamıştır. Bunun da başlıca etmenini, yayına yön veren politikanın durumu oluşturur.

Dergimizin 10 cildinde içine, dünya devrimci hareketinin ve Türkiye'deki sosyalist ve demokratik hareketin bütün sorunlarının girdiğini söylemek olanağı yoktur ve bunun imkanı da yoktur. Bir dergi kültürü, bu sınırlı işlevine rağmen ancak emekçi halk hareketinin gelişmesine, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin rayına oturmasına yardımcı olabiliyor ve bu konumunu korumakta ısrarlı davranabiliyorsa değerli olabilir.

İlke Dergisi'nin başından buyana, Türkiye'de siyasal tavır biçiminde somutlanma olanağı bulamamış konuları ele alıp kadrolara aktarmak, tartışma alanı açmak ve bu alanlardaki genel geçerli ilkelerin ülkemizde de olgunlaşmasına yardımcı olmak gibi bir amacı olmuştur.

Maoculuğun gerçek yüzünün teşhis ve teşhirinden tutun da, proleter enternasyonalizmi düşüncelerinin kök salıp yaygınlaşmasına kadar, oldukça yoğun teorik ve pratik çabayı gerektiren çalışma biçimlerinde ve alanlarında İlke yayın hayatımızda öncü bir rol oynamıştır diyebiliriz.

11. Cildin başlangıcında İlke Dergisi belki başardıklarından dolayı kıvanç duyma hakkına sahiptir ama o daha çok, artan görev ve sorumluluklarını düşünmek zorundadır. Bu nedenle İlke Dergisi, eskiden olduğundan daha fazla inceleme ve araştırma alanında çaba göstermek, Türkiye'nin sorunlarına ilginin arttığı ölçüde sayfalarında bu ilgiyi somutlamak, sosyalist siyasi hareketimizin ve genel demokratik hareketin önüne çıkan ve çıkması kaçınılmaz olan gündem maddelerine gücü ölçüsünde çözümler sunmak yönünden daha çok çalışmak durumundadır.

Önümüzde çözmemiz gereken sorunlar eskiden geldiği kadar gelişmeler içinde yeniden üremektedirler. Örneğin: Sosyalist birlik sorunu, sosyalist siyasetin yığınsallaştırılması sorunu, örgütlenmenin pratik sorunları, köylü sorunu ve işçi - köylü ittifakı meselesi, kadın ve gençlik örgütlenmesinin özgül sorunları, ulusal demokratik hareketin kendine özgü problemleri gibi, ele alınması ve teorik kapsamda irdelenmesi gereken sorunlar olarak görev alanlarımız içerisindedir.

Bunların yanında uluslararası alanda, ekonomik - siyasal ve kültürel ilişkiler yeni biçimler alıyor, güçlerin dengesi ve konumu sürekli bir hareketlilik gösteriyor. Olayların gerisinde kalmamak, tam tersine, onları yönlendirmek durumunda olanlar için bütün bu alanlarda ciddi ve kapsamlı incelemeler ve bilgi alışverişi, kaçınılmaz bir zorunluluktur. Buradan hareketle yapılacak pek çok çalışma vardır ve bir derginin görev sınırları içinde İlke bu alana sokulmak ihtiyacındadır.

Yayın hattımız, bundan önce olduğu gibi bundan sonra da, okuyucularımızın eğilimlerine ve taleplerine bağlı olacaktır. Çeşitli yanlış siyasal çizgi ve eğilimlerin yanlışlarına işaret eden polemik yazılarımızı daha da yoğunlaştırmayı, sorunlarımızın çözümüne yarayacak koşulların olgunlaştırılması çalışmasının bir parçası olarak ele alıp değerlendireceğiz. Çeşitli kılıklar altında anti-komünizmin nüansları arkasından «teori» diye kendi tekke bunalımlarını yazıya dökenlerle uğraşmayı hiç bir zaman ciddi bir iş olarak görmedik. Ancak bu tür çabalara etki alanı bırakmamak için de belli bir zaman ve olanak ayırmak gerektiğini kabul ediyoruz ve bunu da gözetmek niyetindeyiz.

Doğru siyasi tespitler bugün Türkiye'de hızlı süreçler şeklinde açığa çıkıyor ve buna yeni şartlar eşlik ediyor. Emekçilerin ekonomik - demokratik kazanımlarından geriye doğru alınmak istenen ödünler ve bu doğrultudaki egemen özlemler giderek daha yoğunlaşacağa benziyor. Bunlara bağlı olarak halk kesimlerinin, ekonomik - demokratik - siyasal mücadelesinin yeni biçimlere bürünerek ve artarak süreceğinden kuşku yoktur. O halde önümüzdeki perspektifte, sınıf mücadelesinin bir yanında siyasal bilinç unsurunun kitleselleşmesi oranında, bu bilincin araçlarından biri olarak görmemiz gereken İlke de yaygınlaşmak, etki alanını genişletmek, daha çok sayıda okuyucunun eline ulaşmak bakımından da, yukarıdaki görevlerine ek bir çaba içinde olacaktır. Daha nitelikli bir dergi daha çok okuyucuya ulaşabileceği, gibi daha çok okuyucu da bizi daha kapsamlı bir yayın yaratmaya itecektir. Önümüzdeki yılda gözeteceğimiz hedeflerden biri de bu olmalıdır.

Dergimiz, okuyucularından gördüğü ilgi ve desteğe teşekkür etmeyi görev sayarken, bu ilgi ve desteğin ona yüklediklerini taşımayı da görev saymaktadır.

İ L K E

21 Kasım 1978'den-23 Aralık 1978'e

22 KASIM 1978

- Ankara 1. Asliye Ceza Mahkemesi, Ülkü Ocakları Derneği'nin MHP'yi desteklemekten ötürü kapatılmasını kararlaştırdı.
- DİSK, anti-emperyalist ve anti-faşist güç ve eylem birliği için demokratik platform oluşturmak üzere sendika, dernek, meslek örgütü ve demokratik kuruluşların toplantı yapacağını açıkladı.
- Bağ-Kur'da emeklilik yaşının indirilmesi ve basamak değişikliği kabul edildi.
- İran'ın Şiraz kentinde 105 kişinin ölümü ile sonuçlanan olaylardan sonra, Şii lider Ayetullah Humeyni, İran Ordusunda Şah'a karşı tepkinin giderek arttığını söyledi.
- Kosta Rika, Nikaragua ile diplomatik ilişkilerini kesti.

23 KASIM 1978

- Türk ve Yunan Dışişleri Bakanlarının Strasbourg'da yaptıkları görüşme sonunda, iki ülke arasındaki sorunların çözümlenmesi için teknik temasların sürdürülmesi kararlaştırıldı.
- Urfa'nın Siverek ilçesinde 2 kişi öldürüldü, 5 kişi yaralandı.
- İlaç fiyatlarına ortalama yüzde 30 zam yapıldı.
- Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kurulu, Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan Üniversiteler Yasası taslağını sakıncalı bulduğunu açıkladı.

24 KASIM 1978

- Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi, TÖB-DER'de Gültekin Gazioğlu yönetiminin yasal olduğuna karar verdi.
- Devlet Bakanı Çetin, «Türkiye ile AET arasındaki ilişkilerin gelişmesi için AET'ye üye ülkelerin de çaba göstermesi gerektiğini» söyledi.
- Türkiye - Norveç ortak savunma sanayiine ilişkin görüşmeler başladı.
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın nükleer enerji

santralinin ihaleye çıkarılacağı yolundaki açıklaması, Türkiye 3. Genel Enerji Kongresinde tepkiyle karşılandı.
- Bolivya'da Silahlı Kuvvetler, Başkan Pereda'yı devirerek yönetimi ele aldı.
- Pekin'de duvar gazetelerinde eski Başkanlardan Lui Şao Şi'nin itibarının iadesi istendi.
- İspanya hükümeti, Franco dönemi sonrası yeni Anayasa halkoyuna sunulana kadar İspanya'da her türlü gösteriyi yasakladı.

25 KASIM 1978

- Faşizme ve emperyalizme karşı güç ve eylem birliği için demokratik platformu oluşturmak üzere DİSK'in düzenlediği toplantıya 39 demokratik örgütün temsilcileri katıldı.
- Bağımsız Mardin Milletvekili Nurettin Yılmaz Türk Ceza Yasasının 141-142. maddelerinin kaldırılması, 163. maddesinin değiştirilmesini öngören bir yasa önerisi verdi.
- TSİP Genel Sekreteri Yalçın Yusufoğlu, Üniversiteler Yasa Tasarısını eleştirerek, tasarının üniversitelerin özerkliklerini daha da kısıtladığını ve anti-demokratik hükümler taşıdığını belirtti.

26 KASIM 1978

- Faşizme ve emperyalizme karşı güç ve eylem birliği için demokratik platform oluşturmak üzere biraraya gelen 33 kuruluş, Anayasa'nın iptal ettiği anti-demokratik yasaları CHP'nin getirmek istediğini belirttiler.
- KTFD'de iki Bakan istifa etti.
- Romanya, Varşova Paktı'nın askeri gücünü arttırma kararına karşı çıktı.
- Pekin'de yapılan gösterilerde Başbakan Hua Kuo Feng'in istifa etmesi ve yerine Teng Hsiao Ping'in getirilmesi istendi.

27 KASIM 1978

- Başbakan Ecevit, «Asayiş tasarılarının demokrasiye ters düşmemesine özen gösterdik» dedi.
- Türkiye Barolar Birliği, hükümet tarafından getirilen yasa tasarılarının demokratik ilkeleri zedeleyeceğini belirterek karşı çıktı.
- Karadeniz Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Necdet Bulut, TİP Trabzon il örgütü saymanı olan eşi ve oğlu, faşistler tarafından açılan yaylım ateşi sonucu yaralandılar.
- NATO asamblesine ABD'nin Kıbrıs'la ilgili önerge sunmasını Türk heyeti protesto etti.
- TSİP Genel Sekreteri Yusufoğlu, «ABD'nin Kıbrıs için getirdiği plan, soruna NATO çerçevesinde çözüm bulmak amacını taşımaktadır. Bu Doğu Akdeniz'de barış ve güvenliği sağlayamayacaktır» dedi.
- Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde 5 bakan daha istifa etti.

28 KASIM 1978

- BM Güvenlik Konseyi, Kıbrıs'la ilgili daha önce alınmış olan Konsey kararlarının iki tarafın anlaşacakları bir zaman

çizelgesi içinde uygulanmasını istedi.
- CHP Grubunda, İşletmeler Bakanı Kenan Bulutoğlu hakkında verilen gensoru önergesinin gündeme alınması kararlaştırıldı.
- Adana ve Erzincan'da iki kişi öldürüldü.
- 12 Mart döneminin kışkırtıcı ajanı Mahir Kaynak MİT'de daire başkanlığına terfi etti.
- TRT-DER Başkanı, «oldu-bittiye getirilen sınavlarla, TRT'deki faşist kadroların genişletilmek istendiğini» söyledi.
- SBKP Merkez Komitesi, Konstantin Çernenko'yu Politbüro üyeliğine seçti.
- Federal Almanya'da 37 bin çelik işçisi greve gitti.

29 KASIM 1978

- Başbakan Ecevit, «Hükümette motor sanayiine ve ekonomiye olumsuz yönde etki yapacak herhangi bir ödün verme eğiliminin ve bu konuda özel girişimin gereksiz biçim ve ölçüde engellenmesinin söz konusu olmadığını» söyledi.
- Urfa'da 4 kişi öldürüldü.

30 KASIM 1978

- Diyarbakır ve Kilis'te iki öğrenci, Samsun'da bir işçi, Adana'da bir polis öldürüldü.
- 4. Beş Yıllık Plan Meclis'te kabul edildi.
- Bakanlar Kurulu, 1979 yılı mali bütçesini 430 milyar lira olarak bağladı.
- Dünya Bankası kömür ve elektriğe zam yapılmasını önerdi.
- Yargıtay 9. Dairesi, Sendikal nedenle iş durumunu değiştirmenin tazminatı gerektirmediği yolunda karar verdi.

1 ARALIK 1978

- Maliye Bakanı Müezzinoğlu, «Kur ayarlamaları sürecek» dedi.
- Elazığ'da faşist terör ve saldırılar arttı.
- Faşizme ve emperyalizme karşı demokratik bir platform oluşturmak üzere biraraya gelen kuruluşlar, anti-demokratik yasa tasarılarının geri çekilmesini, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesini ve faşist odakların üzerine gidilmesini istediler.
- ABD doları, uluslararası para piyasalarında değer kazanmaya başladı.
- Nikaragua'da diktatör Somoza, halk oylamasını şartlı olarak kabul ettiğini açıkladı.

2 ARALIK 1978

- IMF, dolara karşı Türk lirasının yeniden ayarlanmasını istedi.
- Türkiye ve Irak arasındaki resmi görüşmeler Bağdat'ta başladı.
- Hema Şirketinin varlıklarının Etibank tarafından satın alınarak TÜMOSAN'a devredilmesi kararlaştırıldı.
- Elazığ'da bir memur silahlı saldırı sonucu öldürüldü.
- Bursa Eğitim enstitüsü Müdür Yardımcısı, evine patlayıcı madde atılması sonucu ağır yaralandı.
- Ege Sanayi Odası, 4. Beş Yıllık Planı eleştirerek, «Plan'da hür teşebbüs kesiminde ekonomik

büyümeyi engelleyici hükümlerin yer aldığını» öne sürdü.

- İngiliz hükümeti Türkiye'ye koyduğu pamuk ipliği ambargosunu 1 Ocak 1979'dan geçerli olmak üzere kaldırdı.
- Ankara Savcılığı, bölücülük yaptığı iddiasıyla TÖB-DER'in kapatılmasını istedi.
- İran'ın başkenti Tahran'da gösteri yapan halka askeri birliklerin ateş açması sonucu binden fazla insan öldü.
- Hindistan Anayasa Mahkemesi, eski Başbakan İndira Gandi'nin özel bir mahkemede yargılanmasına karar verdi.

bir BELGE

Bazı Yasa Değişikliği Tasarıları Üzerine Notlar

Av. Halit ÇELENK

Hükümet «anarşi»yi önlemek için bazı yasalarda değişiklik yapmayı tasarlıyordu. Bu tasarılarını yasalaştırmak için hazırladığı kanun tekliflerini Millet Meclisi Başkanlığı'na sunmuş bulunuyor. Temel hak ve özgürlükler üzerinde önemli kısıtlamalar getiren bu tasarılara geniş demokratik kamuoyu karşı çıktı ve görüşlerini dile getirdi. Ülkemizin yetkin hukukçularından Halit Çelenk'in bu konuda yaptığı bir incelemeyi aşağıda yayınlıyoruz. Sıkıyönetim konusunda anlaşanların, bu yasaların geçmesinde de anlaşacakları düşünülmelidir. Çünkü bugün koşullar, böylesi anti-demokratik uygulamalara çok daha elverişlidir. Demokrasi güçlerinin topyekün karşı koymasıyla bu girişimlerin önü alınabilecektir. Demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkmak, bugün her zamankinden daha büyük bir zorunluluk haline gelmiş bulunuyor.

İLKE

İçişleri Bakanlığı tarafından «kamu güvenliğine ve kolluk hizmetlerine ilişkin bazı kanunlarda değişiklik yapılması ve bunlara yeni hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı» başlığı altında hazırlanan yasa tasarıları ile Adalet Bakanlığı tarafından 'Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Yasası'nda ve Ceza Yargılamaları Usulü Yasası'nda değişiklik öneren yasa tasarıları Millet Meclisi Başkanlığına verilmiştir.

Bu yasa tasarılarının kimi hükümleri üzerindeki düşünce ve eleştiriler aşağıda özetlenmiştir:

1 — POLİS GÖREV VE YETKİ YASASI

A) Bu yasanın 9. maddesine eklenen bir fıkra ile: Milli Güvenlik ve kamu düzeni bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülkiye amirinin emriyle polis; kişilerin üstlerini, araçlarını, eşyalarını ve özel kâğıtlarını arayacak ve bunlara el koyabilecektir.

Tasarı ile getirilen bu hüküm, Anayasa'nın 15. maddesinde düzenlenen «özel hayatın gizliliği» ilkesine ters düşmekte ve özel hayatın gizliliği hakkının özünü ortadan kaldırmaktadır. Oysa Anayasa'nın 11/2 maddesine göre, hiç bir yasa, temel hakların özüne dokunamaz. Nitekim tasarıyla getirilen bu yeni hüküm, daha önce 26.6.1973 gün ve 1775 sayılı yasa ile 9. maddeye eklenmiş, ancak CHP tarafından Anayasa Mahkemesine açılan dava sonunda 25.4.1974 gün ve 1973/41 esas ve 974/13 sayılı kararla bu fıkra iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararına rağmen, maddeye yeniden tasarıda yer verilmektedir.

Öte yandan «Milli Güvenlik», «Kamu Düzeni» gibi kavramlar yoruma elverişli, yanlı kişiler elinde keyfi işlemlere olanak sağlayabilecek kavramlardır. Anayasa Mahkemesi de sözü geçen kavramların bu niteliğini kabul etmektedir.

Yüksek Mahkeme bu konuda şöyle demektedir:

«... Oysa *Milli Güvenlik ve Kamu Düzeni*, uygulayıcılarının kişisel görüş ve anlayışlarına göre genişleyebilecek, öznel yorumlara elverişli, bu nedenle de keyfiliğe dek varabilir, çeşitli ve aşamalı uygulamalara yol açacak geniş kavramlardır. *Gecikmede sakınca bulunan haller*'de en az o kavramlar kadar kesin ve keskin çizgilerle belli edilmesi ve sınırlandırılması zorunlu bulunan bir deyimdir.» (aynı karar Any. M. Kararlar Dergisi cilt 12 sf. 152)

B) 15. maddeye eklenen bir fıkra ile polis, kimlik incelemesi yapacak, kimlik göstermeyenleri ya da kimlik belgesinden kuşku duyduğu kimseleri emniyete götürecek, parmak izlerini alacak ve fotoğraflarını çekecektir. (Polis Görev ve Yetki Yasasının 5. maddesine yapılan gönderme)

Bu madde kişi güvenliğini ortadan kaldırmaktadır. Hakkında suç ihbarı olmayan bir kişi hakkında böyle bir işlem yapılması, kişi güvenliğine aykırı olduğu gibi, tarafsız olmayan uygulayıcılar için keyfî işlemlere de olanak sağlamaktadır.

C) 20. maddeye eklenen bir fıkra ile Milli Güvenlik ve Kamu Düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde polis, evleri, işyerlerini, bunların eklentilerini, tüm yapıları arayacak ve bulduğu suç eşyalarına el koyacaktır.

Yargı organı kararı olmadan böyle bir aramanın yapılması, konut dokunulmazlığı ve kişi güvenliği ilkelerine tamamen aykırıdır. Yukarda sözü geçen Anayasa Mahkemesi kararındaki gerçekler bu fıkra için de geçerlidir. «Milli Güvenlik ve Kamu Düzeni» kavramlarının yoruma elverişli niteliği yukarda açıklanmıştır.

2 — 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI YASASI

Bu yasanın 1. Bölüm, 2. Kısmının sonuna şöyle bir fıkra eklenmiştir:

«Devlet memurları, 657 sayılı yasanın 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12. maddelerinde belirtilen ilke, ödev ve sorumluluklarla bağdaşmayan amaçlar güden, ya da bu tür çalışmalar yapan dernekleri kuramazlar ve bu yolda çalışma yapan derneklere üye olamazlar. Bu tür dernekler mahkeme kararıyla kapatılır.»

A — 657 sayılı yasanın yukarıda sözü edilen 1 - 12 maddelerinde özetle memurların; yasaları sadakatle uygulayacağı, amirlerinin emirlerini yerine getirecekleri ve herhangi bir siyasi partinin, ya da kişinin zararını hedef tutan davranışlarda bulunamayacakları hükümleri yer almıştır. İşte bu hükümler, memur dernekleri, dernek kurucusu memurlar ve memur dernekleri üyeleri hakkında da uygulanmak istenmektedir.

a) Bu madde ile; memuriyet statüsü ile dernek yöneticisi, ya da üyesi olma statüsü birbirine karıştırılmaktadır. Memur, dairesinde memur sıfatıyla görev yapar. Aynı memur dernekte dernek yöneticisi, yani dernekçi sıfatıyla çalışır. Bu iki sıfat ve statüyü birbirine karıştırdığımız takdirde memurlar için dernek kurma hakkı ortadan kalkmış olur. Oysa Anayasa'nın 29. maddesi «Herkes... dernek kurabilir» ilkesini getirerek, dernek kurma hakkının memurlar da dahil olmak üzere herkes için tanındığını düzenlemiştir. 12 Marttan önce Türkiye Öğretmenler Sendikası, çalışmalarını sürdürürken, idarece bu tür savlar ileri sürülmüş ise de, o tarihlerde Danıştay'a götürülen davalar sonunda Danıştayca, memurun sendikal eylemleri ile memuriyet çalışmalarının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği yolunda kararlar verilmiştir. Danıştayın bu kararları görüşlerimizi doğrulamaktadır.

b) Tasarı ile, dernekte çalışan memur, devlet dairesinde çalışıyor gibi kabul edilmekte ve amirinin emirlerine tabi tutulmaktadır. Oysa yukarıda açıklandığı gibi, bu iki görev ve statüyü birbirinden ayırmak zorunludur. Aksi halde memurun dernek kurma hakkı ortadan kalkmış olur.

c) «Yasaları sadakatle uygulama» hükmü ile derneklerin demokratik, sosyal ve mesleki haklar için çalışma yapma olanağı ortadan kaldırılmaktadır. Bu hüküm yasallaşırsa, Yasalarda mevcut olmayan demokratik, sosyal ve mesleki haklar için mücadele olanağı kalmamaktadır. Bu yasaklara uymayan dernekler de kapatılacaktır. Bu ise, her yönüyle temel hakları kısıtlayıcı ve ağır bir hükümdür.

d) Bu nedenlerle tasarının bu fıkrası, Anayasa'nın dernek kurma hakkını düzenleyen 29. maddesine aykırıdır.

3 — 1630 SAYILI DERNEKLER YASASI

A — Yasanın ikinci maddesine yapılan bir ekle, kurulması yasak dernekleri kurma, ya da idare etme suçundan mahkum olanların derneklere *üye olamayacakları* kabul edilmektedir. Oysa yasaklanan dernekleri kurmak, ya da idare etmek ağır bir suç olmadığı gibi, yüz kızartıcı suçlardan da değildir. Bu açıdan getirilen bu hüküm de Anayasa'nın 29. maddesine ters düşmektedir. Nitekim daha önce 1630 sayılı yasanın 2/a maddesinde yer alan «Kurulması yasak dernekleri kurmak veya idare etmek suçlarından birinden kesin olarak hüküm giymiş olanlar» dernek kuramazlar, şeklindeki hüküm CHP Millet Meclisi grubu tarafından Anayasa Mahkemesine açılan dava sonunda bu mahkemenin 18-19-20/12/1973 gün ve 963/3-37 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Bu kararda, üye olma hakkı için şöyle denilmektedir: «Onun içindir ki dernek kurma hakkının kullanılması ile yine bu hakkın kaynaklık ettiği derneklere üye olma hakkı aynı koşullara bağlanırsa, üye olma hakkının özüne dokunulmuş ve Anayasa'nın değişik 29. maddesi ile de çelişkiye düşülmüş olur.» (Any. Mh. Kar. Derg. C. II. Sa. 324)

Yüksek Mahkemenin bu kararı, tasarı ile getirilmek istenen fıkranın Anayasa'ya aykırılığını ortaya koymaktadır. Bir siyasi partinin kendi açtığı dava sonunda verilen iptal kararına ters düşen yolda bir yasa düzenlenmesine gitmesi, gafletten başka türde açıklanamaz.

B — Yasanın 7. maddesine yapılan bir ekle bu maddeye: «Amacı belli olmayan» sözü eklenmektedir. Bu kavram değişik

yorumlara ve yanlış uygulamalara neden olabilecek bir kavramdır. Örneğin: «İnsan Hakları Evrensel Bildirisi» çerçevesinde, «Atatürk ilkeleri doğrultusunda», «Anayasa ilkeleri», «Demokratik Hak ve Özgürlükler» gibi sözler bu maddeye göre belirli sayılmayarak dernek kapatılabilecektir. Bu nedenle maddeye eklenen bu sözler, uygulama yönünden sakıncalı sonuçlar doğuracak, dernekleri kurulamaz ve çalışamaz duruma düşürecektir.

C — Yasanın 7. maddesine, amaç ve amacı gerçekleştirmek için yapılacak çalışmalar dışında ve ayrıca «Çalışma Konuları» diye bir kavram getirilmektedir.

Tüzüklerde öteden beri amaç maddesi ile bu amaca ulaşabilmek için yapılacak çalışma yöntemlerini gösteren hükümler yer almaktadır. Tüzükte yer alan bu maddeler dışında ayrıca «Çalışma Konuları» şeklinde bir hükme gerek olmadığı gibi, böyle bir hükmün tüzükte yer alması yararlı değil, sakıncalı sonuçlar doğuracaktır.

Hemen söyleyelim ki, «Çalışma Konuları»nın daha baştan, tüzük hazırlanırken saptanması olanaksızdır. Çalışma konuları, ancak hayatın akışı içinde ve sosyal gelişmelere göre ortaya çıkacaktır. Bu tür bir hüküm, dernek çalışmalarını engellemek, derneklerin kurulmasını daha başından önlemek ve giderek kurulmuş derneklerin kapatılmasından başka bir sonuç doğurmayacaktır.

D — Yasanın 9. maddesine getirilen bir ekle; İçişleri Bakanlığına ve valiliklere, daha önce incelenmiş ve onaylayarak yürürlüğe girmiş tüzükleri, istedikleri zaman yeniden inceleme yetkisi verilmektedir.

a) Bu hüküm kazanılmış hakları ortadan kaldırmaktadır.

b) Derneklerde istikrarsızlıklara neden olacak kararlı, düzenli, güvenli bir çalışmaya engel olacaktır.

c) Bu hüküm iyi niyetli olmayan uygulayıcılar elinde kuvvetli bir silah olacaktır.

Yasanın 35. maddesine getirilen bir değişiklik önerisiyle:

Dernekler «Çalışma konuları ve eylem biçimleri dışında herhangi bir eylemde bulunamazlar» hükmü getirilmektedir.

a) Bu hükme göre, örneğin; bildiri yayınlama, imza toplama ve anket yapma gibi eylem biçimleri tüzükte daha önce gösterilmemişse bu eylemler yapılmayacaktır. Ayrıca tüzükte gösterilmemiş herhangi bir çalışma konusu üzerinde eylem konamayacaktır. Oysa hukuksal olan; yasaların engellemediği ve olanak verdiği tüm çalışma yöntem ve konularının dernekler tarafından kul-

lanılabilmesidir. Tasarı yasallaştığı takdirde bu hüküm uygulamada, dernekler için sonu gelmez zorluklar çıkaracak ve tüm dernekler her an kapatılma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaklardır.

b) Dernekler yasasının 75. maddesi ile bu hüküm (35. M.) sendikalar ve öteki meslek kuruluşları için de uygulanamayacağından daha da büyük önem taşımaktadır.

F — Yine Maddeye:

Dernekler «hiç bir biçimde ve yönde siyasi tutum ve davranışta bulunamazlar» hükmü getirilmektedir.

Yürürlükte bulunan yasada, öğrenci dernekleri dışında kalan derneklerin siyasal faaliyette bulunamayacakları hakkında bir hüküm yer almamıştı. 1630 sayılı Dernekler Yasasının 4/1 maddesi ile derneklerin «iktidar mücadelesi» yapamayacakları hükmü kabul edilmişti. Bu hüküm siyasal faaliyetin «İktidar Mücadelesi» olduğunu saptıyor ve siyasal faaliyetin tamamını kapsıyordu. Dernekler, iktidar mücadelesi dışında kalan ve yurt sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapabiliyor ve bu konularda düşüncelerini açıklayabiliyorlardı. Bu da, Anayasa'nın 20. maddesinde, gerçek ve tüzel kişilere tanınan düşünce açıklama özgürlüğüne uygun düşüyordu.

Yeni tasarı ise, «Siyasi tutum ve davranışlar» yapamaz şeklinde bir hüküm getirmekte ve düşünce özgürlüğü açısından dernekleri açmaza sokmaktadır. Çünkü siyasi tutum ve davranış, siyasi faaliyet anlamına gelmektedir. Siyasi faaliyet, Dernekler Yasası'nın 4/1 maddesinde iktidar mücadelesi olarak tanımlandığına ve zaten yasaklandığına göre, maddeye ayrıca «siyasi tutum ve davranış» gibi bir hüküm getirilmesi, derneklerin iktidar mücadelesi dışında genel yurt sorunları üzerinde düşünce açıklama hak ve özgürlüklerini ortadan kaldırmaktan başka bir sonuç doğuramaz. Bir taraftan yasada siyasi faaliyet tanımlanıyor, bu yasaklanıyor, öte yandan da ayrıca siyasi tutum ve davranış gibi kaypak, yoruma elverişli bir hüküm getirilerek Anayasa'nın 20. maddesine ters düşen bir düzenlemeye gidiliyor. Bu hüküm «Düşünce Özgürlüğü» hakkının özüne dokunmaktadır. Ve Anayasa'nın 11/2 maddesine aykırıdır.

G — 35. maddenin II/a fıkrası Türkçeleştirilerek yeniden yazılmakta, ancak fıkrada bulunan «teşvik» kelimesi, «özendirme» olarak değiştirilmektedir. Özendirme kavramı çok geniş bir kavramdır. Bu kelime yerine eskiden olduğu gibi Teşvik ya da Kışkırtma sözlerinin konulması uygulama açısından daha doğrudur.

H — Tasarıda öğrenci dernekleri için:

«Hiçbir biçim ve yönde öğrencilikle ilgisi olmayan eylemde bulunamazlar» hükmü getirilmektedir.

Bu hükme göre öğrenci dernekleri örneğin 1 Mayıs gününü kutlayamayacak, Atatürk'ü anma günü düzenlemeyecek, benzeri toplantılar yapamayacak, yurt sorunlarıyla ilgili bildiriler yayınlayamayacak ve afişlemeler yapamayacaklardır. Oysa bu haklar Anayasa'nın 20. maddesinin güvencesi altına alınmış haklardır. Bu hakları hem gerçek kişiler ve hem de tüzel kişiler kullanabilirler. Tasarı ise bu Anayasal hakkı ortadan kaldırmaktadır.

İ — Yasanın 51. maddesine: «Alındı belgeleri Maliye Bakanlığınca bastırılır» hükmü eklenmektedir. Bu hüküm, dernek tüzükleri valilikler ve İçişleri Bakanlığınca onaylanmadan aidat ve bağış toplanmasını engelleyecek niteliktedir. Oysa Anayasa'nın 29. maddesine göre, dernekler kuruluş bildirimini vermekle kurulmuş ve tüzel kişilik kazanmış olurlar. Bunun sonucu olarak da faaliyet gösterebilirler. Getirilmek istenen hüküm bunu engellemektedir.

J — Tasarı, 64. maddeye getirdiği bir ekle:

«Amacı belirli olmayan, çalışma konuları amaca uygun bulunmayan» derneklerin kapatılacağı hükmünü getirmekte, kurucuları da cezalandırmaktadır.

Yukarıda da açıklandığı gibi, çalışma konularını önceden saptamak olanaksız bulunduğundan, bu konular ancak hayatın akışı içinde ortaya çıkacağından, böyle bir hükümle dernekler çalışamaz duruma düşeceklerdir ve giderek dernekler sudan yorum ve gerekçelerle kapatılabilecektir.

K — 63. maddeye bir fıkra eklenmekte ve:

Derneklere üye olması yasaklanan kimselerin üye kaydedilmeleri halinde, hem üye kaydeden yöneticiler ve hem de kaydedilen üye cezalandırılmakta ve dernek kapatılmaktadır.

Derneklerin her üye için güvenlik soruşturması yapması olanaksızdır. Tasarıda yaptırım olarak konulan ceza da (kapatma) çok ağır bir yaptırım olup anti-demokratiktir.

L — Yasaya eklenen bir madde ile derneklerin, suç sayılan eylemlerin yapıldığı bir yer olduğunun belirlenmesi halinde derneğin kapatılacağı hükmü getirilmiştir.

Tasarıya göre, bir derneğin birden fazla üyesi tarafından, örneğin iki üyesi tarafından yurdun herhangi bir yöresinde ayrı ayrı birer suç işlendiği takdirde, suçların türüne bakılmaksızın (hakaret, sarhoşluk, kumar da olabilir) dernek kapatılacaktır. Bu

hüküm uygulama açısından son derece tehlikeli ve sakıncalı bir hükümdür.

4 — 171 SAYILI TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ YASASI

A — Tasarı ile bu yasanın 7. maddesi değiştirilmekte ve toplantıları haber verme süresi olan 48 saat 72 saate çıkarılmaktadır. Ayrıca yasanın 10. maddesine bir fıkra eklenerek, bazı hallerde mülkiye amirine toplantı ve yürüyüşleri 10 gün erteleme yetkisi verilmekte ve ayrıca yürüyüş güzergâhını değiştirme hakkı tanımaktadır.

a) Daha önce 19/6/973 gün ve 1742 sayılı Yasa ile 7. maddeye haber verme süresini 4 güne çıkaran bir hüküm eklenmişti. CHP bu hükmün Anayasa'ya aykırılığını ileri sürmüş ve Anayasa Mahkemesi'ne dava açmıştı. Dilekçede şöyle deniliyordu: «Böylece idarenin ve zabıtanın alacağı güvenlik tedbirlerinin gerektirdiği zorunlu süre aşılarak hakkın kullanılmasının kısıtlanmasına gidilmiş olmaktadır. Bir topluluğu görüşlerini açıklamaya zorlayan bir olay, dört gün içinde önemini yitererek artık kamuoyunun ilgisini çekmez olur. Değişiklik, Anayasa'nın 28. maddesinin işlememesi ve sınırlamanın «önceden izin alma» koşulunu da aşan bir nitelik kazanması gibi bir sonuca yol açar.» Bu dava sonunda yasa biçim yönünden iptal edilmiş ve esasa girilmemişti.

Bugün getirilmekte olan tasarı da, dilekçede ileri sürülen nedenlerle Anayasa'ya aykırı düşmektedir.

b) Mülkiye amirlerine toplantı ve yürüyüşleri erteleme yetkisi daha önce 1932 sayılı Yasa ile tanınmıştı. Ancak CHP Senato Grubu tarafından Anayasa Mahkemesi'ne açılan dava sonucunda bu erteleme yetkisine ilişkin hüküm, Yüksek Mhkemenin 18 - 22 Kasım 1976 gün ve 976/27 - 51 sayılı kararı ile ve bu yetkinin toplantı ve yürüyüş hakının özüne dokunduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin bu kararına rağmen. tasarıda erteleme yetkisine yeniden yer verilmiştir. Bu karar, tasarıda yer alan hükmün Anayasa'ya aykırı olduğunu göstermektedir.

Mülkiye amirlerine tanınan toplantı ve yürüyüş güzergâhını değiştirme yetkisi de toplantı ve yürüyüş hakını sınırlamakta, bu hakkın kullanılmasını son derece zorlaştırmaktadır. Bu yetki, aynı zamanda ard niyetli yöneticiler için kötüye kullanmaya son derece elverişlidir. Her ne kadar yasa, ilgiliye, mülkiye amirliğinin kararına karşı Asliye Ceza Hakimliğine itiraz hakkı tanımak-

ta, mahkemenin, 24 saat içinde karar vereceğini, kararın mülkiye amirliğine bildirilmesinden 24 saat sonra toplantının yapılabileceğini hükme bağlamışsa da, uygulamada bu, toplantının yapılma olanağını ortadan kaldıracaktır.

Nitekim CHP de 973 yılında aynı görüşü savunmuş, 1742 sayılı Yasa ile Toplantı Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na getirilen ve güzergah değişikliğini öngören hüküm hakında Anayasa Mahkemesine dava açarak iptalini istemişti. CHP'nin dava dilekçesinde şöyle deniliyordu: «... önceden tespit ve ilan edilmiş yol ve yönlerde değişiklik yapma, başka deyimle güzergahı daraltma ve kısıtlama yetkisi vermektedir. Bu da hakkın özüne dokunan bir sınırlamadır.» (14/3/974 gün ve 973/33-9 sayılı karar. Any. Mah. Kar. Der. Cilt: 12. sa: 87)

Bu hüküm de toplantı hakının özünü yaralamaktadır.

B — Tasarının 9. maddeye getirdiği bir değişiklikle bu Yasaya göre verilecek hapis cezaları iki kat ve ağır para cezaları da beş kat arttırılmakta ve bu cezalarda Erteleme ve Paraya Çevirme yöntemi kaldırılmaktadır.

Bu da ağır bir hükümdür.

5 — Yukarıdaki açıklamalar, getirilen yasa değişikliği tasarısıyla dernek kurma, derneğe üye olma, toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakları ile özel hayatın gizliliği, konut dokunulmazlığı haklarının ortadan kaldırıldığı ya da bu hakların kullanılmasının son derece zorlaştırıldığını göstermektedir.

Anayasa'nın 11/2 maddesi temel hakların özüne dokunulamayacağı ilkesini koymuştur. Anayasa Mahkemesi de hangi hallerde temel hakların özüne dokunulmuş sayılacağını saptamıştır. Yüksek Mahkemenin 8.4.963 gün ve 963/83 sayılı kararına göre, «Bir hak ve hürriyetin, gayesine uygun şekilde kullanılmasını son derece zorlaştıran veya onu kulanılamaz duruma düşüren kayıtlara tabi tutulması halinde o hak ve hürriyetin özüne dokunulmuş sayılır.»

Bu ilke ve kararlar, tasarının getirdiği hükümlerin, hukuk açısından, Anayasa'nın temel kurallarına ve altında imzamız bulunan uluslararası antlaşmalarda yer alan hükümlere aykırı düşmektedir. Anımsamak gerekir ki, uluslararası antlaşmalardaki hükümler Anayasa'nın 65. maddesine göre Yasa hükmündedir.

Bu tasarılarda yer alan hükümler; işçi ve emekçi sınıf ve tabakaların bugüne kadar sürdüregeldikleri mücadeleler sonunda, eksik ve yetersiz de olsa, elde ettikleri hak ve özgürlüklerin önemli bir bölümü ellerinden alınmakta, demokratik gelişmemize ağır

bir darbe vurulmaktadır. Burjuva demokratik hakların geçerli olduğu ülkelerde kolluk kuvvetlerine bile grevli-toplu sözleşmeli sendika kurma hakkı tanınmış iken, ülkemizde Anayasa tarafından «herkese» memur ve yurttaşlara tanınan dernek kurma hakkının kullanılamayacak oranda sınırlandırılması demokratik düzen açısından acı bir gelişmedir.

Bireysel terörün önlenmesi gerekçesi ile getirilen bu tasarılardan; özellikle devlet memurları, Dernekler, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri ile ilgili tasarıların bireysel terörle ilişkisini anlamak mümkün değildir. Getirilen ve yukarıda özet olarak eleştirilen tasarıların yasalaşması, emperyalizm ve yerli egemen güçler tarafından ülkemiz için öteden beri hazırlanıp uygulanagelen planın sürdürülmesine yardımcı olacaktır.

3 ARALIK 1978

- Elazığ'da üç kişi faşist saldırılar sonucunda öldürüldü.
- Türkiye'nin Irak'a olan petrol borcunun 60 milyon dolarlık Kısmı ihracat ile kapatıldı.
- TGS Genel Başkanlığına Oktay Kurtböke seçildi.
- TÜM-DER Genel Başkanı Nizamettin Barış, memur sayısının dondurulmasını istedi.
- Federal Almanya'da demir - çelik işverenleri, 29 bin işçiyi kapsayan lokavt ilan ettiler.
- Pravda: «ABD'nin Kıbrıs sorununa ilişkin planı, Batı'nın askeri - stratejik planlarının gerçekleştirilmesi yolunda atılmış bir adımdır.»

4 ARALIK 1978

- Irak ve Türkiye arasında yapılan resmi görüşmeler sonucunda, Irak'ın Türkiye'ye ek olarak 100 bin ton ham petrol vermesi karara bağlandı.
- Elazığ'da çıkan olaylarda 5 kişi öldürüldü.
- NATO Avrupa Grubu toplantısında başkanlığa 1979 yılı için Türkiye seçildi.
- KTFD Başbakanı Osman Örek, hükümet başkanlığından sonra UBP Genel Başkanlığından da istifa etti.
- Fransa ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında ekonomik işbirliği anlaşması imzalandı.

5 ARALIK 1978

- AET Zirvesi, «Avrupa Para Birliğini» görüşmek üzere Brüksel'de toplandı.
- NATO Genel Sekreteri Luns, üye ülkeleri Türkiye'ye ekonomik yardım yapmaya çağırdı.
- Kilis'te ilerici bir öğretmen öldürüldü.
- CHP Ortak Grubunda Başbakan Ecevit ve hükümetin tutumu eleştirilerek, olayların önlenmesi için yeni yasal önlemlere gerek

olmadığı belirtildi.
- İran'da gösteri ve grevler sürerken, Petrol üretimi yüzde 30 oranında düştü.
- İDMMA Başkan Yardımcısı Orhan Siper'in evine bomba atıldı.
- BM'in tanımayacağını bildirmesine rağmen Güney Afrika Cumhuriyeti tarafından Namibya'da yaptırılan ilk genel seçimlerde halk, askerler tarafından oy kullanmaya zorlandı.

6 ARALIK 1978

- Antalya Belediyesi'nde çalışan Genel-İş Sendikasına üye 690 işçi, ücretlerini alamadıkları gerekçesiyle işi bırakma eylemine başladı.
- TGS, Türk-İş'in DİSK tarafından yapılan faşizme ve emperyalizme karşı işbirliği çağrısına olumlu yanıt vermemesini eleştirdi.
- 18 öğrenci derneği, «Yeni Üniversiteler Yasası»nı eleştirerek, yasanın anti-demokratik olduğunu belirttiler.
- Kocaeli Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığına Sakıp Sabancı seçildi.
- Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Brejnev, «Varşova Paktı demogojik itirazlara karşın, savunma giderlerini kısmayacaktır» dedi.
- İspanya'da yeni demokratik Anayasa için halk oylaması başladı.
- Venezuela'da başkanlık seçimlerini, muhalefetteki Sosyal Hristiyan Parti adayı kazandı.
- İran'ın Zancan kentinde güvenlik kuvvetlerinin halka ateş açması sonucunda birçok kişi öldü.
- TSİP Antalya Merkez İlçe Yönetim Kurulu üyesi Mehmet Çelik faşist saldırganlar tarafından öldürüldü.

7 ARALIK 1978

- Adana'da devrimci bir öğrenci öldürüldü.
- Siyasal Bilgiler Fakültesinde, komandoları okula almak istemeyen öğrencilere saldıran polisler 20 öğrenciyi yaraladı, bazı öğretim üyelerini dövdü.
- İspanya'da yapılan referandum sonucunda yeni anayasa kabul edildi.

8 ARALIK 1978

- Trabzon'da 27 kasımda faşistlerin saldırısı sonucu ağır yaralanan KTÜ öğretim üyesi Necdet Bulut öldü.
- TİSK Başkanı Narin; «Hükümetin açıkça halka kemerleri sıkması gerektiğini anlatması şarttır.»
- Nikaragua'da diktatör Somoza, genişletilmiş muhalefet cephesinin ülkede bir halk oylaması düzenlenmesi görüşmeleri için öne sürdüğü koşulları kabul etti.

9 ARALIK 1978

- Uluslararası Af Örgütü Türkiye Ulusal Şubesi Derneği kuruldu.
- Köy-Koop'ta olağanüstü genel kurula gidilmesi kararlaştırıldı; Genel Başkan Ahmet Altun ve Genel Başkan Yardımcısı Nedim Tarhan istifa ettiler.
- SBKP Merkez Komitesi yayın

organı olan «Sovietskaya Rossia» gazetesi, Nobel Barış Ödülünün İsrail Başbakanı ve Mısır Devlet Başkanına verilmesini eleştirerek, bu seçimin dünyada öfke ve alay konusu olduğunu belirtti.

- İran'da askeri hükümet Muharrem ayının Aşure günü yapılacak gösterilere izin verildiğini açıkladılar.

10 ARALIK 1978

- İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin BM tarafından kabul edilmesinin 30. yıldönümü bütün dünyada kutlandı.
- İran'da milyonlarca kişi Şah rejimini protesto için gösterilere başladılar.
- İstanbul ve Kayseri'de 2 devrimci genç komandolar tarafından öldürüldü.
- TÜMAS, Üniversiteler Yasa Tasarısı'na karşı çıktı.
- SBKP yayın organı Pravda, ABD ve diğer kapitalist ülkelerde en temel insan haklarının bile kısıtlandığını açıkladı.

11 ARALIK 1978

- İran'da milyonlarca kişinin başlattığı rejim aleyhtarı gösteriler devam etti.
- Türkiye Barolar Birliği Anayasa'ya 12 Mart'ta getirilen kısıtlamaların kaldırılmasını istedi.
- Ankara Belediyesi'nde çeşitli haklarını almayan DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikasına üye yedi bin işçi direnişe geçti.

12 ARALIK 1978

- Genelkurmay Başkanı Evren: «Tam gün yasasının orduda yol açtığı ayrıcalık giderilmeli.»
- Adana'da ve Kars'ın Göle ilçesinde 4 kişi öldürüldü.
- İngiltere'den sonra Norveç ve İtalya'da Avrupa Para Sistemine (EMS) karşı çıktılar.

13 ARALIK 1978

- Başbakan Ecevit, İskandinavya gezisine başladı.
- Elazığ'da komandoların saldırı sonucunda iki kişi öldürüldü.
- İran'da Şah rejimi aleyhine gösteriler yapan halkın üzerine ateş açan askerler çok sayıda insanı öldürdüler.

14 ARALIK 1978

- Türk-Norveç resmi görüşmeleri Oslo'da başladı. Norveç Başbakanı, Kıbrıs'ta toplumlararası girişimlerin biran önce başlatılması için çaba harcanmasını istedi.
- Elazığ'da 1 kişi öldürüldü, 1 kişi yaralandı.
- Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinde, komandoların asistanlık sınavlarını etkilemek amacıyla fakülte yöneticilerini protesto eden Fakülte Dekanı Karabıyıkoğlu istifa etti.
- Turizm Bakanı Alev Coşkun, Akdeniz'de nükleer santral kurulmasına karşı çıktı.

15 ARALIK 1978

- İsveç Avrupa Para Sistemine katılmama kararı aldı.
- İngiltere'de Callaghan hükümeti, Parlamento'dan güvenoyu aldı.

16 ARALIK 1978

- ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti, iki ülke arasında 1 Ocak 1979 tarihinde diplomatik ilişki kurulacağını açıkladılar.
- Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü OPEC'in yıllık toplantısı Abu Dabi'de başladı.
- Diktatör Somoza, Nikaragua'da 11 yıldan beri işlenen Siyasal suçlarla ilgili af kararını imzaladı

bir YORUM

Çin-ABD İlişkileri Maoculuğun Kaçınılmaz Sonucunu Somutluyor

Bir kez milliyetçilikten yola çıkıldığında nerede durulacağı pek bilinmez, ya da çok iyi bilinir. Bunun en iyi örneğini, Çin'i ve Çin halkını olmadık maceralara sürükleyen Maocu Pekin yönetiminin serüvenlerinden çıkarmak mümkündür. Cilalı laflarını, Marks'ı Engels'i konu edinen lafazanlıklarını biraz kazıyanlar, Mao'nun gerici yüzünü görmekte zorluk çekmezler. Bugün Çin yönetiminin yuvarlandığı bataklık, aslında onların Mao'nun gerisine düşmeleri değil, onun gerici fikirlerini geliştirmeleri, tam anlamıyla uygulamaları anlamına gelir. Çin'in emperyalistlerle aynı kampa düşmesi, faşist rejimlerle işbirliği yapması, halklara düşman kesilmesi, Mao'nun «üç dünya terisi»ne tıpa tıp uygun bir yoldur. Bu yolun Türkiye'deki yolcularına bakınız, en gerici politikayı görür, faşistlerle «ideolojik» kavgalarına tanık olursunuz. Kimi iyi niyetliler şaşar kalır, nasıl böylesine bir politikaya solculuk kisvesiyle evet deniyor diye.

Şaşılacak bir yanı yoktur. Dünyaya Mao'nun «şaşı» gözleriyle ve «büroşür bilgisiyle» bakıldığı zaman görünecek olan bundan başkası değildir. Eğer «üç dünya teorisi»ne inanıyorsan ve benimsiyorsan, artık gerisi kolaydır. SSCB ve ABD «iki süper» ve hatta «emperyalist» ülkelerdir. SSCB, yeni emperyalist olduğu için ABD'den daha tehlikelidir ve baş düşmandır, der geçersin.

Bu kadarcık teori yeter Maocu olmak için, fazlasını bilmeye gerek yoktur. Her olayı bu mihenk taşına bir vur bak ne görürsün! Kim var «düşmanımın düşmanı, o dostumdur»!

Sovyetler Birliği'nin düşmanları, sosyalizmin düşmanları kimler olabilir ki, başta ABD emperyalizmi olmak üzere dünyanın tüm gerici faşist rejimleri ve onların işbirlikçileri. İşte bütün bunlar Maocuların dostudurlar. Örneğin: İran'da Şah, Şili'de Pnochet, Zaire'de Mabutu, Türkiye'de faşistler. Çünkü bunların hepsi SSCB ve sosyalizm düşmanıdırlar. O halde Maocuların dostu olmalıdırlar.

Önce Japonya ile bir saldırmazlık anlaşması imzalandı. Bunda Maoculara göre bir anlaşılmaz taraf yoktu. Çünkü «üç dünya teorisi»ne göre Japonya SSCB'nin düşmanı olduğu için Çin'in dostuydu. Kaldı ki yine bu teoriye göre Japonya emperyalist bir ülke değil, «nisbeten gelişmiş kapitalist bir ülke» idi.

Aralık 1978 ayı içinde Çin, kendi doğrultusunda daha ileri adımlar attı! «Üç dünya teorisi»nin uç noktasına vardı. ABD ile politik ilişkilerini başlattı. 1 Ocak 1979'da fiilen yürürlüğe giren bu ilişkinin arkasını. kuşku yoktur ki, ticari, kültürel, askeri ilişkiler kovalıyacaktır.

Böyle oluyor. Çin emperyalist silah tacirlerinin yeni ve «yağlı» bir müşterisi olarak «batı» pazarlarında dolaşmaya çıktı bile. Buna hem Çin'in, hem de emperyalistlerin ihtiyaçları var. Çünkü Çin, uzakdoğu'da savaş kundakçısı rolünü sürdürüyor, ABD'den boşalan bu yeri doldurmaya çalışıyor. Kışkırttığı yerel gerici unsurlar, sınır çatışmalarını tırmandırma eğilimi taşıyorlar. Vietnam'a karşı Kamboç gericiliğini kışkırtıyor, gerginleşen ortamdan kendi hegemonyacı emelleri için yararlanmayı umuyor.

Çin - ABD ilişkilerinin dünya barışı ve halkların güvenliği açısından bakıldığında da, ilkesel barış politikasıyla yakın bir ilişkisi görülmez Çünkü, barış siyaseti, belli kurallara bağlı ve müeyyideli olarak gelişmektedir. Barışı daha da pekiştirmek için yapılmış pek çok uluslararası anlaşma vardır ki, Çin bunların hemen hepsine karşı tutum almıştır. Öte yandan Çin, emperyalizmin saldırganlık örgütlerini NATO, CENTO vb. desteklemektedir. Komşularıyla sürekli anlaşmazlıklar içinde bulunan Çin'in işgalci amaçları da pek gizli değildir.

İşte barış güçleri Çin - ABD yakınlaşmasının değerlendirmesinde bu noktalara işaret ediyorlar. Çünkü, barış güçlerinin karşısında, barış düşmanlarının yakınlaşmasından başka bir şey değildir, Çin - ABD ilişkilerindeki gelişmeler.

——— 17 ARALIK 1978 ———

● OPEC toplantısında petrol fiyatlarının 1979 yılı içinde aşamalı olarak yüzde 14.5 oranında attırılması kararlaştırıldı.

18 ARALIK 1978

- Ferruh Bozbeyli, DP Genel Başkanlığından istifa etti.
- İran'da geçen 11 ay boyunca rejim aleyhtarı gösterilerde öldürülenler için düzenlenen ulusal yas gününde, binlerce işçi işi bırakma ya da yavaşlatma eylemine başladı.

19 ARALIK 1978

- Diyarbakır'da ilerici bir öğretmen öldürüldü.
- TÖB-DER Genel Başkanı Gazioğlu, çıkarılmak istenen anti-demokratik yasa tasarılarını eleştirerek bu tasarıların bir amacının da başta TÖB-DER olmak üzere demokratik kitle örgütlerini kapatmak olduğunu belirtti.

20 ARALIK 1978

- Malatya'da bir kişinin öldürülmesinden sonra meydana gelen olaylar üzerine sokağa çıkma yasağı ilan edildi.
- Hindistan'ın eski Başbakanlarından Indira Gandi, Parlamento'nun aldığı karar üzerine tutuklandı.
- Petrol fiyatlarına zam yapılmasından sonra Avrupa borsalarında doların değeri düştü.

22 ARALIK 1978

- Eski CHP Kahraman Maraş Senatörü Hilmi Soydan öldürüldü.
- Maraş'ta öldürülen TÖB-DER üyesi iki öğretmenin cenaze törenine engel olmak isteyen komandolar iki kişiyi öldürdüler, ilericilere ait çok sayıda işyerini tahrip ettiler.

23 ARALIK 1978

- Kahraman Maraş'ta devam eden faşist saldırılarda 31 kişi öldü, yüzlerce kişi yaralandı. İlerici ve Alevi kişilere ait ev ve işyerleri yakıldı.
- Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 2. Kongresi çalışmalarına başladı. Kongre'ye konuk olarak TİP Genel Başkanı Boran, DİSK Genel Sekreteri Işıklar, TÖB-DER Genel Başkanı Gazioğlu da katıldılar.
- Başbakan Ecevit, Maraş'taki olaylarla ilgili olarak, «Herkesin sözünü geçirebileceği kesimlere barış çağrısında bulunması gerektiğini» söyledi.
- Tahran'da ilkokul ve orta okul öğrencileri Şah rejimini protesto için yürüyüş yaptılar.

———ooOoo———

bir YORUM

Kahramanmaraş'dan Sıkıyönetime Uzanan Provokasyon Zinciri

1978'in başında MC'ciler hükümetten düşürülmüş ve yerine Ecevit Hükümeti geçmişti. Demokrasi güçleri açısından bu küçük bir olay, sıradan bir hükümet değişikliği değildi. Gerçi sosyal demokrasinin ne yapıp yapamayacağına önceden işaret ediliyordu ama, faşist tırmanışa karşı verilen demokratik mücadelenin daha elverişli olanaklara kavuşmuş olduğu da gözden uzak tutulmuyordu. Ancak bu elverişli olanakların değerlendirilmesi bir başka yönden önemliydi ve böyle olduğu çok geçmeden anlaşıldı.

1978, yoğun politik olaylara sahne oldu ve bu olayların başında faşist terör ve cinayetler geliyor. 1200'e yakın insan 1978 yılında siyasal cinayetlere kurban gitti.

Asıl kurban edilmek istenen emekçilerin hak ve özgürlükleriydi. Bu hedefe planlı ve sistemli bir çalışmayla varılabilirdi ve 1978'in toplumsal mantığında bu planı bütün açıklığıyla görmek olanağı var. Sosyal demokrasinin vurdumduymazlığı ve demokratik olmakla bağdaşmayan tutum ve tercihleri, faşistlerin ve gericilerin planlarına büyük ölçüde işlerlik kazandırdı. O; sürekli olarak, faşistlerle uzlaşılabileceği düşüncesini taşıdı. Demokratikliği bu anlayışla sınırlı kaldı.

Daha 1977 Haziran seçimlerinin arkasından Meclis başkanlığı seçimlerinde MHP ile anlaşan CHP'nin, faşizmle uzlaşabilecek karakteri açığa çıktı. Hükümeti kurduktan sonra ise bu niteliği bütün olaylarda kendini gösterdi. Önce eğitim enstitülerinde danıştay kararlarını uygulamaktan çekinip vazgeçmek ve faşist zorbalığa boyun eğmek, ardından DİSK'in 20 Mart direnişine karşı tutum alıp gericilere pirim vermek, ardından işçi haklarını kısıtlamaya yönelik «toplumsal anlaşma», ardın-

dan bir anti-demokratik yasa tasarıları paketiyle demokrasi güçlerinin karşısına dikilmek... vb.

Faşizmin ve gericiliğin hesaplarına uygun düşen bu siyasal ortamda, önce siyasal cinayetlerin sayısı artırıldı. Faşist terör giderek yaygınlaşmaya, sıradan demokrat unsurlarla sosyalist parti üye ve yöneticilerine kadar uzanan geniş bir hedef gözetmeye başladı. Doğan Öz, Bedrettin Cömert, 7 TİP üyesi, TSİP Antalya Merkez İlçe Başkanı Mehmet Çelik...

Kurbanlar bu kadarla kalamazdı. Faşist saldırı, bazı pilot bölgelerde odaklaştırılıp yoğunlaştırılmalıydı. Elazığ, Malatya, Sivas, Maraş illeri bunun için elverişli konum taşıyordu. Buralarda uygulanan provokasyonlar «başarılı» oldular.

Son olarak 24 Aralık günü Maraş'da uç verdi faşizmin amaçları. Faşistler tarafından öldürülen iki TÖB-DER'li öğretmenin cenaze törenine, MHP'lilerin kışkırttığı ve öncülük ettiği gerici gruplar saldırdılar. Hızlarını alamıyan saldırganlar, alevi yurttaşlara ait işyerlerini ateşe verdiler, evlere girip kadın, çocuk, yaşlı, hasta, kiminle karşılaştılarsa, baltayla, şişle, silahla öldürdüler.

Tarih: 27 Aralık 1978. 104 Ölü ve yüzlerce yaralı..

Faşistler daha önce önçalışmalarını yapabildikleri için bu boyutlarda bir katliamı başarabildiler. Böylece onlar, insanlık düşmanı yüzlerini kanıtlamış olmanın ötesinde, kendilerinden gelecek tehlikenin emekçi halk güçleri açısından taşıdığı öneme de bir kere daha dikkatimizi çekmiş oldular. Üzerlerine doğrudan gidilmedikçe faşist örgütlerin çok daha büyük provokasyonlara girişebileceklerini Maraş olayları gösterdi ama, hükümet, basiretsizliğini daha da derinleştirdi ve uzun zamandan beri çağrıları yapılan ve şartlarının olgunlaştırılması için gerici güçlerce yoğun biçimde çalışmaları sürdürülen sıkıyönetim ortamına sürüklenirken direnç gösteremedi.

25 Aralık günü 13 ilde birden sıkıyönetim ilan edildi. Yaklaşık olarak Türkiye nüfusunun yarısının yaşadığı bu onüç il şunlar:

İstanbul, Ankara, Adana, Gaziantep, Maraş, Malatya, Elazığ, Sivas, Erzurum, Kars, Erzincan, Bingöl ve Urfa.

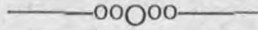
Hükümet bugüne kadar üzerine gideceği hedefleri doğru tespit edemediği için sıkıyönetime de hedef gösteremiyecektir. Veya gösterdiği hedef kendi gördüğü hedefler olacaktır ki, bu da: «sağa ve sola karşıyım» tekerlemesinde somutlanan hedeftir. Kaldı ki, sıkıyönetim uygulamalarını hükümetlerin, isteseler bile kontrol altına alamadıkları çok kere görülmüştür. Ve bütün bunlardan çıkacak sonuç, demokrasiyi askı-

ya alma girişimlerinin hız kazanacağı, daha elverişli koşullar bulacağıdır.

Saldırıların kaynağının faşist örgütler olduğu bilindiğine, geniş demokratik potansiyelin mücadele hedefi de bunlar olduğuna göre, demokrasi güçleri, daha bir sistemli, örgütlü ve kararlılıkla bu hedeflerin üzerine yürümeye devam edeceklerdir. Demokrasiyi koruma endişesinde «olan» sosyal demokrasinin son şansı, umutlarını bağladığı sıkıyönetimde değil, özgürlüklerini korumak ve genişletmek için mücadele edecek olan güçlere karşı tutumunda saklıdır.

Sıkıyönetim, demokratik hakların kullanımına kayıtlar ve sınırlamalar getirmeye başlamış bulunuyor. Örneğin: Erzurum - Kars illerinde «her türlü siyasal çalışmanın yasaklanması»na kadar uzanılmıştır. Bu gösteriyor ki önümüzdeki dönemde tekelcilerin çıkarları ağır basacak, sıkıyönetim uygulamaları emekçi hakları üzerinde daha da yoğunlaşacaktır. Çünkü siyasal bunalımın temelinde ekonomik sıkıntılar vardır ve sosyal demokrasinin sıkıyönetimle **uyum** içinde çalışabiliyor olması, onunla aynı sınıfsal amaçlara dönük olmasındandır.

Ancak gelişmeleri tayin edecek unsurlardan biri de, halk güçleri olacaktır ve bunu önümüzdeki günler, kanıtlamaya adaydırlar.

TSİP 2. Parti Kongresinde Sosyalist Hareketimizin Sorunları Somutlanıyordu

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 2. Kongresi, 23, 24, 25 Aralık 1978 günlerinde İstanbul'da yapıldı. Kongreye 44 il örgütünü temsilen 150'yi aşkın delege, çok sayıda partili ve binlerce izleyici katıldılar. Kongreye konuk olarak katılanlar arasında, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar, TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu, Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana da vardı. Ayrıca Polisario Cephesi delegasyonu ve Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi temsilcileri de TSİP Kongresi'ne yurt dışından katılan konukları oluşturuyordu.

Kongre, gündemine getirdiği, tartıştığı ve çözüme ulaştırdığı sorunlar bakımından sadece Parti hayatında değil, sosyalist hareketimizde de önemli bir dönemeci anlatıyor. Kongre gündeminin belli başlı sorunlarından birini «yığınsallaşma» sorunu oluşturmaktaydı.

YIĞINSALLAŞMA

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin birinci Kongresi'ni oluşturan delegeler 18 ili temsil ederken, 150 delegenin 44 ili temsilen 2. Kongre'ye katılıyor olması, iki Kongre arasında Parti'nin kitleselleşme yolunda önemli adımlar attığını gösteriyordu. Ancak TSİP bunun yeterli olmadığını, sosyalist hareketle işçi hareketinin henüz kaynaşma sürecinde bulunduğu ülkemizde, sosyalizmi yığınlara götürmenin hayati önemini başından beri vurgulayagelmekteydi.

Türkiye'de toplumsal gelişme dinamikleri oldukça hızlı hareket ediyorsa, bu sosyalist siyasal güçlere de önemli görevler yüklüyor olmalıdır. İşte buradan yola çıkıldığında, sosyalistlerin, gelişmeleri etkilemek ve giderek belirlemek bakımından, kendi ön-

cü güçlerini, yığınların içinde kitlesel bir güç olarak somutlamaları gerekiyordu. Bu da, kitleler içinde kök salmış bir sosyalist parti anlamına geliyor ki, sosyalist hareketin birliği sorununa yakından bağlı olarak, TSİP'in önüne, sosyalizmin ve dolayısıyla Parti'nin kitleselleştirilmesi görevini koyuyordu.

Parti kitlesinin bu görevin bilincinde olduğu, Kongre'de delegelerin dile getirdikleri görüşlerden anlaşılıyordu. Tartışmaların ağırlık noktasını «YIĞINSALLAŞMA SORUNU» meydana getirdi.

Kongre, yığınsallaşmanın tek aracı olarak, «daha çok politika yapma»yı belirlerken, aynı zamanda genel demokratik hareketin başta gelen görevlerine de değiniyor, yığınsal özlem ve talepleri örgütsel mücadeleye dönüştürmenin perspektifini çiziyordu. Kitlelerin siyasi bilinç düzeyleri verili bir durumda üstesinden gelinmesi gereken görevler açısından belirleyici bir rol oynar. Parti'nin nitel üstünlüğünü, onun politik etki alanı içinde kalan kitlelerin nitel üstünlüğü haline getirmek için parti politikasının yığınlara götürülmesi gerekiyor. Bu, yeni yöntem ve araçların politik çalışmada gündeme girmesi demektir ki, esas olan da, bu noktada sosyalistlerin yaratıcılığıdır. En uygun uslup ve araçlarla politikanın kitleselleştirilmesi, yığınsallaşma çalışmalarının bel kemiğini oluşturur.

TSİP Kongresi, ajitasyon ve propaganda çalışmalarının örgütsel ilişkilere dönüştürülmedikçe yetersiz kalacağını gösteriyor ve Türkiye'nin bütün illerinde örgütlenmeyi uzun vadeli hedef olarak Parti'nin önüne koyuyordu.

SOSYALİST BİRLİK SORUNU

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin temel politikalarından olan sosyalist birlik meselesi, son üç yıllık siyasal olayların hemen her zaman kesitinde kendini bir zorunluluk olarak hissettirdi. Sosyalist hareketin bölünmüşlüğü, aynı zamanda genel demokratik hareketin zaaflarının da başlıca nedenini oluşturuyordu. Önceleri görmezlikten gelinen ve inkâr edilmek istenen bu gerçekçi tespit giderek daha geniş siyasi kesimlerde yankı bulmaya, benimsenmeye başladı. Öyle ki bugün, kendi tekkesini evren zannedenlerin dışında hemen bütün sosyalistler ve bunların yanında geniş emekçi yığınlar sosyalist birlikten yana tutum alıyorlar, bu noktada yoğunlaşan özlemlerini dile getiriyorlar. TSİP 2. Kongresi gösterdi ki, bugün sosyalist birlik sorunu, sadece TSİP'in değil, emekçi halkın da sorunu olmuştur.

Kongre, sosyalist birliğin mümkün ve zorunlu olduğunu gösterdi. Sadece TSİP yöneticileri ve delegeler değil, tüm konuk konuşmacılar bu nokta üzerinde ısrarla durdular. Aynı konuda sevındirici olan bir başka gelişme de, sosyalist birlik sorunu diye bir sorunumuz bulunduğunun, bu soruna en fazla sırt çevirmiş olanlar tarafından da anlaşılır hale gelmesiydi. Bu çok önemli gerçeğin yankısını, Kongre'yi haber veren 27 Aralık 1978 tarihli Pravda'dan öğrenmek mümkün. Pravda Kongre haberinin başlığını «BİRLİĞİ GÜÇLENDİRMEK İÇİN» diye vermiş.

ULUSLARARASI DAYANIŞMA

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Kongresi bir başka açıdan da, kararlı ve sabırlı bir mücadelenin başarısını somutluyordu. Kongreye çeşitli ülkelerin komünist partilerinden gönderilen mesajlar yanında, Ulusal Kurtuluş Savaşlarından geçmiş ve geçmekte olan seçkin temsilcilerin katılmaları, uluslararası dayanışmanın önemli bir göstergesi oldu. Polisario Cephesi Politbüro üyesi Malanine Uld Sadık ve aynı Cephenin Dış İlişkiler Komisyonu üyesi Habib Allah TSİP Kongresi'ne katıldılar. Kongre'ye ayrıca Cezayır Ulusal Kurtuluş Cephesi de Ogab Boubekir başkanlığında bir delegasyonla katıldı. Konuklar TSİP 2. Kongresi'ni çok değerli bir platform olarak gördüklerini, kendilerine gösterilen yakınlık, sevgi ve dostluktan çok memnun kaldıklarını belirtmeden geçemediler.

Kongre'nin birinci günü akşamı düzenlenen Parti Gecesine ve ikinci günü akşamı yapılan «Polisario Cephesiyle Dayanışma Gecesi»ne gösterilen büyük ilgi, TSİP Kongresi'ni taçlandıran, Kongre'yi demokratik kamuoyunun ilgi merkezine oturtan önemli olaylar oldular.

Kongre sonunda yapılan seçimlerde Genel Yönetim Kurulu aşağıdaki şekilde oluştu:

1 — Ahmet Kaçmaz, 2 — Yalçın Yusufoğlu, 3 — Veli Gürcan, 4 — Aydoğan Gezer, 5 — Çağatay Anadol, 6 — Ali Kar, 7 — Bülent Tuna, 8 — Tektaş Ağaoğlu, 9 — Etem Kiper, 10 — Mehmet Yıldırım, 11 — Melih Sağıroğlu, 12 — Cemal Özden, 13 — Mehmet Yazırlı, 14 — Yaşar Yiğit, 15 — Yaşar Arıkan, 16 — Yaşar Gökoğlu, 17 — Abbas Özay, 18 — Mehmet Yıldız, 19 — M. Ali Tan, 20 — Hüseyin Hasançebi, 21 — Nurettin Bayram, 22 — Akay Sayılır, 23 — Ömer Arslan, 24 — Hüsamettin Küçükali, 25 — Nuh Diyap, 26 — Cemil Fazlı, 27 — Ahmet Melek,

28 — Şaban Demirkapı, 29 — Afer Kara, 30 — Kazım Yeşilyurt, 31 — Ali Öner, 32 — Ali Aktürk 33 — Mehmet Durmuş, 34 — Abdülselam Suvakçı, 35 — Ercan Civelek, 36 — Nuri Geçgili, 37 — Kadir Tuncer, 38 — Mehmet Gürsoy, 39 — Ekrem Çakıroğlu, 40 — Dursun Öztürk ve 41 — Mustafa Çolak.

Genel Yönetim Kurulu'nun ilk toplantısında Ahmet Kaçmaz Genel Başkanlığa, Yalçın Yusufoğlu da Genel Sekreterliğe yeniden ve oybirliği ile seçildiler.

Kadın Sorunu ve Sosyalist Hareket

Yıldız KURTULUŞ

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 2. Kongresi'nde delegeler, sosyalist ve genel demokratik hareketin çeşitli sorunlarına ışık tutan görüşlerini tebliğler halinde dile getirdiler Bu tebliğlerden bazılarını, öne çıkan sorunlarımıza bağlı olarak yayınlamayı yararlı görüyoruz.

İLKE

Bugün, dünya nüfusunun yarısını ve çalışan nüfusun üçte birini oluşturan kadınların sorunları, demokrasiden yana güçlerin ilgisini toplayan konulardan biridir. Kadın hareketi, demokrasi güçlerinin en önünde yeralan, işçi sınıfının politik örgütleri için, üzerinde önemle durulan ve içinde çalışma yöntemleri oluşturulan bir konudur. Kadınların toplumsal durumu ve haklarını elde etme mücadelesi, sürekli şekilde uluslararası işçi sınıfı hareketi tarafından gözönünde tutulmaktadır. Komünist ve işçi partilerinin 1957, 1960 ve 1969 yıllarında yapılan Uluslararası Danışma Toplantıları bütün işçi sınıfı sosyalistlerine, anti-emperyalist mücadelenin başarısının bir önkoşulu olarak, kadın kitleleri arasındaki çalışmalarını yoğunlaştırma görevi verdi. Bu kararların yol göstericiliğinde pek çok kapitalist ülkenin işçi sınıfı partileri kadınlar arasındaki çalışmaya dikkatle eğiliyorlar. Kadınların sömürüye karşı ve demokrasiden yana aktifleşmesi için çaba harcıyorlar. Kadınların kurtuluş hareketinin barış, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin vazgeçilmez bir parçası olduğunu değerlendirerek, bilimsel ilkeler ışığında sınıf savaşının özgül tarihsel ko-

şullarına uygun olarak demokratik kadın hareketini geliştiriyorlar. Kadınların daha iyi çalışma ve yaşama koşulları için ileri sürdükleri demokratik talepleri ısrarla savunuyorlar.

Sosyalist ülkelerin kadınları kendilerinin de yaratılmasında rol oynadıkları yeni toplumsal şartlar içinde üretime katılıyor, yaşamın her alanında erkeklerle eşit ve özgür bir konuma yükseliyor ve kazandıkları saygınlıkla, her geçen gün pekiştirdikleri yeni haklarla dünya kadınlarına örnek oluyorlar.

Kapitalist ülkelerin kadınları ise, sürekli olarak, nispeten büyük oranda toplumsal rolleri artarken, ancak eşitsizliğe ve zulme hedef oluyorlar.

Kadınların içinde bulundukları toplumsal durum, onların içinde yaşadıkları ülkedeki demokrasinin niteliğinin göstergesi oluyor. Kadınların özgürlüğünün derecesi genel kurtuluşun ölçüsünü veriyor. En ileri kapitalist ülkelerde bile kadının erkek karşısındaki eşitsizliği korunuyor. Kapitalizm, biçimsel eşitlikte bile tutarlı olamıyor ve dolayısıyla kapitalist ülkelerin kadınları yasalarla, eşitliğe yakın haklar kazansalar bile, hayatın içinde bunu kullanamıyorlar. Burjuva demokrasisi sınırları içinde, demokrasi mücadelesinin yükselmesi ve bizzat kadın kitlelerinin etkin mücadelesiyle kadınların demokratik haklarının genişlemesi sağlanabiliyor. Ama kadınların kurtuluşu, ancak sosyalizmle mümkün olabiliyor. Çağımızda kadınlar bunu sadece bilimsel bir tespit olarak değil, aynı zamanda yaşanan bir gerçek olarak da biliyorlar.

«Nerede özel mülkiyet varsa, toplumsal ilişkiler sömürü üzerine kurulmuşsa, orada erkekler ayrıcalıklarını sürdürüyorlar.» Sınıf eşitsizliklerinin yanısıra, cinsiyet eşitsizliği de devam ediyor.

KAPİTALİST TOPLUMDA KADINLARIN DURUMU

Tarihte sınıflı toplumlar süresince kadınlar ezilen cins olarak kaldılar. Kapitalizme varıldığında kadın yine ezilip, horlanmakta, bütün ilişkiler gibi evlilik de metalaşmaktadır. Kadının bedeni ve ahlakı pazara sürülmektedir.

Kapitalizm ile birlikte kadınlar geniş olarak çalışma hayatına çekildi. Ama bu, erkek-kadın eşitsizliğini gidermedi, kadın ve aile için yeni sorunlar getirdi. Kaptalist çalışma sürecinin basitleştirilmesiyle, kadınların ve çocukların üretime katılması, kapitalist için ucuz işgücü kaynağı bulunmasıdır. Kapitalizmde kadınların çalışma hayatına girmesinin anlamı, daha düşük ücret ve daha büyük kârdır. Ayrıca, kadınıyla, çocuğuyla ailenin tüm fertleri-

nin üretim faaliyetine katılmasıyla erkeğin işgücünün değeri onlara dağıtılıyor ve işgücünün değeri düşürülüyor. Kapitalizm, mesleki eğitim görmenin ve daha az politikleşmiş kadının işgücünü, erkeğin işgücünü daha düşük ücretlendirmek için bir tehdit unsuru olarak kullanmaktadır.

Kadının çalışma hayatına girmesi, onun kurtuluşuna yetmemiştir. Çünkü kadının kurtuluşu, çalışma hayatına girmesinin yanısıra sömürünün de kalkmasıyla gerçekleşebilir. Ancak, kadının çalışma hayatına girmesi, tarihi anlamda ileri bir adımdır. Onu ilerletici bir olgudur. Toplumsal üretim faaliyetine katılmak, kadının gelişimine yardımcı olur, onun sınıf bilincini yükseltir ve sınıf mücadelesine katılmasını hızlandırır.

Çağımızda bilim ve tekniğin hızlı gelişimi, kadınlar üzerinde de etkisini göstermektedir. Gelişimin sonucu olarak yan sanayi dalları ve buna bağlı üretici olmayan kesimin hızla büyümesi, kadın emeğinin kullanıldığı yeni alanlar açmaktadır. Böylece çalışan kadın sayısı ve kadınların çalışan nüfus içindeki oranı büyümektedir. Fakat bilimsel ve teknik gelişimin olumsuz sonuçlarından da ilk zarar gören yine kadınlardır. Çünkü, ortadan silinen ve durgunlaşan sanayi dalları, çoğunlukla kadınların istihdam edildiği alanlardır. Zaten kapitalizm, erkeğin işgücünün tam istihdamını güvence altına almazken, bu güvence kadın için asla sözkonusu değildir.

Kapitalizm, kadın emeğini «uysal köle emeği» olarak üretime katmıştır ve dolayısıyla başından beri kadının işgücünün eşitsiz ücretlendirilmesi için, eğitim düzeyindeki düşüklük ve özellikle kadının gelirinin esas aile gelirine sadece bir ek olduğu bahaneleri yaratılmış ve çalışma şartları düzenlenirken hep ek gelir mantığı geçerli tutularak, kadın emeği üzerindeki sömürü katmerlendirilmiştir. Ancak geçmişteki uzun mücadeleler, sendikalar ile kadın örgütlerinin ortak çalışmaları ile nihayet «eşit işe eşit ücret» ilkesinin uluslararası belgelere ve genellikle yasal düzenlemelere geçmiş olmasıyla kadınlar eşit ücret hakkı kazanmışlardır. Bütün bunlara rağmen kadınlar nitelik gerektirmeyen işlerde, özellikle sendikal hareketin geri olduğu işkollarında ve küçük işletmelerde istihdam edilerek kadın emeği ağır bir sömürü altında tutulabilmektedir. Kadınlar üretimin makineleşmemiş, dolayısıyla ağır çalışma gerektiren ve daha çok sağlık tehlikesi taşıyan alanlarında çalışmak zorunda kalıyorlar. Yeterli ölçüde vasıflı olmadıklarından işini kaybetme tehlikesiyle bu çalışmayı sürdürmeye zorlanıyorlar.

Çalışma hayatının dışında kalan kadınlar ise, erkeğin gelirine olan ihtiyaçlarıyla koyu bir bağımlılık içinde yaşıyorlar. Bir çoğu geçim sıkıntısına karşı koyabilmek için her türlü güvenceden yoksun olarak evlerinde iş yapıyor, çocuklarını yetiştirmek, aile bütçesini denkleştirmek için çırpınıyorlar.

Kapitalist ülkelerde, uzun mücadelelerle kazanılan kadınların seçme-seçilme gibi politik hakları da biçimsel olarak kalmıştır. Örneklerinin de açıkça gösterdiği gibi, toplumsal şartlar kadının bu hakkını kullanmasına manidir. Çoğu kadınların, etkisinde bulunduğu burjuva ideolojisi, yıllar boyu uğradıkları şartlanmalar ve genellikle politik tercihlerini özgürce belirleyememeleri nedeniyle, onların sınıfsal çıkarlarına ters olduğu gibi, kadın haklarını da reddedenlerden yana tercihler kullanmalarına sebep olabilmektedir. Ancak tarihi gelişim içinde emekçilerin siyasi harekete giderek daha çok ağırlıklarını koymalarıyla kadınların politik tercihleri de emekçilerin, dolayısıyla kadınların çıkarlarından yana değişmektedir.

TÜRKİYE'DE KADINLARIN DURUMU VE DEMOKRATİK TALEPLER

Türkiye'de kadınlar sömürü, baskı ve horgörülmeyle karşı karşıyadırlar. Genellikle erkeğin boyunduruğu altında yaşarlar ve yer yer mal gibi alınıp satılırlar. Kadının erkek karşısındaki konumu eşitsiz olduğu gibi, emeği ucuza çalınır, analık hakları ve kadınlığı horgörülür. Ülkemizde milyonlarca kadın, ev kadını, toplumsal üretimden kopuk ve toplumsal hayatın dışındadır. Çalışma isteği taşıdığı halde pek çoğu imkânları elvermediğinden, gerekli nitelikleri taşımadıklarından, ya da iş bulamadıklarından çalışamamaktadırlar. Ev kadınlarının hiç bir sosyal güvencesi yoktur. Yine pek çok kadın evine parça başı iş alarak sağlığa aykırı koşullarda ve emekleri değerlerinin çok altında ücretlendirilerek çalışmaktadırlar. Ev kadınları, iş bulmada güvenlik, işsizlik sigortası temelinde sosyal güvenlik ve kadın emeğinin tam istihdamını talep etmektedirler. Eve iş alan kadınların emeği ise, kooperatifleşme ve benzeri yollarla değerlendirilmelidir.

Türkiye'de çalışan kadın nüfusunda hızlı bir artış gözleniyor. Sanayi kesiminde tekstil ve hazır giyimde kadınlar, çalışanların yarıdan çoğunu oluşturuyor. Üretime dolaylı katkısı olan çalışma alanlarında, eğitim ve sağlık işkollarında kadınlar çalışanların yarısına yaklaşıyor. Ayrıca geniş bir kadın kitlesi, üretici olmayan iş alanlarında ve ayrıca tarımda çalışıyorlar. İşçi ve me-

mur kadınların çalışma şartlarını düzenleyen mevzuat geliştirilmeye son derece muhtaçtır. Tarımda çalışan, eve iş alan ve evlere işe giden kadınların ise, iş şartlarını düzenleyen hiç bir yasal hüküm yoktur. Kırsal kesimde yaşayan kadınlar, inanılmaz derecede zor şartlar altındadır. Çalışma saatleri belirsiz, gelecekleri güvenceden yoksun ve çalışma koşulları son derece ağırdır. Kırsal kesimde ve özelikle Doğu'da yaşayan kadınlar, feodal ve gerici ilişkiler altında bir köle gibi tutulmaktadır. Kapitalist toplumda evlilik irdelendiğinde, genel olarak ticari bir karakter taşıdığı görülür. Bu olgu, kırsal alanda yaşayan kadınlar için daha kaba ve açık olarak, başlık parası gibi usuller, evliliğin ön koşulları şeklinde ortaya çıkmaktadır. Elbette ki istenir olan, kadını bu duruma iten maddi ve kültürel ilişkilerin yok edilmesidir. Sağlık ve eğitim imkânlarının yaratılmasıdır.

Türkiye'de eğitim alanında eksiklikler ve eşitsizlikler kadınlarda daha da derinleşiyor. Kadınlar eğitimde fırsat eşitliğinden uzak bulunuyor, yüzbinlerce kadın cehaletin karanlıklarında yaşıyor. Kadınların mesleki eğitim olanağı da son derece sınırlıdır. Kadınlar nitelik gerektirmeyen işlerde istihdam edildiğinden, onların mesleki eğitimlerine imkân verilmemektedir.

Çalışan kadınların iş şartları, genel olarak kadın sağlığıyla ve analıkla bağdaşmamaktadır. Kadın sağlığı ve analık, yasalarla yeterince korunmadığı gibi, mevcut yasaların ilgili bölümleri de uygulanmamaktadır. Çalışan kadın için ana olmak işe alınmaya engel olabilmekte, işten atılmaya da neden olabilmektedir. Özel sektöre bağlı işletmelerde son derece sınırlı olan analık hakkının kullanılmaması için kadınlar sık sık işten çıkarılarak yerlerine genç kızlar alınmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün doğum izni, doğum yapan kadının işgüvenliği gibi kararları (1949'da 3 nolu, 1952'de 103 nolu, 1958'de 110 no'lu kararları) uygulanmamaktadır. Devletin işveren olduğu kesimlerde bile bu hükümler geçerli kılınmamıştır. Çalışmayı düzenleyen yasalar yeniden düzenlenmeli, kadın sağlığına zarar veren alanlarda kadınların çalıştırılmaları yasaklanmalı, çalışma şartları, kadın sağlığı ve analıkla bağdaştırılmalıdır.

Ülkemizde çocuk bakımı sorunu anaların bireysel sorumluluğundadır. Çocuk bakım ve eğitim merkezleri ağı kurulmamıştır. Özel çocuk bakım ve eğitim merkezleri, taşımaları gereken niteliklerden yoksun ve emekçi çocuklarının gidemeyeceği kadar pahalıdır. Çalışan kadın sayısının artması ve çocuk eğitimine önem verilmesinin gereği ortaya çıktıkça, çocuk bakım ve eğitimi

sorunu sendikal mücadele platformunda ve demokratik kadın hareketi içinde, en üstteki sorunlar arasına yükselmiştir. Bu sorunla ilgilenen tüm kadın örgütleri, mesleki kuruluşlar biraraya getirilir ve tüm demokratik güçlerin desteği alınabilirse, merkezi bir yönlendirme ve programlı bir çalışma ile kadınların bu önemli sorunları önemli derecede giderilebilir, yeni haklar kazanılabilir. Çalışma hayatıyla analığın bağlaştırılmasında da önemli bir adım olacak böyle bir hakkın kazanılması ve kullanılması, demokratik bir kazanım olacağı gibi, kadınların demokrasi mücadelesine çekilmesi ve aktifleştirilmesinde de etken olacaktır.

Yine demokratik bir talep olarak aile ve toplum hayatında kadını erkekten geri planda gören yasa maddelerinin kaldırılarak kadın-erkek eşitliği ilkesine uygun olarak düzenlenmesi ve ayrıca ana ve çocuk sağlığının korunması için her türlü sağlık hizmetinin parasız sağlanması yolunda mücadele vermek. İçinde yaşadığımız toplumda ev içi işler kadının yükümlülükleri arasındadır. Çalışan kadınlar işten artan zamanlarını yorucu ev işlerine ayırmak zorundadırlar. İşte bu çalışma temposu, kadınların mesleki ve kültürel gelişimini engellemekte ve erkenden yıpranmalarına yol açmaktadır. Bu şartların yanına tutucu toplumsal yargılar ve gerici şartlanmalar da eklenince, kadınların toplumsal faaliyetlere katılmamalarının maddi temeli ortaya çıkmaktadır. Mesleki örgütlenmeler içinde kadınlar, meslekteki kadın sayısının çok altında yer almaktadırlar. Mesleki örgütüne üye olmuş kadınlar da örgütsel faaliyetlerden uzak durmakta, çoğunlukla aktif görevlere gelmemektedirler. Kadınların sendikal harekete katılması, kitle örgütlerinin faaliyetlerinde daha aktif rol oynamaları için teşvik edilmeleri gerekir. Bunun için olanaklar hazırlanmalıdır. Sendikalar bünyelerinde özel komisyonlar kurarak işkollarındaki kadınların sendikal faaliyetler içinde eğitilmeleri amacıyla seminerler düzenlemeli, kadın sorunlarını seminer programlarının içinde değerlendirmeli ve kadınların çalışma şartlarıyla ilgili taleplerini toplusözleşme konusu yapmalıdırlar. Çalışan kadınların sendikal harekete katılması ile demokratik kadın hareketine girmesi arasında karşılıklı bir bağlantı ve etkileşim vardır. Çalışan kadınların mesleki örgütlerinde yer almaları, demokratik kadın örgütünde yer alması gereğini ortadan kaldırmaz. Tersine; demokratik kadın hareketi içinde çalışan kadınların öncelikli bir yeri vardır. Mesleki örgütler, kadınıyla, erkeğiyle o iş kolunda ya da o işyerinde çalışanların sorunlarına yönelik bir örgütlenmeyken, o kesimdeki kadınların kadın olmaktan doğan

özel taleplerinin yanısıra, diğer kesimlerdeki kadınlarla ortak olan talepleri, kadınların biraraya gelerek mücadeleye girişmelerini zorunlu kılar. Ancak, mesleki örgütler ile demakratik kadın örgütlenmesi arasında bağ kurulması ve ortak çalışmalara girişilmesi gerekir. Ortak demokratik talepler için sendikalar, mesleki kitle örgütleri ve kadın örgütleri işbirliği yapmalıdırlar.

DEMOKRATİK TALEPLERİ İÇİN KADINLARIN MÜCADELESİ TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK KADIN ÖRGÜTLENMESİ

Sınıflı toplumlarda farklı sınıfsal konumlarda kadınlar ve özellikle emekçi kadınlar kadın olmaktan doğan sorunlar içindeler. Toplumsal nüfusun yarısını oluşturan ve değişik sınıflara mensup geniş bir toplumsal kesim olarak kadınlar, son derece önemli ve belirleyici taleplere sahiptir. Analığın toplumsal bir fonksiyon sayılması ve bunun gereklerinin yapılması, eşit işin ücretlendirilmesi, ana ve çocuğun korunması gibi talepler geniş kadın kesiminin ortak özlemleridir. Ancak, farklı sınıfların kadınları özgül talepler de taşır. Bunların mevcut düzeni korumak adına aşağılanmaya katlanan bir avuç egemen sınıf kadını dışındakilerin talepleri genel demokratik taleplerle uyumludur ve kadınların kurtuluşu yolundaki mücadeleye de aykırı değildir. İşte böylesine geniş bir toplumsal kesimin biraraya gelmesi gereği, kadınların demokratik örgütlenmesinin de gereğini ortaya koyar. Demokratik kadın hareketi içinde farklı sosyal katmalardan kadınların varlığı farklı siyasi eğilimleri de beraberinde getirir. O halde sınflı toplumun kadınları, sorunlarının çözümü için farklı siyasi eğilimlerin içinde bulunacağı, ancak demokratik talepler doğrultusunda ortak bir programın uygulanacağı bir merkezi örgüte muhtaçtır.

Ne var ki, Türkiye'de bu bilimsel tespit halen hayata geçirilebilmiş değildir. Mevcut kadın örgütlerinin, etkinliği son derece sınırlı olan bir bölümü kadın sorununu burjuva sınırları içinde tutarken, bir diğer kısmı da belli bir siyaseti benimseyen kadınları bir örgüt altında toplamayı iş edinmişlerdir. Sonuç olarak ortaya, örgütlenme potansiyeli taşıyan geniş bir kadın kitlesine karşılık dar kadro örgütlenmeleri çıkmıştır.

Ülkemizde sosyalist hareketin bölünmüşlüğü ve demokrasi güçlerinin dağınıklığı ve özellikle grupçu tavırlar, kadın hareketinin birliğini ve böylece serpilip gelişmesini engellemektedir. Kadın hareketinin örgütlenmesi ve demokrasi mücadelesine çekilme-

si için bu subjektif engellerin aşılması beklenemez. Demokratik kadın hareketinin birliği için farklı siyasi eğilimlerin bir araya gelmesini beklemek, mevcut kadın potansiyelini demokrasiden yana akıtamamak ve mücadeleye sokamamak sonucunu doğurmaktadır. O halde, Türkiye'de eksikliği görülen demokratik kadın örgütlenmesi bir an önce gerçekleştirilmeli ve bunun yanısıra kadın hareketinin birliği de ısrarla savunulmalı ve gerekleri yerine getirilmelidir.

SOSYALİSTLERİN KADIN SORUNUNA YAKLAŞIMI VE BİZE DÜŞEN GÖREVLER

İşçi sınıfı sosyalistleri için kadının tam eşitliği mutlak olarak tartışmasız bir ilkedir. Sosyalistler demokratik kadın hareketini genel kitlesel hareketin bir parçası olarak görürler ve kadın kitlesinin demokrasi mücadelesine çekilmesini, bunun yanısıra kadınların kurtuluşuyla işçi sınıfının ve emekçi halkın kurtuluşunun bağlantısını kurmayı görev bilirler.

1969 — Uluslararası Danışma Toplantısının kadın hareketine yaklaşımı şöyledir: «Kadın üyelerinin, faaliyetlerine, tam bir eşitlik temeli üzerinde katıldıkları işçi partileri, kadınların talep lerini kesinlikle destekler ve kadınların kurtuluşunu genel demokratik hareketin önemli bir unsuru kabul ederler.»

İşçi sınıfı partileri, kadınların toplumsal ve politik yaşamdaki eşitsizliğini gidermek yolunda mücadele vermekle yükümlüdürler. Kadınların toplumsal üretime katılması ile toplumsal yaşama katılması arasındaki dengesizliği, toplumsal sorumlulukları ile hakları arasındaki farklılığı ortadan kaldırmak için tutarlı çabalar göstermek gerekir.

Demokratik kadın hareketi barış, demokrasi, eşitlik hedefiyle demokrasi güçlerinin içinde özel bir öneme sahiptir, onun geliştirilmesine önem verilmelidir. Çalışan kadınların, çalışma koşullarının düzenlenmesi, taşıdıkları aile ve çocuk sorumluluklarına uyumlu hale getirilmesi, demokratik bir talep olarak yalnızca kadınları değil, ama tüm emekçileri yakından ilgilendirir. Emekçi kadının çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi, bunun olumlu ve olumsuz yanlarının aileye güçlü yansıması nedeniyle tüm emekçilerin içinde bulundukları şartların iyileştirilmesidir. Kadının aile ve toplumsal yaşam içindeki fonksiyonlarını yerine getirmesi isteniyorsa, ezilen cins için ileri sürülecek taleplerin kapsamı, erkeklerle eşit yasal hak ve güvenceler kazanmasından öte, kadının kadın ve ana olarak korunması olmalıdır. Kadının

toplumsal üretime katılmasıyla doğan yeni problemler, herhalde bu sürecin tersine çevrilmesiyle çözülemez. Kadın sorununun çözümü, onun toplumsal faaliyetlerden uzaklaştırılmasında değil, yaşama ve çalışma şartlarının geliştirilmesinde ve ev içi yükümlülüklerinden mümkün olduğu kadar çok kurtarılmasındadır. O halde, kadın haklarının korunması, bu hakların genişletilmesi ve bu doğrultuda harcanan çabaların desteklenmesi gerekir.

Demokratik kadın hareketinin mücadele perspektifi, demokratik bir muhteva taşıdığı gibi, genel demokrasi mücadelesinin de kopmaz bir parçası olmak durumundadır. Kadınların toplumsal ve ekonomik sorunlarının çözümü için yürüttükleri mücadele, onların barış, demokrasi, eşitliği savunan eylemleriyle içiçedir. Ne var ki, kapitalist ülkelerdeki kadınların verdikleri demokratik mücadele, tekelci kapitalizm koşullarında, durumlarında yalnızca kısmi ilerlemeler sağlayabilir. Burjuva toplumu kadınların sorunlarına tam olarak cevap vermez. Kadınların yaşamında köklü bir değişiklik, ancak işçi sınıfı partilerinin amacı olan temel değişikliklerin gerçekleşmesiyle mümkündür.

Kadın sorununun çözümünü sadece sosyalizm başarabilir. Çünkü, kadınların eşitliklerini kazanmaları ve korumaları için ailenin eğitsel ve ekonomik fonksiyonlarının önemli bir bölümünün topluma yüklenmesi gerekir. Sosyalistler, bir yandan kadınları en acil talepleri için seferber ederken, bir yandan da onlara gerekli toplumsal şartlar hazırlanmaksızın kadınların durumuna ilişkin sorunların çözümlenemeyeceğini gösterirler. Kadın kitlesinin kurtuluşunun sömürüye son verilmesinde olduğunun bilincine varmasını sağlamak, sosyalistlere düşer. İşçi sınıfı partisi, onlara yeni perspektifler açarak, işçi sınıfının devrimci mücadelesine kazanmalıdır. Demokratik kadın hareketi içinde çalışma yapan sosyalist kadınların bilimsel üstünlükleri ve savundukları tutarlı talepleriyle kadın kitlesi içinde etkin olmaları olağandır. Ancak, kadınların demokrasi mücadelesinin yönlendirilmesi, genel demokrasi mücadelesiyle bağlantılı kılınması ve ayrıca kadınların sosyalizm mücadelesine çekilmesi, sadece sosyalist kadınların yükümlülüğü sayılmamalıdır. Kadınların demokratik hareketinin yönlendirilmesi ve kadın kitlesinin parti ile ilişkiye geçirilmesi, bir bütün olarak partinin işidir. Partinin bu sorumluluğunu yerine getirmesi, kuşkusuz örgütlenme ve propaganda yöntemleriyle olacaktır. Kadınlar içinde siyasi ajitasyon yapan yayınlara ihtiyacımız vardır. Bunun için partinin zaman zaman çıkaracağı bildiriler ve Partimizi destekleyen yayın organlarının bu

konuya yer vermesi son derece önemlidir. Kadınların demokratik hareketinin siyasi yönlendirimi Parti tarafından merkezi olarak organ çalışmasıyla gerçekleştirilecektir. Ülkemizde kadın çalışmasının uzun bir geçmişi yoktur. Ancak, dünya demokratik kadın hareketinde kazanılan başarılar ve Türkiye'de kadın hareketi içinde yapılan yanlışlar ne yapmamız ve ne yapmamamız gerektiğinin örnekleridir. Böyle yeni bir alanda Parti politikamız doğrultusunda çalışma yapan arkadaşlarımızın hatalardan uzak kalabilmeleri için onlara Parti Merkez organlarının ve tüm Parti teşkilâtının yardımcı olması gerekir. En küçük teşkilât birimine kadar kadın bürolarının kurulması, ya da kadın çalışması sorumlularının belirlenmesi gerekir. Parti kadın bürolarının geniş kadın yığınlarının örgütlenmesi ve kadınlar içinde siyasi çalışma yapılması gibi iki ayrı, ama bağlantılı görevi ustalıkla yerine getirebilmesi ve bu işleyişin tam olarak kavranması, yerleşmesi için gerekli görüldükçe genelgeler hazırlanmalı ve Parti kadın çalışması sorumlularının ortak toplantıları düzenlenmelidir.

Egemen burjuva ideolojisinin kadını aşağı gören yargılarının kalıntıları hâlâ yer yer sosyalistler içinde görülebilmektedir. Kadınlar içinde çalışmayı, üçüncü, beşinci sıradan iş olarak gören bir anlayış, bu kalıntılardan kaynaklanıyor olmalıdır. Parti böylesi bir anlayışın üstüne gitmelidir. Bilinmelidir ki, demokratik kadın hareketinin desteklenmesi, demokrasi güçlerinin gelişimi anlamına geldiği gibi, kadınlar içindeki siyasi çalışmanın başarısı da parti politikamızın kitleler içinde hızla yayılması demektir. Çalışan kadınlar, demokratik kadın örgütünde olduğu gibi, mesleki örgütlerinde de yer alırlar. Kadın kitlesi içindeki siyasi başarılarımız doğrudan mesleki örgütlenmeler içindeki siyasi çalışmamızı da güçlendirecektir.

Sosyalistler, kadınları sosyal ve politik faaliyetlere katarken, onları parti üyeleri durumuna dönüştürme görevini de üstlenirler. Partimiz'in kadın üye oranını yükseltmek, kadınların demokratik taleplerini savunmanın gereklerini yerine getirmekle, ve kadınların kurtuluşunun sosyalizmde olduğunu göstermekteki başarımızla ilintili olacaktır. Kadınlar içinde işçi sınıfı bilimi doğrultusunda ve danışma toplantılarının kararları ışığında yapacağımız çalışmaların getireceği sonuçlar, Partimiz'e yeni kadroların kazanılması, Partimiz'in kitleselleşmesi ve genel demokrasi mücadelesinin yükselmesi demektir.

TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz'ın 2. Parti Kongresinde Yaptığı Konuşma

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 23 - 25 Aralık 1978 tarihlerinde İstanbul'da yapılan 2. Kongresi, sosyalist hareketimizin ve genel demokratik hareketin birçok sorununu ele alıp tartıştı, yeni perspektifler tespit edip çözümler getirdi. Kongrede Genel Başkanlığa yeniden ve oybirliğiyle seçilen Ahmet Kaçmaz'ın, bir özeti daha önce KİTLE Gazetesinde yayınlanmış bulunan, Kongreyi açış konuşmasının tam metnini, içinde bulunduğumuz sorunlara ve görevlere ışık tutması bakımından bir belge olarak yayınlıyoruz.

İLKE

Saygıdeğer konuklarımız, değerli dinleyiciler, Partimiz'in 2. Kongresine hoşgeldiniz!

Sevgili kardeşlerim, merhaba!

Partimiz adına sizleri yürekten selamlarım!

Partimiz'in kuruluşundan bu yana dört buçuk yıllık bir süre geçti. Bu süre içinde Partimiz yurdumuzun dört bir yanında emekçi kitleler içinde yaygınlaştı. Bugün Türkiye'de kırk dört ili temsil eden sosyalist gücü oluşturuyoruz. Bu kırk dört ilin delegeleriyle toplanan Kongremiz, işçi sınıfımıza, emekçi halkımıza kutlu olsun!

Arkadaşlar, kısa bir süre içinde çok işler başardık. Partimiz'i kitleler içinde yaygınlaştırdık. Halkımızın kurtuluşu doğrultusunda ön saflarda mücadele ettik. Diyebilirim ki, boyumuzdan büyük işler başardık. Ama biz başardıklarımızla övünmeyiz. Ve her zaman önümüze bakarız: Acaba, daha neler başarmamız gerekiyor, daha ne gibi güçlüklerin üstesinden gelmemiz gerekiyor? Bunlardır bizim rotamızı tayin eden.

Elimizde güçlü bir silah var: Partimiz! İşçi sınıfının ideolojisine, proleter enternasyonalizme sıkı sıkıya bağlı, bunun ışığında

yaratıcı politika izleyen ve fedakâr, azimli, sonuna kadar kararlı partililerden oluşan bir örgüt. İşte bu örgüt bizim yegâne silahımız. Bu silahımızla önümüzde aşılacak uzun yollar var, üstesinden gelinmesi gereken güç görevler var. 2. Parti Kongremizde, bu, tarihi toplantıda acaba neler yapmamız gerekiyor? Parti olarak neler yapmamız gerekiyor, tüm sosyalistler olarak neler yapmamız gerekiyor, demokrasi safları olarak neler yapmamız gerekiyor? Bunlara bir göz atmamız lâzım.

Bugünkü gazetelerde ilginç bir resim yayınlandı. Amerika emperyalizminin Türkiye'de perçinlenmesinde başrolü olan eski Demokrat Parti'nin kocamış lideriyle, faşistlerin ele başısı, yanyana resim çektirmişler. İlginç bir görüntü. Bu, *görünüşte* çelişkili olan duruma evelce de işaret edilmişti. 1960'ın 27 Mayısında, bunlardan biri, ötekini idam sehpasına götürmüştü. Ama, yaş nedeniyle bir tanesi idamdan kurtulmuştu. Şimdi, can ciğer kuzu sarmaşılar.

Evet. Nerden nereye gelindi. Bu, fotoğraf kadar durumu somut olarak açıklayan başka bir şey bulunabilir mi?

Hep biliriz, Türkiye burjuvazisi baştan beri despot olmuştur. İşçi sınıfının her türlü mücadele alanını, alabildiğine kısıtlamış, işçi sınıfı üzerinde yoğun terör uygulamıştır. Ve bir ölçüde, bu nedenle de, ülkemizde demokrasi bir türlü gelişememiştir. Burjuvazi bu despotluğu ile giderek tekelcileşince, faşizmin en baş savunucusu haline gelmiştir. Nerde tekelcilik varsa, hep biliriz, demokrasi düşmanlığı başlar. Ülkemizde, hiçbir demokrat gelenekten geçmemiş olan burjuvazi, demokrasi düşmanlığını azamide tutmuştur. İşte eski Demokrat Parti'nin kocamış lideri ile faşistlerin elebaşısının can ciğer kuzu sarması olmasının nedeni budur. Bugün Türkiye'de tekelci burjuvazi, hiçbir kamuflaj yapmaya gerek görmeden tümüyle faşist bir rejimi istemektedir, bunu dile getirmektedir, adını «otoriter rejim» koymaktadır. Buna karşılık da, itaatkâr bir işgücü istemektedir.

Bu noktaya neden değindim? Çünkü Türkiye hızla değişiyor, hızla değişirken de, bu gidişe ayak uyduran bir hareket içinde olmamız lâzım, onları yönlendiren bir tutum içinde olmamız lâzım, onları istediğimiz bir yola sokabilmemiz lâzım. Bunu başarabildiğimiz takdirde Partimiz'in, emekçi halk hareketinin ve demokrasi saflarının önü açılacak.

Evet, bir yandan, gazetelerde sözkonusu ettiğim fotoğraf yayınlanırken, bir yandan da, başka haberler okuyoruz. Söz gelimi, «anarşiyi önleme tasarıları» adı altında anti-demokratik girişim-

ler oluyor. Ve bu da Halk Partisi ağırlıklı Hükümet'ten geliyor. Önce geliyor, grupta tartışılıyor, bazı «çatlak sesler» çıkıyor, sonra da gene grupta bu iş geçiştiriliyor.

Neler var bu tasarıların içinde? En ilgincini hemen sayıvereyim: *Afişleme meselesi.* Kitlelerin bu sokaklardaki afiş bolluğundan bir ölçüde durumu hoş kabul etmeyen ve belki de kavramayan eğilimlerinden kaynaklanarak, demokratik hakları en basitinden kısıtlamaya gidilmek isteniyor! Hem de nasıl? Afiş yapıştıranlara hapis cezası vererek! Bu, sözde, anarşiyi önleme adı altında yapılıyor. Ama hiç de öyle değil. Mesela, şöyle ilginç laflar var tasarıda: Şayet afiş normal yapılırsa bunun cezası diyelim 6 aysa, yahut bir yılsa, «herkesin görebileceği yerler» afişlenirse, bu, iki katına çıkartılıveriyor. Ne demek herkesin görebileceği yerleri afişlemeyi yasaklamak? Gayet açık: kitlelerden korkuyor sosyal demokrasi. Daha az insan görürse, daha az ceza, ama ne kadar çok insan görürse o afişi, daha fazla ceza. Şimdi nerede, bunun için söylenen anarşiyi önleme gerekçesi? Bu düpedüz kitlelerin bilinçlenmesini önlemek. Başka hiçbir şey değil. Ve hemen kendini ele veriyor.

Evet, bir yanda faşizm tırmanıyor, bir yanda, faşizmle kolkola tekelci burjuvazi ve bütün bu anti-demokratik gelişmelere ayak uydurmaya çalışan sosyal demokrasi.

Nasıl oluyor bu? Çünkü biliyorsunuz, bir yıl öncesine kadar ülkemizde halk düşmanlığını azamiye vardıran bir MC koalisyonu vardı. Her alanda halkımıza çok çektiren bu demokrasi düşmanları, gene halkımızın demokratik mücadelesi sonucunda bir yıl kadar önce iktidardan gönderildiler. Yerine parlamento planında faşizme karşı iyi kötü duran sosyal demokrasinin ağırlığında bir Hükümet kuruldu. Demek ki, Türkiye'de bir şeylerin değişmesi lâzım. MC'ciler, halk düşmanları gönderilmişlerdi. Yerlerine iyi kötü 12 Mart döneminden bu yana faşizme karşı tavır almayı beceren bir siyasetin ağırlığında hükümet kurulmuştu. Nitekim bu değişikliğe karşı tepkiler yükselmedi değil. Özellikle faşizmi tırmandırmaktan yararları olanlar, zorbalığı azamiye vardırdılar. Hergün beşlerce, onlarca kişi kurban vermeye başladı demokrasi safları. Sistemli, planlı cinayetler alabildiğine yürüdü. Sosyal demokrasinin Hükümet'i kurması ile birlikte, iktidar kanalından faşizmi tırmandırmasının önünün alındığını gören, alınacağını hisseden faşist saldırganlık, bu sefer çareyi doğrudan halkı yıldırmakta buldu. Bunun için de, bir yandan sistemli ve planlı bir şekilde, özellikle aydın kesimler içinde demokrasi safları içinde se-

vilen, saygınlık kazanmış nice değerli insanı yoketmeye uğraşırken, bir yandan da tüm yurt sathında, şurdanmış, burdanmış hiç bir ayrım gözetmeksizin genç, ihtiyar, kadın, erkek demeksizin insanları katletmeye başladı. İstenilen, halkın zorbalığa baş eğmesiydi, halkın yılgınlaşmasıydı ve zorbalığın geçerli bir yol olduğunun kabul edilmesiydi. Ve giderek faşist bir diktatörlük için elverişli şartların yaratılmasıydı.

Evet, sosyal demokrasinin iktidara gelmesiyle birlikte faşist hareketin iktidar kanalıdan tırmanması imkânları elinden alınmıştı ama, zorbalığı düpedüz sürdürerek tırmanmasının önü bir türlü alınamıyordu. Bunun için ne yapılmalıydı?

Amerika'yı yeni baştan keşfedecek değiliz. Ve herkes zaten ne olup bitiyorsa çok iyi anlıyor, çok iyi görüyor. Halkımız görüyor, bütün dünya biliyor ki, ülkemizde faşizmin kaynaklandığı yerler bellidir. Saldırganlığın, zorbalığın kaynaklandığı yerler bellidir. Gerekli olan bu saldırganlığın üzerine doğrudan gidilmesidir. İşte bunu, ta baştan beri, demokrasi saflarında yer alanlar, biz, Partimiz, başkaları defalarca söylediler. Bu önemli noktaya işaret ettiler. «Faşist saldırganlık planlıdır, sistemlidir, emperyalizmle içiçedir. Tekelcilerden, emperyalist mihraklardan beslenmektedir. Bunların doğrudan üstüne gidilmekten başka çare yoktur. Ve bunlar da, MHP'si, ve yandaşı örgütler olarak ortalıktadır. Şayet bunların doğrudan üstüne gidilemezse sonuç alınması mümkün değildir. Bugünkü mevcut katil arama metoduyla bir yere varılamaz. Sıtmanın önünün alınması için öncelikle bataklığın kurutulması gerekir» dedik. Ve sosyal demokrasinin lideri de aynı görüşü dile getirdi. Tedbir olarak değil, kaynağı olarak açık açık isim vermese bile, söylediği şeylerden son derece açık anlaşılıyordu ki, şiddet dediği, faşistlerden kaynaklanmaktadır. Başbakan, terörün MHP'den kaynaklandığını açıkça dile getirdi.

Ama hep biliyoruz. Sosyal demokrasi bir yandan bunu söylerken, bir yandan da, gerekil tedbirleri hiçbir zaman almadı, almıyor. Neden böyle tutarsız davranıyor sosyal demokrasi? Neden muhalefetteyken demokrasi havarisi kesilmişti, şimdi kalkıyor faşist mihrakların üzerine doğrudan gitmiyor? Neden o kadar demokratik vadlerde bulunmuştu? Şimdi kalkıyor, anti-demokratik uygulamalara başvuruyor, onlardan medet umuyor. Herhalde bunun da bir nedeni olmalı.

Evet, sosyal demokrasi işlerin içinden çıkamıyor. Özeti burada! Hangi işlerin içinden çıkamıyor? O, burjuvazinin reformcu alternatifi olarak kapitalizmi onarmayı yükümlenirken, aynı za-

manda emekle sermayenin barışını da düşünüyordu. Ama öyle şartlardayız ki, bu barışı onun sağlaması zaten mümkün değil. O zaman da hemen tarafını seçiyor. Ve tekelci burjuvazinin güdümüne giriyor. Tekelci burjuvazinin talepleri ne ise o yöne yöneliyor. Zaten onun misyonu kapitalizmi sürdürmek olduğu için de —en doğalı budur— mevcut sağ sosyal demokrasi için bu, biçilmiş bir kaftan oluyor. Evet, sosyal demokrasinin işleri zor. Biz bunu çok daha öncelerinden söyledik. Sosyal demokrasi «hakça düzenler»den bahsetti. «Kalkınma, köyden başlayacaktır» dedi, «hakça gelir dağılımı» vaadetti, muhalefetteyken. Bunların Türkiye gibi bir ülkede ve sosyal demokrasinin metodlarıyla mümkün olamayacağını defalarca dile getirdik. Türkiye'nin erişmiş olduğu ekonomik durumdan sosyal demokrasinin bu söylediklerini yapabilmesi mümkün değildir. Ve «ekonomiyi içinde bulunduğu çöküntüden değil kurtarmak, bir ölçüde nefes aldırması dahi kolay olmayacaktır» dedik. «Bunları beceremeyen sosyal demokrasi, demokratlığında da samimi olmayacaktır» dedik. O, demokrat olmaya zorlandığı ölçüde burda belirli adımlar atılabilir, ama, tek başına bırakıldığında bu konuda kesinlikle yalpayalacaktır ve kararsızlık gösterecektir, sağa gitmektedir zaten, iyice gidecektir, dedik. Bütün bu söylediklerimiz bir bir çıkıyor. Neden, çünkü bizim elimizde kimsede olmayan çok güçlü bir silah var: Sosyalizmin bilimi. Olayları bu bilimin ışığında görüp yorumladık, ve olup bitecekleri de açık açık söyledik. Şimdi, hem de umduğumuzdan çok daha büyük bir süratle dediklerimiz çıkıyor.

Sosyal demokrasi ekonomik çöküntünün üstünden gelemez, dedik. Çünkü ülkemiz özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında süratle emperyalizme bağımlı hale getirildi. Özellikle Amerikan emperyalizmi Türkiye'ye bütünüyle girdi, her sahada, ekonomik sahada, siyasi bağımlılık alanında askeri sahada ve kültürel sahada. Amerikan emperyalizmi Türkiye'ye girerken bir ölçüde de bağımlı bir kapitalist gelişme oldu. Önce toprakta kapitalistleşme süratlendi. Gene bildiğiniz gibi, ekime açılmamış topraklar süratle ekime açıldı, yeni ekim sahaları, meraları yoketmek, ormanları yok etmek pahasına açıldı. Bir ölçüde de tarıma teknoloji girmeye başladı. Bu, hem işbirlikçiler açısından, hem de emperyalizm açısından onların çıkarlarına uygun bir gelişmeydi. Çünkü, çağımızda bir ülke ne kadar tarıma bağlı olursa o ölçüde ileri kapitalist ülkelere muhtaç olur. Onlara bağımlı kılınabilir. Tarımdaki kapitalist gelişmenin ilanihaye sürmesi beklenemezdi. Çünkü bir yerden sonra daha fazla ekilecek toprak bulunamazdı. Ve bir nok-

tadan sonra da Türkiye gibi bir ülkede teknolojiyi tarımda alabildiğine geliştirmek söz konusu olamazdı. Bu nedenle de 1960'ların ilk yarısından itibaren iyi kötü sanayileşmeye hız verilmeye başlandı. Elbette ki, sanayileşmeye hız verilmesi, emperyalizm, «Türkiye ne kadar sanayileşirse o kadar iyi olur!» diye düşündüğü için değildir. Bu sanayileşme çağımızda çeşitli iletişim imkânları, çeşitli uluslararası bağlantılar şartlarında Türkiye'de ortaya çıkan gelişme potansiyelinin kanalize edilmesi gereken bir biçimde yapıldı. Nasıl kanalize edilmeliydi? Türkiye'deki sanayi ile metropol sanayileri arasında bir işbirliği, bir uyum olmalıydı. Metropol sanayilerinin çıkarlarına uygun sanayi Türkiye'de oluşturulmalıydı. Ve nitekim yapılan da bu oldu.

Nedir bu sanayinin ana özelliği? Hepimiz biliyoruz, *montajcı olması* Türkiye'deki sanayii baştan beri bütünüyle montaj esasına göre kuruldu. Başlangıçta Türkiye'yi iyi-kötü bir mal pazarı olarak değerlendiren emperyalizm, şimdi acaba güç durumda mı kalıyordu? Hiç de değil. Çünkü montajcı sanayi hep bilirsiniz, aramallar ve hammaddeler bakımından gene tümüyle dışa bağımlıdır. Burda imal edilen radyonun, buzdolabının ve envai çeşit malın üzerine montaj sonrasında belki «Made In Turkey», («Türkiye'de yapılmıştır») yazmak mümkün oluyordu ama, bütün ara mallara baktığınız zaman hepsi metropollerden geliyordu. Hammaddelere baktığın zaman aynı şey sözkonusu idi.

İşte böylesine başlayan ve gelişen sanayileşme, sonuçta, Türkiye ekonomisinin felâketini de birlikte getirdi. Bunu o zamandan herkes dile getirdi. Sosyalistler dile getirdi demek anlamında bunu söylüyorum. Bu iş çıkmaz dendi. Bir yerde bu gidiş mutlaka tıkanacaktır, dendi. Ve şimdi bu söylenenler çıkıyor.

Neden bu iş böyle yürümezdi? Neden çıkmazdaydı? Çünkü, eğer bir sanayi büyük ölçüde ithalata bağımlı kılınırsa, bunun karşılığında belirli miktarlarda yabancı para bulunması gerekir. Yabancı para olmadığı takdirde ithalat yapılamaz, ve dolayısıyla da sanayide büyük aksamalar meydana gelebilir. Sanayinin aksamasıyla birlikte de bütün ekonomik hayat bozguna uğrar. Çünkü bugün hayatın her alanında sanayi ürünlerine bol miktarda ihtiyaç duyulmaktadır.

Bir ülkenin başta gelen döviz kaynağı, kuşkusuz ki, ihracatıdır. Türkiye'nin ihracatı ise, yıllar boyu hep sınırlı kalmıştır, çünkü esasta birkaç kalem tarım ürününe dayanmaktadır. Hep bilirsiniz, bu pamuktur, tütündür, fındıktır, üzümdür, vb. Bu dallarda üretimi artırabilirseniz, bir ölçüde ihracatı artırma imkânına ka-

vuşabilirsiniz. Ama Türkiye'de tarımdaki teknoloji öylesine yavaş gelişmektedir ki, ve ekili alanlarda da büyük ölçüde sınırlı olduğu için, tarım ürünlerini yıldan yıla büyük ölçülerde artıramazsınız. Kaldı ki bu ürünler, dış piyasada rekabete maruzdurlar, çokça üretilseler bile kolay satılmazlar. Hep duyarsınız gazetelerde tütün stokları, pamuk stokları, vb. stoklar diye. Yıldan yıla bunlar birikir, çürür ve denize dökülür.

Dahası var. Dış ticaret hadleri denilen bir nokta vardır. Bu, geri ülkelerle, bağımlı ülkelerle, metropoller arasındaki ticari ilişkilerde ortaya çıkar. Metropol ülkeler belli başlı ürünlerde tekelci durumda olduklarından, diledikleri fiyatı dayatabilirler. Buna karşılık bu mallara ihtiyaç duyan geri ülkeler ihraç mallarını diledikleri fiyata satamazlar. Ve dolayısıyla devamlı olarak geri ülkeler aleyhine işleyen bir ticaret mekanizması ortaya çıkar. Bu konularda da çokça yayın yapılmıştır, araştırma yapılmıştır. Sözgelimi şöyle şeyler söylenmiştir: «Türkiye on yıl önce sattığı bir ton tütün karşılığında bir traktör alırken, bugün aynı traktörü alabilmesi için iki ton tütün satması gerekmektedir!» vb. Bunlar işin içine girmiştir ve Türkiye'nin yabancı para bulması imkânları giderek azalmıştır. Ancak, bağımlı sanayileşmeyle birlikte, bir başka nokta ortaya çıkmıştır. Bu da Türkiye'nin işgücü ihracıdır.

İşgücü ihracından Türkiye'ye belirli miktarlarda bir yabancı para fonu imkânı doğmuştur. Bu başlangıçtaki bağımlı sanayide, bağımlı kapitalist gelişmeyi kamçılamıştır. Montajcılığı kamçılamıştır. Fakat bir yerden sonra, dış ülkelere giden işçi miktarı ya sabit kalmaya ya azalmaya başlamıştır, hem de devamlı enflasyon nedeniyle dışardaki işçiler Türkiye'ye para göndermeyi hiç de cazip bulmamaya başlamışlardır. Dışarda muhafaza etmeye başlamışlardır. Bunun da sonucu olarak, Türkiye'nin dış ödemeler dengesi dehşetli şekilde bozulmuştur. DP, AP dönemlerinin getirdiği bu ekonomik miras en son olarak MC döneminde iyice baştan kara götürülmüştür. Bunları hep biliyoruz. MC, yabancı para imkânları yaratabilmek için olmayacak yollara başvurmuş, en pahalı, en rantabl olmayan yollara başvurmuş ve sonuçta da, eski Başbakanın deyimiyle Türkiye «yetmiş sente muhtaç» hale gelmiştir.

Şimdi Türkiye'nin ekonomik durumu bu. Bu ekonomik durumdan nasıl kurtulunabilir? Sosyal demokrasi işte burda bocalıyor. Biz sosyal demokrasinin başa geçmesinden çok daha önce artık ekonomide kapitalizmin, tekelci kapitalizmin sınırları içinde kalınarak yapılabilecek bir şey olmadığını söyledik. Sosyal de-

mokrasinin de buna çare bulamayacağını söyledik. Bir kısım dış krediler yoluyla bazı rahatlamalar yapabilse bile, mutlaka bu işin daha kötü şartlara varacağını söyledik. Ve, köklü yapısal değişiklikler yapılmadıkça, Türkiye'de tekelciliğe son verilmedikçe ekonomide düze çıkmanın mümkün olamayacağını söyledik. Sosyal demokrasinin başa gelmesinden bu yana bir yıl geçti ve bu konudaki söylediklerimiz kesinlik kazandı.

Sosyal demokrasi neye güveniyordu? Zaten belirli, tutarlı bir ekonomik yaklaşımı olmadığı için onun ilk yaklaştığı dış kredilerdi. Özellikle Avrupa sosyal demokrasilerinin kendisine müzahir olacağını sanıyordu. Üçüncü dünya ile iyi ilişkiler içine geçebilir, onlardan birşeyler çıkar sanıyordu. Bunların hiçbirisi olmadı! Aksine, ambargo meselesi sözkonusu oldu, üslerin yeniden açılması sözkonusu oldu, ABD emperyalizmine bağımlılık sürdü. Öte yandan, AET ile ilişkiler şeker renk aldı, AET 45 milyonluk bir işsizler ülkesini sırtına kambur almadığı için bir türlü Türkiye ile ilişkilerini geliştirmeye razı olmuyor, buna mukabil, yerli tekelci burjuvazi bir an evvel AET ile daha yakın ilişkiler içine girerek kredi imkânlarını yaratmak istiyor. Ve buradan da olumlu bir sonuç, dış krediler açısından ve CHP'nin politikası açısından, «olumlu» bir sonuç çıkmıyor.

Kıbrıs meselesi sürüncemede kalırken, ambargonun, bir ölçüde ABD'nin ve sosyal demokrasinin isteği doğrultusunda çözümlenmiş olması, o kanalı da harekete geçirmiyor. Çünkü, gerek ABD, gerek diğer emperyalistler bugün dünyada son derece zor şartlar altındadırlar. Emperyalizm her geçen gün sonu yaklaştıkça daha çok kendi derdine düşüyor. Kendi derdine düştükçe bağımlı ülkelerle ilişkilerinde de daha kendisi açısından hesaplı davranıyor. Görüyor ki, Türkiye'de ekonominin biraz rahatlaması mevcut koşullarda isteniyorsa, kapitalizmin sınırları içinde isteniyorsa, ihracatın bugünden yarına artması mümkün olamayacağına göre, ithalatın kısılması lâzım. Ve o Türkiye'ye ithalatın kısılacağı önerilerle geliyor. Bu önerileri Türkiye'ye dayatmak istiyor. «sen bunları yaptığın takdirde ben belki kesenin ağzını açabilirim!» diyor. Türkiye'nin siyasi yahut da jeopolitik vb. konumlarını gözönünde tutarak belki bu çöküntüden, ekonomik çöküntüden kurtulması için bir ölçüde keseyi açabilirdi. Ama onu da yapmaya yanaşmıyor. Çünkü mevcut şartlarda açılacak kredilerin hiç birisinin geri ödenmesinin mümkün olmayacağını biliyor. Bir yandan, hep biliyorsunuz ve görüyorsunuz, krediler devamlı ertelenirken, çünkü Türkiye'nin bunları ödeyecek gücü kalmamış artık, bir

yandan da kredi vermek emperyalizmin işine gelmiyor. «Geri ödenmeyecek kredileri niye vereyim?» diyor. Çünkü, kendi durumu da elvermiyor. Bunun için de Türkiye'ye diyor ki, «Sen ithalatı kısmadan, azaltmadan işin içinden çıkamazsın. İthalatı azaltman için de, tek çare üretimi yavaşlatmandır. Çünkü, mevcut üretim, montajcı üretim ithalata dayalı. Sen bunu düşük kapasite ile çalıştır, az üretimde bulun ki, ancak o sayede ithalatın düşmüş olsun. Belki öylece ekonomin güven verir hale gelebilir bana, o zaman da sana kredi musluklarını açabilirim!» Bunu söylüyor.

Türkiye'ye söylediği bu. O görünüşte bu kadarını söylüyor, ama, tekelci burjuvazi bunun ne demeye geldiğini daha açık bir şekilde dile getiriyor. Çünkü, üretimin kısılması, üretime «sen kısıl!» demekle mümkün değil. Üretimin kısılması için tüketim talebinin düşürülmesi lâzım. Çünkü, biliyorsunuz, bir üretim ne kadar çok talep varsa o ölçüde kamçılanır. Kapitalist üretim mekanizması içinde bu böyledir. O halde talebi kısmak lâzım. Yani üretim azalsın diyorsak mutlaka bir takım ürünlerin daha az tüketilmesini istemek zorundayız. Ee, kim tüketir bunları? Elbette ilk başta 40 milyonluk halk. O zaman halkın tüketiminin kısılması için tek çare var: Daha az şey alabilsinler. Eğer bir insanın cebinde ne kadar daha az para varsa kuşkusuz ki, daha az tüketimde bulunabilir. Ve o zaman da tekelci burjuvazi diyor ki, «kemerleri sıkmaktan başka çare yoktur! Fedakârlık yapılmalıdır. İtaatli bir işgücü olmalıdır. Ve bunun için de başta otoriter bir rejim olmalıdır!»

Neden «otoriter» bir rejime ihtiyaç var? Çünkü, bugün halkımızın ilk başta işçi sınıfının elde ettiği demokratik haklardan sonra, kolay kolay insanların cebine el atmak, onların ücretlerini düşürmek mümkün olamaz. Aylıklıların, günü birlik geçinenlerin geçim seviyesini kolay düşüremezsiniz. Çünkü, grevi vardır, direnişi vardır, çeşitli anayasal, demokratik haklar vardır. O zaman ne yapmalı? İşte onu tekelci burjuvazi dile getiriyor. «Otoriter bir rejim kurmak lâzımdır Türkiye'de!»

Emperyalizm, «Sen ithalatı düşürmek zorundasın, diyor, ancak bu sayede sana kredi verebilirim» diyor. Bunun altından da Türkiye'de böyle bir «otoriter rejim» isteği çıkıyor.

İşte sosyal demokrasinin bu söylediğimiz noktaya gelmesinin altında yatan en önemli faktörlerden birisi bu. O, bir yıl önce demokrasi havarisi idi, bugün anti-demokratik girişimlerde bulunuyor, ve bunun adını da anarşiyi önleme tasarıları diye getiriyor. Tabii, bu bütünüyle görünüş. Bu yaldızın altını kazıdığımızda, he-

men şu gerçek ortaya çıkıyor: Sosyal demokrasi kitlelerin kemerleri sıkmaya niyetli olmadığını biliyor, ona karşı tedbirler getiriyor.

Duydunuz, bu tasarılara demokrasi saflarında kim varsa karşı çıktı. Halk Partisi içindeki parlamenterler karşı çıktı, yazarlar, hukuk otoriteleri karşı çıktı. Demokrasi safları içinde yer alan ne kadar örgüt varsa, DİSK, TÖB-DER, bunların hepsi karşı çıktı. Siyasi örgütler karşı çıktı. Ama sosyal demokrasi bildiğini okumaya devam ediyor. Öylesine karşı çıktılar ki, hukuk otoritelerinden bir tanesi, «Bu kanunlarla istenilirse stadyumlar doldurulur!» dedi. Bu çok ağır bir suçlama! Çünkü biliyorsunuz, bugün stadyumları dünyada dolduran tek bir ülke var: Kasap Pinochet'in Şili'si. Evet, insanları stadyumlara doldurarak anarşiyi önlemek! Halk Partisi'nin geldiği anti-demokratik nokta burası.

Bu söylediklerimden Halk Partisi'nin çaresiz olarak buraya geldiği ve başka bir alternatifi olmadığı anlamı mı çıkar? Asla Biz, Halk Partisi'ni sosyal demokrasiyi ekonomik yönden fazla eleştirmiyoruz. Çünkü onun yapabileceği fazla bir şey yok. Onun açmazını biliyoruz. Türkiye'nin geldiği noktayı biliyoruz. Ve neyle çözüm bulunması gerektiğini de biliyoruz. Bunu defalarca dile getirdik. *Köklü yapısal değişiklikler gerek,* dedik. Ama Demokratik planda yapacağı şeyler vardır ve özellikle bu noktaları vurguluyoruz.

Demin yapageldiğim eleştirilerden sonra şöyle sorularla karşılaşıyoruz: «E, peki, Halk Partisi gitsin de yerine MC mi gelsin? Eskiler mi gelsin?» Böyle diyen yok. Ve konuyu böyle saptırmak da zaten doğru değil. Elbette ki biz Halk Partisi'ni MC partileriyle kıyaslamıyoruz. Birisini, MC'cileri, demokrasi düşmanları, halk düşmanları safına koymuşuz. Sosyal demokrasi ise, iyi-kötü demokrasi saflarında yer alan bir siyasi çizgidir. Ve dolayısıyla da tırmanan faşizme karşı, gericiliğe karşı kendisiyle birlikte yapılabilecek çok işler vardır. Biz bunları dile getiriyoruz. Bizim istediğimiz bunca başarısızlığından sonra sosyal demokrasinin çekip gitmesi elbette ki değil. Biz onu tutarlı demokrat olmaya çağırıyoruz. Biz onu geçmişte verdiği demokratik vaatlerini yerine getirmeye çağırıyoruz. Ve doğrusunun, onun için de doğrusunun bu olduğunu söylüyoruz. Onun çıkarlarını da onun geleceğinin de buraya bağlı olduğunu söylüyoruz. Elbette ki halkın çıkarları ilk başta bunu gerektirmektedir. Çünkü günümüzdeki en önemli tehlike halkı tehdit eden faşizmdir, ve faşizme karşı kuşkusuz ki, demokrasi saflarında kim yer alıyorsa hepsinin güçbirliğini, ey-

yandan da kredi vermek emperyalizmin işine gelmiyor. «Geri ödenmeyecek kredileri niye vereyim?» diyor. Çünkü, kendi durumu da elvermiyor. Bunun için de Türkiye'ye diyor ki, «Sen ithalatı kısmadan, azaltmadan işin içinden çıkamazsın. İthalatı azaltman için de, tek çare üretimi yavaşlatmandır. Çünkü, mevcut üretim, montajcı üretim ithalata dayalı. Sen bunu düşük kapasite ile çalıştır, az üretimde bulun ki, ancak o sayede ithalatın düşmüş olsun. Belki öylece ekonomin güven verir hale gelebilir bana, o zaman da sana kredi musluklarını açabilirim!» Bunu söylüyor.

Türkiye'ye söylediği bu. O görünüşte bu kadarını söylüyor, ama, tekelci burjuvazi bunun ne demeye geldiğini daha açık bir şekilde dile getiriyor. Çünkü, üretimin kısılması, üretime «sen kısıl!» demekle mümkün değil. Üretimin kısılması için tüketim talebinin düşürülmesi lâzım. Çünkü, biliyorsunuz, bir üretim ne kadar çok talep varsa o ölçüde kamçılanır. Kapitalist üretim mekanizması içinde bu böyledir. O halde talebi kısmak lâzım. Yani üretim azalsın diyorsak mutlaka bir takım ürünlerin daha az tüketilmesini istemek zorundayız. Ee, kim tüketir bunları? Elbette ilk başta 40 milyonluk halk. O zaman halkın tüketiminin kısılması için tek çare var: Daha az şey alabilsinler. Eğer bir insanın cebinde ne kadar daha az para varsa kuşkusuz ki, daha az tüketimde bulunabilir. Ve o zaman da tekelci burjuvazi diyor ki, «kemerleri sıkmaktan başka çare yoktur! Fedakârlık yapılmalıdır. İtaatli bir işgücü olmalıdır. Ve bunun için de başta otoriter bir rejim olmalıdır!»

Neden «otoriter» bir rejime ihtiyaç var? Çünkü, bugün halkımızın ilk başta işçi sınıfının elde ettiği demokratik haklardan sonra, kolay kolay insanların cebine el atmak, onların ücretlerini düşürmek mümkün olamaz. Aylıklıların, günü birlik geçinenlerin geçim seviyesini kolay düşüremezsiniz. Çünkü, grevi vardır, direnişi vardır, çeşitli anayasal, demokratik haklar vardır. O zaman ne yapmalı? İşte onu tekelci burjuvazi dile getiriyor. «Otoriter bir rejim kurmak lâzımdır Türkiye'de!»

Emperyalizm, «Sen ithalatı düşürmek zorundasın, diyor, ancak bu sayede sana kredi verebilirim» diyor. Bunun altından da Türkiye'de böyle bir «otoriter rejim» isteği çıkıyor.

İşte sosyal demokrasinin bu söylediğimiz noktaya gelmesinin altında yatan en önemli faktörlerden birisi bu. O, bir yıl önce demokrasi havarisi idi, bugün anti-demokratik girişimlerde bulunuyor, ve bunun adını da anarşiyi önleme tasarıları diye getiriyor. Tabii, bu bütünüyle görünüş. Bu yaldızın altını kazıdığımızda, he-

men şu gerçek ortaya çıkıyor: Sosyal demokrasi kitlelerin kemerleri sıkmaya niyetli olmadığını biliyor, ona karşı tedbirler getiriyor.

Duydunuz, bu tasarılara demokrasi saflarında kim varsa karşı çıktı. Halk Partisi içindeki parlamenterler karşı çıktı, yazarlar, hukuk otoriteleri karşı çıktı. Demokrasi safları içinde yer alan ne kadar örgüt varsa, DİSK, TÖB-DER, bunların hepsi karşı çıktı. Siyasi örgütler karşı çıktı. Ama sosyal demokrasi bildiğini okumaya devam ediyor. Öylesine karşı çıktılar ki, hukuk otoritelerinden bir tanesi, «Bu kanunlar!a istenilirse stadyumlar doldurulur!» dedi. Bu çok ağır bir suçlama! Çünkü biliyorsunuz, bugün stadyumları dünyada dolduran tek bir ülke var: Kasap Pinochet'in Şili'si. Evet, insanları stadyumlara doldurarak anarşiyi önlemek! Halk Partisi'nin geldiği anti-demokratik nokta burası.

Bu söylediklerimden Halk Partisi'nin çaresiz olarak buraya geldiği ve başka bir alternatifi olmadığı anlamı mı çıkar? Asla Biz, Halk Partisi'ni sosyal demokrasiyi ekonomik yönden fazla eleştirmiyoruz. Çünkü onun yapabileceği fazla bir şey yok. Onun açmazını biliyoruz. Türkiye'nin geldiği noktayı biliyoruz. Ve neyle çözüm bulunması gerektiğini de biliyoruz. Bunu defalarca dile getirdik. *Köklü yapısal değişiklikler gerek,* dedik. Ama Demokratik planda yapacağı şeyler vardır ve özellikle bu noktaları vurguluyoruz.

Demin yapageldiğim eleştirilerden sonra şöyle sorularla karşılaşıyoruz: «E, peki, Halk Partisi gitsin de yerine MC mi gelsin? Eskiler mi gelsin?» Böyle diyen yok. Ve konuyu böyle saptırmak da zaten doğru değil. Elbette ki biz Halk Partisi'ni MC partileriyle kıyaslamıyoruz. Birisini, MC'cileri, demokrasi düşmanları, halk düşmanları safına koymuşuz. Sosyal demokrasi ise, iyi-kötü demokrasi saflarında yer alan bir siyasi çizgidir. Ve dolayısıyla da tırmanan faşizme karşı, gericiliğe karşı kendisiyle birlikte yapılabilecek çok işler vardır. Biz bunları dile getiriyoruz. Bizim istediğimiz bunca başarısızlığından sonra sosyal demokrasinin çekip gitmesi elbette ki değil. Biz onu tutarlı demokrat olmaya çağırıyoruz. Biz onu geçmişte verdiği demokratik vaatlerini yerine getirmeye çağırıyoruz. Ve doğrusunun, onun için de doğrusunun bu olduğunu söylüyoruz. Onun çıkarlarını da onun geleceğinin de buraya bağlı olduğunu söylüyoruz. Elbette ki halkın çıkarları ilk başta bunu gerektirmektedir. Çünkü günümüzdeki en önemli tehlike halkı tehdit eden faşizmdir, ve faşizme karşı kuşkusuz ki, demokrasi saflarında kim yer alıyorsa hepsinin güçbirliğini, ey-

lembirliğini, örgütlü birliğini sağlamak gerekir. Biz bunu defalarca dile getirdik. Demokrasi saflarında yer alanlar da dile getirdiler. İşte önemli olan, sosyal demokrasiyi bu yola sokmaktır. Sosyal demokrasi ne ölçüde faşist mihrakların üzerine giderse, ne ölçüde geçmişte iyi-kötü dile getirdiği demokratik vaatlerini yerine getirme durumuna gelirse, kuşkusuz ki, onun halktan alacağı destek çok daha fazla olacaktır. Demokrasi saflarının gelişmesi çok daha mümkün olacaktır.

O, bir yandan faşistlerin ve gericilerin hışmına uğrarken, bir yandan da soluna duvar çekme taktiğini uyguladığı için bugün toplumda kesinlikle tecrit olmaya doğru gitmektedir. Toplumun dört bir yanından, işçilerden, emekçilerden, sosyal demokrasiden sızlanmalar başlamıştır. Geçmişte bir ölçüde soldaki dağınıklığın da varlığından ötürü sosyal demokrasi, yegane demokrasi havarisi olarak gösterilmişti. Şimdi bu imaj hızla etkinliğini ve gücünü yitirmektedir. Yurdun dört bir köşesinde biz görüyoruz, duyuyoruz, emekçiler, özellikle işçiler, sosyal demokrasiden süratle soğumaya başlamışlardır. Yeni arayışlar içindedirler. Bu doğaldır. Ve bu gelişmeyi de gözönünde tutarak önümüzdeki görevleri tespit etmemiz gerekir.

Evet, kitleler büyük bir hızla sosyal demokrasiden soğuyorlar. Bu şartlarda sosyalistlere, devrimcilere, ilericilere ne gibi görevler düşüyor? Bunları kısaca gözden geçirmemiz gerekir ki, Partimiz de İkinci Kongremiz'den sonra önüne konan ciddi görevleri görebilsin ve bu doğrultuda sorumluluklarını yüklenerek çalışmalarını yürütebilsin. Kitleler, özellikle sosyal demokrasiye umut bağlayanlar, şimdi onun umut olmadığını —bir ölçüde hayal kırıklığıyla— görüyorlar, bir yandan da yeni arayışlar içerisine giriyorlar.

Neden yeni arayışlar içerisine giriyorlar? Çünkü, MC partileri demokrasi düşmanlığında vardıkları şampiyonluk noktasından sonra kolay kolay onlar için yeni alternatif olamıyorlar. Çünkü işçiler, emekçiler MC'nin ne demek olduğunu gördüler, onu yaşadılar. Şimdi yeniden aynı günleri görmek istemiyorlar. Onların gözleri geriye dönük değil. İleriye bakmak istiyorlar. Şayet sosyal demokrasi de umut değilse, acaba umut nerde? Ona bakmak istiyorlar. İşte bizim için önemli olan nokta bu.

Ve ayrıca kuşkusuz ki, bu nokta bizim varlık nedenimiz. Programımız açık ve net şekilde görevimizin *Türkiye işçi sınıfının öncülüğünde iktidara yürüyen emekçi halkı iktidar mücadelesinde yönlendirmek ve onu iktidara getirmektir* diye tespit ediyor. O hal-

de, sosyal demokrasinin, burjuvazinin bu reformcu alternatifinin de umut olmadığının anlaşılmasından sonra çok daha önemli aşamalara gelecek Türkiye toplumu. Buraya hazır olmalıyız, hazırlıklı olmalıyız. Halkımızı, işçi sınıfımızı, emekçileri hazırlamalıyız. İşte burada düğümleniyor görevimizin en önemli noktası.

Nedir burada bize düşen başlıca görev? Kitleler madem ki büyük ölçüde geriye bakmak durumunda değil, madem ki yeni arayışlar içine giriyorlar, bunu değerlendirmek.

Türkiye'de güçlü bir sosyalist potansiyel var. Bunu hep biliyoruz. Ama bu, henüz daha büyük ölçüde potansiyel durumunda. İşçiler içinde, emekçi katmanlarda sosyalizm hızla sempati kazanıyor. Bu olguyu iyi değerlendirmek zorundayız. Çünkü, kitlelerin artık başka alternatifi kalmıyor. Bu noktada Partimiz'e düşen başlıca görev, Partimiz'i yığınların malı bir Parti yapmaktır. İşçi sınıfının kitlesini kazanmış, onun içinde kök salmış, işçi sınıfını siyasi arenada yönlendirebilen, emekçi kitleleri etrafına toplayabilen, onlara güven veren, onlar içinde saygınlık kazanan bir Parti. İşte bizim başlıca misyonumuz bu olmalıdır. Böyle bir Parti olmak, böyle bir Parti'yi hızla oluşturmak görevi ile karşı karşıyayız.

Bu konuda önümüzdeki dönemde Partili kardeşlerimize çok önemli görevler düşüyor. Yığınsallaşmak bir işçi sınıfı partisinin önde gelen hedeflerinden birisidir. Çünkü, işçi sınıfı partisi ne ölçüde yığınların malı olursa o ölçüde devrimin öncülüğünü yapabilir. Devrim, kitlelerin subjektif istekleriyle ve bazı atılgan grupların teşebbüsleriyle gerçekleşmez. Devrim yığınların işidir. Yığınların katkısıyla kazanılır devrim. Onun için de Partimiz mutlaka ve mutlaka önümüzdeki dönemde yığınların malı olmalıdır. Partimiz'in yığınların malı olabilmesi için halkın ona iktidar mücadelesinde güven duyması gerekir. Ona inanması gerekir. Bunun için de biz, sosyal demokrasinin nasıl aşılması gerektiğini artık aranmaya başlayan işçilere, emekçilere yol göstermek durumuyla karşı karşıyayız. Onları Partimiz'e kanalize etmek, Partimiz saflarında toplamak ve Partimiz'i mücadelenin öncüsü kılmak. İşte önümüzdeki şartlarda başarmamız gereken görev bu noktada düğümlenmektedir.

Böylesi bir misyonla, tarihi misyonla yükümlü olmamız, sosyalist birlik diye baştan beri savunduğumuz meseleyle çelişir mi? Asla çelişmez. Biz, baştan beri Türkiye'deki sosyalistlerin tek bir çatı altında toplanması için çaba gösterdik. Çünkü, bugün halkımızın önünde bulunduğu tüm acil meselelerin çözümünün buradan geçtiğini biliyoruz. Çünkü, yine çağımızda önde gelen demok-

rasi savaşçıları sosyalistlerdir. Önde gelen anti-emperyalistler sosyalistlerdir. Bunu biliyoruz. Ve ülkemizde emperyalizme karşı, faşizme karşı, tekelciliğe karşı sürdürülen mücadelenin de, tüm mücadelelerin ana ekseni olduğunu biliyoruz. O halde, bütün bu mücadelelerde başı çekenler sosyalitstler olmalıdırlar. Kuşkusuz ki, sosyalistler bu alanlardaki mücadelelere yön verenlerdir bugün. Ama, bunun örgütlü birlik içinde olmadığını da biliyoruz. Tüm sosyalistlerin aynı çatı altında toplanıp işçi sınıfının merkezi siyasi otoritesini oluşturması gerektiğini biliyoruz. Bu sağlandığı ölçüde, bir yandan, faşizme karşı güçbirliğinin somutlanarak örgütlü bir şekilde hayata geçirilmesi mümkün olabilecek. Çünkü, dünyadaki örnekleriyle de açıkça biliyoruz ki, ancak ve ancak işçi sınıfının merkezi siyasi otoritesi örgütlü bir anti-faşist güçbirliğinin başını çekebilir. İşte İberik Yarımadası, hem Portekiz'de, hem İspanya'da olup bitenler bunların en son somut örnekleridir. İşte bugün gene Şili'de olup bitenler, bu dediğimizin kanıtıdır. Aynı şekilde anti-emperyalist, anti-faşist halk cephesi yine sosyalistleri, sosyalist hareketin örgütlü birliği sayesinde çözüme ulaştırılabilir. Çünkü gereken kararlı ve tutarlı anti-emperyalistler sosyalistlerdir. Onlar ne ölçüde bu mücadelenin önünde başı çekerlerse o ölçüde de halk cephesinin, yani halkımızı iktidara götürecek olan hareketin yoluna konması mümkün olabilecektir. Belli başlı bu iki noktada, yani bugün tırmandırılan faşizme karşı demokrasi güçlerinin birliğinin sağlanmasında ve aynı zamanda giderek sosyal demokrasinin de aşılacağı demokratik halk iktidarına varılmasında sağlanacak birlikler hep gördüğünüz gibi gelip sosyalist birlik meselesine dayanmaktadır. Ve bizim de sosyalist birlik meselesine baştan beri tabir yerinde ise asılmamızın başlıca nedeni budur. Halkımızın dileğini, halkımızın çıkarlarını aksettirmesindendir sosyalist birliğe bu kadar sıkı sarılmamız.

Evet, sosyalist birlik meselesi de yine çözümü bekleyen problemlerden birisi olarak önümüzde durmaktadır. Ancak bu problemin çözümünde bugüne kadar somut adımlar atılamamış olması bu meselenin çözümsüz kalacağına işaret etmez. Çünkü gün geçtikçe şartlar olgunlaşmaktadır. Bizce sosyalist birliğin objektif şartları uzunca bir süreden beri vardır. Ama bu konudaki çeşitli subjektif eksiklikler ve aksaklıklar şimdiye kadar somut sonuçlar alınmasını mümkün kılmamıştır. Ne ki sosyalist birlik işçi sınıfının talebi olarak yükselmektedir bugün. Sosyalizme sempati duyan herkesin talebi olarak yükselmektedir.

Evet, her geçen gün sosyalist birlik konusunda çok daha el-

verişli şartlar oluşmaktadır ve bu konudaki ortam olgunlaşmaktadır. Kitlelerin talebi olarak dile gelmektedir ve yine de gelmeye devam edecektir. Çünkü bunun temelinde yatan, sadece bizim öne sürdüğümüz bir istek değildir. Maddi, toplumsal temeli vardır bu meselenin, işçilerin birliği meselesinden kaynaklanır. Nasıl işçiler üretimdeki yerlerinden ve hedeflerinden ötürü birlik içinde davranırlarsa, onun siyasi hareketi de mutlaka birliğine kavuşur, kavuşacaktır. Bu günler uzak değil Türkiye'de.

Evet, Partimiz'in böylesine ikili, iki yanlı mücadelesi, çalışmaları devam etmek zorundadır. Biz sosyalist birliğin her zaman içten savunucusu olduk, çünkü halkımızın çıkarları bunu gerektiriyor diye belledik. Ve bunu her zaman savunacağız, gereklerini her zaman yerine getireceğiz. Ama bileceğiz ki, biz ne ölçüde kitlelerin malı olursak ne ölçüde yığınlaşırsak sosyalist birlik meselesi de o ölçüde çözüme girecek o ölçüde yakınlaşacaktır. Partimiz yığınlara iktidar hedefini gösterdikçe, o doğrultuda yol aldıkça ve yığınlara bu konuda güven verdikçe, onları kendi yoluna kanalize ettikçe ve yine emekçileri bu doğrultuda siyasi arenada güç haline getirdikçe sosyalist hareketin önü açılacaktır, ve birlik mutlaka gerçekleşecektir. Bu ikisi yani hem yığınsallaşmak, hem sosyalist birliği istemek ve bu doğrultuda somut işler yapmak birbirini tamamlar.

Kardeşlerim,

Evet önümüzde zor günler var. Özellikle sosyal demokrasiyi çok güç günler bekliyor. Sosyal demokrasiyi güç günlerin beklemesi, bizleri hemen bu günden yarına bu işi gerçekleştireceğiz diye umutlandırmaz. Biz yine çapraşık bir yoldan geçeceğiz. Elbette çizdiğimiz tablo ana hatlarıyladır. Ama her an şartlarda önemli değişikler çıkabilir, çıktığı da görülmüştür. Bu nedenle önümüzdeki dönemde acil görevimiz, faşist saldırganlığın önünün alınmasıdır. Faşist saldırganlığın önünün alınması ise hep söylediğimiz gibi sosyal demokrasi dahil, demokrasi saflarında kim yer alıyorsa hepsinin güç ve eylem birliğini sağlamakla mümkündür. Şayet sosyal demokrasi duvar örme politikasına, sola duvar örme politikasına devam ediyorsa bu, yanıyla da onun solunda kalanların tek tek ele alındıklarında elvermeyen güçlerinden ötürüdür. İşte sosyalist birlik bu konunun da yola yordama girmesini sağlayacaktır. Sosyalist hareket güçlü birliğinde kavuştuğu ölçüde bu ülkede milyonları en etkin biçimde siyasi areneda harekete geçirebilecektir. Bunun sağlanması ise, sosyal demokrasinin kaypaklıklarını bir ölçüde önleyebilir. Onun demokrasi saflarında daha tu-

tarlı olmasını gündeme getirebilir ve anti-faşist safların tümünün güç ve eylem birliği sağlanabilir. Sosyal demokrasinin tabanında sosyalistlerle işbirliğine yatkın ileri unsurlar pek çoktur. Bunlar üst kademlere sözlerini geçirememektedirler. İşte bu potansiyel bizim için sosyal demokrasiyle **işbirliğinde** yegane güvencedir. Sosyal demokrasi bugün tarihsel miyopluğunu bir ölçüde körlüğe dönüştürmek üzeredir. Kendi bindiği dalı kestiğini anlayamamaktadır. Faşizmin, faşist saldırganlığın kendisini de kesinlikle saf dışı edeceğini bildiği halde bu doğrultuda ısrar etmektedir. Gerçeklerin göstermiş olduğu tehlikeyi görmemektedir. Şayet, solda birlik sağlanırsa, sosyalistlerin birliği gerçekleşirse bu noktadan hareketle anti-faşist güçbirliği de sağlanabilir ve sosyal demokrasi ile birlikte faşizmin, gericiliğin önünün alınması, faşizme geçit verilmemesi ve bir köşeye kıstırılması mümkün olabilir.

Faşizme geçit verilmemesi mücadelemizin bir yanıdır. Bir yanı da deminden beri işaret ettiğim gibi sosyal demokrasinin aşılmasıdır. Bunun için ise, söylediğim gibi, Halk Cephesinin gündeme getirilmesi gerekir. Bugün Halk Cephesi için objektif olarak şartlar bir hayli elverişli olmasına rağmen örgütlenme konusundaki eksiklikler büyük ölçüde ortada durmaktadır. Yine burada da önemli faktör, sosyalist hareketin birliğinin sağlanmasıdır. Bundan sonra işçi sınıfıyla köylülüğün, emekçi köylülüğün temel ittifakı üzerinde Halk Cephesi teşekkül etttirilebilir. Ve bu örgütlü birlik sayesinde de sosyal demokrasinin aşılacağı devrim günlerine gelinir. İşte bu iki mücadele bugün için birbirini tamamlayarak sürdürülmektedir.

Ancak yine burada hemen işaret edeyim ki, düğüm noktası, çözüm için çekilmesi gereken halka sosyalist birliğin sağlanmasıdır.

Kardeşlerim,

Partimiz meşakkatli bir yoldan geçti. Bugünlere vardık ve Türkiye'nin dört bir köşesinden güven görüyoruz, emekçi halkımızdan, saygınlık görüyoruz, sempati görüyoruz. Bunu yığınsallaşarak, çok daha ileri boyutlara vardırmak zorundayız. Bizi meşakkatli günler bekliyor yine. Ama yarınları vaadeden güzel günler de bekliyor. Bu nedenle önümüzdeki dönemde büyük bir azim ve kararla şimdiye kadar nasıl fedakârlıkla mücadele ettikse onu daha da arttırarak ve sorumlulukların bilinciyle, sorumluluklarımızın bilinciyle yüklü olarak yürümek zorundayız.

2. Parti Kongremiz'in yarınlara ışık tutacağına inanıyorum. Emekçi halkımızın mutlaka zafere ulaşacağına inanıyoruz. Biz ö-

nümüzdeki zorluklardan yılmazsak ve şimdiye kadar sürdürmüş olduğumuz tutarlı politikamızı, sağlam ideolojimizi ve güçlü örgütlenmemizi daha güçlendirerek devam edersek, çevremize, dışımızdakilere karşı izlemiş olduğumuz dostça, esnek politikayı devam ettirirsek ve özellikle şimdiye kadar büyük bir bağlılıkla koruduğumuz işçi sınıfı bilmine ve enternasyonalizmine güvenimizi, bağlılığımızı sürdürürsek, yolumuz açık olacaktır.

Bir gün mutlaka yeneceğiz.

Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi,

Yaşasın Sosyalizm,

Şan Olsun Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ne!..

Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), ve Ülkemiz, Halkımız

Arslan Başer KAFAOĞLU

AET, halkımızın daha alışık olduğu deyimle Ortak Pazar, önümüzdeki günlerde yine ağırlığıyla gündeme geleceğe benzer. İki yıl önce özel kesimin bu konuda incelemeler yapmakla görevli kıldığı İktisadi Kalkınma Vakfı (İKF)'nın Sanayi Odası salonlarında düzenlediği açık oturumda, endüstri krallarımız birkaç sınırlı istisna dışında Ortak Pazar'ın temel ilkesi olan Gümrük Birliği'ne girmesine şiddetle karşı çıkmışlardı. O günlerde özel kesimin bu konudaki sözcüsü Sayın Ertuğrul Soysal, gümrük birliğine girmenin intihar olacağını belirlemiş, Ortak-Pazar'ı —tıpkı NATO'nun bağımsızlığımıza aykırı ilkeleri ve uygulamaları gibi— yurt topraklarını savunurcasına cansiperane savunmuş olan ziyadesiyle ünlü Senatör Kâmran İnan'ın savunmasına karşı onu «en ilkel işletme ve ekonomi kurallarını bilmemekle» suçlamıştı. Aynı Ertuğrul Soysal Kasım ayında düzenlenen bir toplantıda, «AET'ye girmeliyiz. Onlar bizi tekstilci ve konserveci mi yapmak istiyorlar? Olalım. Başka türlü olmuyor beyler» diyordu. İki yılda, bir uçtan bir uca gelen Ertuğrul Soysal değil, yansıttığı Türk Sanayicileri kamuoyu idi.

İki yıl önce Türkiye Batı kapitalizminin pazarı genişletme amacıyla ve bol kredilerle Türk ekonomisinde bol hammadde, dış alım hammaddesi kullandıkları sırada yüzleri gülüyordu. Gerçekten 1973 sonlarında —tam günüyle söylersek, 17 Aralık 1973'te— OPEC ülkeleri petrolün bir varilinin fiyatını 5 dolardan 11,65 dolara çıkarıyordu. Bunun sonucu, bir ton petrol, navlun dahil, bir Avrupa ülkesine 90 dolara maloluyordu. Bu fiyatla bir litre ben-

zin Batı Almanya'da 18 feniğe satılabilirdi. Oysa o tarihte Batı Almanya'da 55 sente satılıyor ve Almanya'da merkezi devlet bütçesi ile yerel yönetimlere 45 fenik vergi kalıyordu bir litre benzinde. Batı ülkelerinin hepsinde durum aynıydı. Yani, biraz vergilerinden fedakârlık yapsalar, Batı ülkeleri ham petrol fiyatındaki artışı dünyadaki ve kendi yurtlarındaki tüketicilere yansıtmayabilirlerdi.

OPEC ZAMMI MASALI

Ama bu yolu değil, OPEC zammını bahane edip fiyatları artırma yoluna gittiler. Aslında bir ton ham petrole yapılan zam. 40 doları, ya da litrede 4 senti (10 feniği - bir markın onda birini) geçmiyordu. Onlar bunu bir felekat zam gibi gösterdiler, vergileri indireceklerine, artırdılar. Örneğin, İsviçre Hükümeti OPEC zammından önce 1 litre benzinden 27 santim vergi alırken (merkezi ve yerel yönetimlere ödenen bütün vergilerdir), bunu zamdan sonra 65 santime çıkardı. Yani partiyi vuran OPEC ülkeleri değil, İsviçre Hükümeti gibi Batı hükümetlerinin hazineleri oldu. OPEC zammı ve onunla beraber yapılan vergi zamları fiyatları artırınca Batılı ülkeler enflasyonu değil, zamanla bu fiyat artışlarını gelişmemiş ülkelere yedirme politikasını seçtiler. Pahalılaşan mallarını satabilmek için de Batılı kredi kurumları kredilerini kendi iç pazarlarından gelişmiş ülkeler dışındaki pazarlara yönelttiler. 1974 ve 1975 yıllarında bu kredilerle içerdeki bunalımlarını atlattılar. Aynı krediler 1976'da da sürdü. İşte bu yıllarda dışa bağlı endüstrisi bol bol hammadde bulan ülkemizde, dış alıma bağlı endüstri geliştikçe gelişti. Artık eskiden yerel kaynaklardan sağlanan hammaddeler de bu kez dışardan sağlanıyordu.

Batıda fiyat artışlarının yavaşlayıp bizde hızlandığı 1976 yılında ithalatla elde olunan hammaddelerdeki rant artınca endüstrimiz büyük ölçüde kârlar sağladı. Bu kârlar, yani ithalat rantları —ki görünüşte imalatçı kârı gibi görünüyordu— arttıkça, dış alımlar da hızla arttı. 1973'te 2 milyar dolar civarındaki dış alımlar, yüzde 150 artışla 1976'da 5 milyar dolar üzerine, 1977'de yüzde 185 artışla 5 milyar 750 milyon dolara yükseldi. Dikkati çeken nokta, 1974-1976 yıllarında dış borçlarımızın finansmanının, işçi dövizi, sağlam kredi ve DÇM kredileriyle sağlanmasıydı. Bu değirmenin suyunun nereden geldiğini aramadan yerli burjuvazimiz, AET ile bütünleşme halinde sanayimizin batacağını ileri sürerek hükümetten AET ile olan yükümlülüklerin ertelenmesini istiyordu.

DEMİREL'E GİDEN HEYET

1976 yılı sonlarında bir işadamları topluluğu Başbakan Demirel'i ziyaret etti. Ortak Pazar'ın ülkemize birçok tarımsal üründe ve tekstilde kota, prelevman koyduğunu, buna karşılık Ortak Pazar'dan gelen ithalata ödünler tanıyan takvimin işlemeye başladığından yakınarak, bu takvimin geri bırakılmasını ve Gümrük Birliğine kesinlikle gidilmemesini istediler. Başbakan Demirel Dışişleri Bakanının Brüksel'e bu isteklere uygun bir talimatla yollandığını ve bunun dışında çözümlere asla gidilemeyeceğini söyleyerek heyete güvence verdi.

Ama 1976 sonundan bu yana köprüler altında çok su geçti. Önce, 1977 başlarında Amerikan para çevrelerinin Türkiye'ye karşı tavrı IMF'nin telkinleriyle tamamen değişti. 17 Şubat 1977 günlü büyük Amerikan gazeteleri bir Amerikan banka konsorsiyumunun, görüşmeleri son döneme gelmiş, 200 milyon dolarlık krediyi Türkiye'ye vermekten vazgeçtiğini yazıyordu. Nitekim 1977 Şubat ayında T. C. Merkez Bankası, dış alım bedellerinin transferlerini durdurmuştu.

Buradan başlayarak özel kesim neye uğradığını şaşırdı. Önce sandı ki, Batı'nın Türkiye'ye tavrı, Erbakan'ın özel yabancı sermayeye düşmanlığı ve Demirel'in «borç yiğidin kamçısıdır» tümcesinde beliren savrukluğundan dolayıdır. Bu nedenle 1977 seçimlerinde de, 1977 bunalımlarında da büyük sermaye, Erbakan'sız, tek başına iktidara gelecek bir tek almaşığı, yani Ecevit iktidarını tuttu. Ama görünüyor ki, büyük sermaye çevrelerinin Batı'sı kimseyi tutmuyor, kimseye kızmıyor. O sadece «yeniden üretim» şemasını yenilemekle uğraşıyor. 1974-1976 döneminde transferler yapılmadan para vermesi ne Türkiye'nin kredisinin artışındandır, ne de şu, ya da bu siyasal iktidarın yeğ tutulmasından. Müezzinoğlu gibi Polatkan - Zorlu okulunda yetişmiş maliyeciler, CHP Genel Başkanına, eğer ciddi (!) bir ekonomik politika uygulanırsa Batı'nın bize yeniden «taze para» vereceğini telkin eden sayın tekniko-politikacılar oldu. Buna özel kesimin bir kısmı da inanıyordu. Bu itişlerle CHP Hükümeti 1978 Martı başında devalüasyon yaptı ve «bak biz uslu çocuk olduk!» anlamında, ekonomiyi kararlı tutacakları hakkında güvence veren «niyet mektubu»nu para babalarının dünyadaki keman teli, hocası, danışmanı IMF'ye verdiler. Bundan sonrasını Cumhuriyet yazarı Sayın Yalçın Doğan'dan okuyalım: «Batı'nın istediği ödünlerin ardı arkası kesilmek bilmiyordu. Ve Ecevit bu isteklerin tümüne «evet» diyordu. Yeter ki *«taze para»* gelsindi. İşte, bu nedenle ve ayrıca *«yeni bir ikti-*

darın destekleneceği» izleniminden hareketle, Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) kapısı çalındı. IMF ile anlaşma, geçen Mart ayında görülmemiş bir hızla gerçekleşti. Arkasından NATO ve ABD gezileri, dış dünyaya yoğun açılma girişimleri birbirini izledi. İyi niyetli demeçler, umut veren bildiriler, bu girişimlerden somut sonuçlar alınacağı izlenimini uyandırıyordu. Ta ki geçen Eylül'e dek. Niyet mektubu imzalanmıştı. Ama para yoktu. Devalüasyon gerçekleşmişti. Ama para yoktu. Çeşitli kamu ürünlerine zam yapılmıştı. Ama para yoktu... «*Görüşme-ödün-umut-erteleme*» döngüsü içinde Türkiye bugüne geldi. Bu arada IMF'nin dışında çalınmadık kapı kalmadı. Ne NATO'su kaldı, ne AET'si, ne OECD'si. Yok, yok, yok. Para yine yoktu.» (Cumhuriyet, 12 Aralık 1978. Altı çizili yerler yazının aslında italiktir). İşte bu umutsuzluk içinde özel kesim, Ortak Pazar'la bütünleşmek umutlarına sarıldı.

İKİ YIL ÖNCEKİ TUTUM UNUTULUYOR

Özel kesim ve onun sözcüleri 1976 yılındaki tutumlarını bir yana bırakmış görünüyorlar. Ve bu kez daha cesur ve açık bir çehreyle kamuoyu önüne çıkıyorlar. Ertuğrul Soysal'ın «ne isterlerse yapalım» sözünü bir yana bırakarak, şimdi daha ciddi bir kişinin, Kontenjan Senatörü Adnan Başer Kafaoğlu'nun Günaydın'da çıkan yazısına göz atalım. Sayın Senatöre göre, Türkiye derhal Ortak Pazar'a üye olma girişiminde bulunmalıdır. Niçin? Çünkü Yunanistan Ortaklığa tam üye statüsüyle girmektedir ve Ortaklıkta kararlar oybirliğiyle alındığı için Yunanistan Türkiye'nin her olumlu girişim ve istemine karşı çıkar. Türkiye Yunanistan ile birlikte tam üye olarak girme önerisinde derhal bulunmalıdır. Bu gerekçeyle Türkiye'nin topluluğa tam üye olarak acele başvurması yolunda âdeta bir basınç yapılmak isteniyor. Deniyor ki, «bak, sen girmezsen Yunanistan girecek ve ondan sonra ne olacağını Allah bilir!» Oysa burada şunları düşünmemek elde değil.

1. Yunanistan ortaklığa tam üye olma istemini bundan bir buçuk yıl önce yapmıştır. Bu istemin incelenmesi bugüne kadar gelmiştir. Ama sonuçlanamamıştır. Türkiye de bugün başvursa böyle bir süre geçecektir üyeliğinin kabulü için. Bu süre içinde Yunanistan tam üye statüsüyle girmiş olacağına göre, zaten bu sakınca, yani «Yunanistan'ın engellemesi işlemi» gündeme gelmez mi? Yani, eğer Yunanistan Türkiye'nin AET'ye tam üye olarak girmesini kendi çıkarları açısından sakıncalı buluyorsa, bunu ya-

pacak konumda olacağına göre, şimdi de başvursak bu istem geç kalmış olmuyor mu?

2. Kaldı ki, Yunanistan'ın tam üye olarak başvurusu yanında Portekiz ve İspanya'nın başvuruları da gündemde. 2 Aralık günlü Economist dergisinde şöyle yazıyor: «Yunanistan'ın girişi için görüşmeler bitmek üzere, Portekiz'in girişi için görüşmeler sürüyor. İspanya'nın katılmasına gelince, komisyon bu konuda karanlık.» Ortak Pazar Komisyonu raporu 60. sayfasında özet olarak verilmiş derginin. Şimdi bu sayfadan okuyalım:

> «*Her şey iyi giderse Yunanistan 1981'de belki de AET' ye girmiş olabilir.* İspanya ve Portekiz ise 1983'de. İspanya AET'nin bütün kurallarının on yılda kendi hakkında uygulanacağı görüşündedir.
>
> Komisyondaki Fransız üye, bu konuda daha uzun bir süre önermiştir ve tam üyelik yolunda bunu haklı gösterecek bir hayli malzeme var. Örneğin İspanya'nın işsizlik oranı %8'dir ve AET'nin %5 *oranıyla karşılaştırılınca komisyon bu oranın üyelik halinde artacağını hesaplamaktadır.*
>
> İspanya tam üye olunca AET'nin gümrük duvarı alçalacaktır kuşkusuz, ama bunun İspanya'ya büyük bir yararı olmayacaktır. Çünkü Ortak Pazar'ın İspanyol endüstri ürünlerine gümrük ortalaması %3,7 olmasına karşılık İspanya'nın AET'ye gümrük ortalaması %12,7'dir. Komisyon, İspanya'nın katılmadan önce sıkışık durumdaki endüstrisinin AET politikalarına uymasını kabul etmesinde direnmektedir. AET'nin endüstri komisyonu üyesi Viscount Bavignon'a göre, İspanyol demir çelik, tekstil ve gemi yapımı endüstrileri bu plana uyamaz.
>
> Tarımda da, komisyon, durumu parlak bulmuyor. İspanya'dan gelecek meyve, sebze ve şarap, Fransa ve İtalya'dan gelecek daha elverişsiz ürünlerle rekabet edecektir. İspanya'nın üretimi AET'nin ürün fazlasını artıracaktır. Komisyon 114.000 kişinin iş bulduğu İspanyol balıkçı filosunun da harabolacağı düşüncesindedir.»

Görüldüğü gibi, AET İspanya'ya «sen bize göre değilsin» demektedir. «Endüstrin bize dayanamaz, tarımına da biz dayanamayız.» Bu durum Türkiye için de oldukça varittir. Türkiye aslında tarımsal ürün satmak için, bu konuda Yunanistan'dan geri kalmamak için AET'ye girmek istiyor. Oysa tarımda AET'nin kapıları tarım ülkelerine kapalıdır. Türkiye'nin diğer umudu olan

serbest işçi dolaşımında yine İspanya için komisyon bakın neler diyor:

3.. «İspanya bir kez tam üye oldumuydu, Roma anlaşmasının işçi serbest göçü kolaylıkları dolayısıyla, İspanya'dan dokuzlara bir göç başlayacak... İspanya'daki işsizlerin yarısı 25 yaşın altındadır. Küçük işletmelerin yıkılmasıyla ve tarımdan işsiz akımıyla —ki istihdamın %20'si burada— işçi göçü yükselecektir.»

Komisyon raporunda yer alan bu işçi göçü, Türkiye için daha çok varittir. Ve yukarıda yazılı konulara bakılarak İspanya hakkındaki rapor pesimist olarak nitelenmektedir. Oysa İspanya'da bizden çok güçlü bir otomobil, bir tekstil endüstrisi vardır. Turizm gelirleri net olarak 5 milyar doları, dış satışları 5,5 milyar doları bulmaktadır ve dış ticarette Türkiye gibi sıkıntıları yoktur.

YUNANİSTAN'A EVET, İSPANYA VE TÜRKİYE'YE HAYIR OLABİLİR Mİ?

Bizde bazı ekonomi dışı düşüncelerle, neden «Yunanistan'a evet» deniyor, ya da denecek, ama «İspanya ve Türkiye'ye hayır» sorusu sorulabilir. Gerçekte Türkiye'de bu sırada sık sık sorulduğu gibi, eskiden beri de sorulmaktadır. Bazıları bunu, onların Hristiyan, bizim Müslüman olmamızla açıklayacak kadar konuyu basitleştiriyorlar. Ama işte bir katolik İspanya ki, AET Ortak Pazar'a katılmasında pek yarar görmüyor. Aslında Yunanistan da, İspanya da ekonomik durum bakımından bizden ilerdeler. Fakat ikisi de AET'ye yük olabilecek iki ülke. Üstelik ikisi de tarım malı ithal ediyor. AET yeni katılacak ülkelerde asıl bunu arıyor. Hatta aynı Economist dergisi, İspanya lehine şu faktörü gösteriyor: «İspanya'nın tarım alanında kendine yeterliliği kalmamıştır, hatta topluluğun kuzey üyelerinin et ve süt dış satımlarına alıcı da olabilir.» Fakat yine de İspanya AET'nin daha az istediği bir üyedir. Çünkü Yunanistan nihayet 7-7,5 milyonluk bir kambur olur AET' ye, ama İspanya'nın nüfusu 36 milyondur. Bu nedenle 250 milyon nüfuslu bir AET, 7 milyonluk kamburu çekmeyi düşünür siyasal nedenlerle.. Ama buna 36 milyonluk İspanya, ya da 50 milyonluk Türkiye'nin eklenmesini istemeyebilir. Biz bu nedenle hükümetin AET'ye tam üyelik için başvurmayışını doğru buluruz.

AET'YE DIŞ SATIŞLAR

AET'ye Türkiye'nin tekstil dışında ihracat yapmasında önüne çıkan engeller çok önemsizdir. Tarım malları ve tekstil ürün-

leri dış satımında ise çeşitli ödünler alması gerekir. Bu tip bir statü içindedir şimdi Türkiye. Sayın Senatör Kafaoğlu, Günaydın gazetesinde çıkan demecinde, AET'ye tekstil ihracatımızın on yılda on milyon dolardan 500 milyon dolara çıktığından bahisle, 1963 Ankara anlaşmasının «hasenatı»nı belirtmek istemiştir. Bir kez sayılarda büyük yanlışlar var. Türkiye'nin AET'ye değil, dış ülkelere tekstil ihracatı hiçbir zaman 250 milyon doların üstüne çıkmış değildir. Ve 250 milyon dolarlık ihracat 6 milyar dolara yaklaşan ithalat karşısında «anlamlı» bir rakam değildir.

AET'nin bütün dünyadan tekstil alımları artığı için Türkiye' den de alımları artmıştır. Aslında AET tekstil dış alımlarının pek az bir oranını Türkiye'den yapmaktadır, «İktisat Dergisi»nin 1978 Ekim sayısında Kenan Mortan «AET ile Tekstil Savaşı» başlıklı yazıda, AET'nin tekstil konusunda pek lütufkâr davranmadığını pek güzel ve kanıtlarıyla belirtmiş. Bundan öte de bir davranış tekstilde AET'den beklenemez. Tarım ürünlerinde ise, AET ihracatçı değil, ithalatçı ülkelerin katılmasını bekliyor. Böyle olunca, 1963 Ankara Anlaşmasını imzalarken, kafalarımızda dolaşan AET yoktur ortada. 23 Kasım 1970'de imzalanan katma protokoldan sonra da AET tarım ve tekstil alanında Türkiye'ye elverişli duruma gelmiş değildir. O halde «tarım ve tekstil ürünleri satarız» diye girdiğimiz AET için bu itiler kalmış değildir.

PEKİ, SANAYİMİZ?

Sanayimize gelince: Bu konuda eskiden, sanayimizin AET'ye katılmakla zarara uğramayacağına kamuoyu inandırılmak istenirdi. Şimdi artık bu çabalara bile gerek duyulmuyor. Intercontinental'de konuşan özel kesim sözcüsü Soysal olsun, Günaydın' da demeci çıkan Sayın Senatör olsun, bunu zımnen kabul ediyorlar. Sadece Günaydın gazetesinde çıkan demeçte «zarara uğrayan sanayilerin zararının AET'ce ödeneceği» yazılı. Örnek olarak da, bir Akdeniz ülkesinin şarap endüstrisinin uğradığı zararın AET'ce kapatılması verilmiş. Oysa durum bu değil Türkiye için. Türkiye'de gümrük birliği gerçekleşir gerçekleşmez, kâğıt, demir-çelik, gemi yapımı, otomotif, alüminyum sanayileriyle maden kömürü endüstrileri birkaç yılda çökecektir. Bunların hepsinin bedelinin AET'ce ödenmesine AET'nin gücü yeter mi bilemeyiz ama, Türkiye'nin bu sarsıntılar içinde «hür demokratik düzen içinde kalıp kalamayacağı» herhalde kuşkular çekici olmalıdır. Kaldı ki tam üyelik için başvurulduğu anda, AET o ülkeden «restructuring» istemekte, açıkça zarar eden bazı ülke sanayilerini

kapatmasını istemektedir. İspanya bu uğurda demir-çelik endüstrisinin kapılarını kapatmaktadır. Gene Economist dergisinin aynı sayısında belirtildiği gibi, Barselona Araştırma Enstitüsünce yapılan bir araştırma, sadece besin, tekstil (bazısı) ayakkabı, oyuncak, mücevher, mobilya, *otomobil*, tuğla, oto lastiği ve metal dışı maden endüstrilerinin ayakta kalacağını anlatıyor. Acaba Türkiye'de bu kadarı ayakta kalabilir mi? Örneğin bir ilaç, ya da otomotiv endüstrisiyle yan sanayinin hali ne olur?

Görüldüğü gibi, kısa sürede ne Türkiye AET'ye girebilir ve ne de AET Türkiye'yi ortaklığa kabul eder. İş çevreleri solcuları, her Batılı ve uygar (!) hareketin karşısında gösterdiği inancıyla onları AET'ye girmeyi engellemekle suçlar. Her solcu da sanki böyle bir tehlike varmış gibi «AET'ye hayır» kampanyası açar. Ortada bir ciddi sorun yokken bu tartışma nerden açılır? AET nedir? Dünya tekelci kapitalizminde yeri nedir? Türkiye buraya nerden gelmiştir? Ve neden daha ileri gidemez? Gidemeyeceği bilindiği halde AET edebiyatı niye yapılır? Bunu da gelecek sayılarımızda görelim.

Polisario Bütün Cephelerde Savaşı Sürdürüyor...

Batı Sahra Halkı İspanyol sömürgecilerine karşı sürdürdüğü mücadelesini 27 Şubat 1976 yılından buyana, bağımsız devletini (Sahra Demokratik Arap Cumhuriyeti) ve ülkesinin toprak bütünlüğünü korumak amacıyla, bu kez Fas ve Moritanya istilasına karşı sürdürüyor. Halkın mücadelesine Polisario Cephesi öncülük etmektedir ve Polisario'nun haklı amaçları dünyanın tüm barış güçleri tarafından desteklenmektedir. Fransa ve diğer emperyalistler, Fas ve Moritanya silahlı güçlerini, dolaylı ve dolaysız yollardan destekliyerek, bölgedeki fosfat ve demir yatakları üzerindeki emellerini yansıtıyorlar. Ancak Batı Sahra Halkı'nın kararlı mücadelesi ve Polisario'nun önderliği, sömürgeci hesapları boşa çıkaracak boyutlara ulaşmış bulunmaktadır.

BM kararları, Afrika Birliği Örgütü'nün ve Bloksuzlar Konferanslarının kararları, Polisario'nun bu haklı mücadelesine destek sağlıyor, buna, tüm dünyanın barış güçlerinin sempatisi eşlik ediyor. Polisario Cephesi'yle uluslararası dayanışmanın en yeni bir örneğini de Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 2. Kongresi gösterdi. Polisario Cephesi Politbüro üyesi Malanine Uld Sadık başkanlığında bir delegasyon TSİP 2. Kongresi'ne katıldılar. Yaptıkları konuşmalarda ve görüşmelerinde, ülkelerinin sorunlarını anlattılar. dostluk ve işbirliği özlemlerini dile getirdiler.

Polisario'nun haklı amaçlar uğruna verdiği silahlı mücadeleye ışık tutan ve bölgenin sorunlarına değinen belge niteliğindeki bir kısım yazılara bu sayımızda yer veriyoruz.

İ L K E

Abdelmalek OUAŞTI (A.P.S.)

Sömürgecilik ve emperyalizm retorik formüller değillerdir: Afrika Boynuzunda savaş sürmektedir. Savaş hür Angolalı halkın güney sınırlarını tehdit etmektedir. Fransa ve Fas Zaire'de askeri müdahalede bulunmaktadırlar. Namibiya halkı Güney Afrika'da dağınık haldedir. Zimbabwe karışıklık içindedir. «Apartheid» Güney Afrika'daki cinayetlerinin sayısını artırmaktadır. Mısır Libya'ya saldırmaktadır. Co-

mores'larda ve Cibuti'de Fransa yeniden harekete geçmiştir. Mozambik ve Zambiya sürekli olarak ırkçı Ian Smith Rejimi tarafından saldırıya uğramaktadırlar. Fransa Gabon'da, Fil Dişi Sahilinde, Senegal ve Fas'ta askeri manevraları yönetmektedir.

1960 senelerinden beri Afrika emperyalizme hiçbir zaman bu derece hedef teşkil etmemiştir. Sömürgecilik döneminden bu yana, Afrika devletler hukukunun ve devletlerarası ilişkilerin bu kadar ihlal edildiğine şahit olmamıştır. Afrikalı halkları esir etmek, özgürlüğe ve bağımsızlığa olan haklarından mahrum etmek için hiçbir zaman bu kadar sık bir şekilde kaba kuvvete başvurulmamıştır. Anlaşmazlıklar Afrikalılara bir kez daha sömürgeciliğin ve emperyalizmin biçimsel formüller olmadıklarını hatırlatmalıdırlar. Bunlar çekinilmesi gereken kudretli güçler olup bağımsızlıklarını tehdit etme ve geciktirme yoluyla dünyayı ve de özellikle kurulmakta olan küçük devletleri yönetmek arzusundadırlar. Afrika Devletlerinin çoğunu ortak bir eylemde gerçekten biraraya getirerek kuralları ve biçimsel ilkeleri tanımak için haklı davalar yolunda Afrika'da ne kadar sene mücadele etmek gerekecektir? Ekim 1965'te ilan edilmiş Afrika Birliği Örgütü Andlaşmasının genel ilkelerini okuyunca, 1963 Afrika Birliği Örgütünün ilk zamanlarda ki aşırı iyimserliğini endişe ile izleyenelere hak vermemek elde değildir.

Ancak kıta tarihinde ilk defa olmak üzere, düşman maskesini çıkarmaktadır. Düşman manevralarını paravanasız, silahlar elde düzenlemektedir. Buna kendisini zorlayan kurtuluş hareketleri arasında eskiden MPLA (Angola Halkının Kurtuluş Hareketi)yı, bugün ise, işgale uğramış topraklarını kurtarmak için vermekte olduğu mücadelenin 3. senesine başlayan Polisario Cephesini sayabiliriz. Afrika Birliği Örgütü toplantılarında kıta halklarına özgürlük ve bağımsızlık hakkı tanımak için oy birliği sağlansa da gerçekte bu hakları elde etmek için mücadele edenlerin kan dökmesi gerekmektedir.

Sahra Demokratik Arap Cumhuriyeti (S.D.A.C.) deneyi bu duruma iyi bir örnek teşkil etmeğtedir. S.D.A.C.'nin ilanının 2. yıldönümü münasebetiyle kıtanın bu kesimindeki durumun bir incelemesini yapmak yararlı olacaktır.

HALKIN İRADESİNİN BİR İFADESİ OLARAK S.D.A.C.'NİN İLANI

Sahra geçici ulusal konseyi 27 Şubat 1976'da, özgür topraklar üzerinde Bir-Lahlou'da; S.D.A.C.'ni ilan etti. Bu kadar halkın iradesinin bir ifadesi olup özgür, bağımsız, egemen, ilerici birlik ve İslam'a dönük demokratik ve Arap bir ulusal sistem tarafından yönetilecek bir Devletin doğuşunu müjdeliyordu.

Bloksuz Sahra Devleti Birleşmiş Milletler Örgütü, Arap Birliği ve Afrika Birliği Örgütü Andlaşmalarına saygı gösterilmesi için çalışmakta olup insan hakları evrensel bildirisine katılmıştır.

Bu olay Oum-Dreiga ve Guelta Zemmour mülteci kamplarına napalm bombaları atılmasından birkaç gün sonra olmuştur. Bu saldırı 30' dan fazla kadın ve çocuğun yanarak ölmesine ve 300 kadar mültecinin yaralanmasına sebep olmuştur.

Saldırı Afrika Birliği Örgütü üyesi olan diğer bir Afrikalı devletten gelmiştir. Bu ülke, Kasım 1975'te Batı Sahra'da İspanyolların geri çekilmesinden sonra faaliyete geçen Fas devletidir. Birleşmiş Milletler Örgütünün aynı sene alınmış 458 sayılı kararına karşı olarak ve bu karara rağmen Fas, birliklerini Sahra halkı üzerine doğru yürüterek Afrika' da daha önceleri benzeri görülmemiş bir jenosit olayına meydan vermiştir.

Bir başka Afrika devleti, Moritanya, Fas örneğini takip ederek Sahra halkının toprak ve mülkünün bölüşümünü talep eden 14 Kasım 1975 tarihli üçlü Madrit anlaşmasına taraf olmuştur.

Şubat 1976 sonlarında Addis-Ababa'da toplanmış bulunan Afrika Birliği Örgütü Bakanlar Kurulu Komitesi Batı Sahra'daki durumun trajik niteliğini anlamaya başlamıştır. Afrika Birliği Örgütü Bakanlar Kurulunun 26. oturumunda daha sonraları doğrulanan, yasallığa ve hakka dönüş gereğini hatırlatan ilk Afrikalı sesler yükselmeye başlamıştır. Ancak bu sesler Fas ve Moritanya tarafından hiçbir şekilde duyulmamıştır.

Bu iki ülke, Sahra topraklarının işgali yolundaki girişimlerini artırmışlar ve sınırların dokunulmazlığı, Afrikalılar arasındaki uzlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü ve sömürgeciliğe karşı mücadele konularındaki Afrika Birliği Örgütünün Andlaşmasına konulmuş ilkeleri umursamamışlardır.

Polisario Cephesinin ölmüş bulunan ilk genel sekreteri Sayed Mustafa EL OUALI, söz konusu Şubat ayı içerisinde Mokhtar Ould Daddah'a kendisini mantıklı olmaya çağıran ve yardım ve destek konusundaki geçmiş taahhütlerine uymasını dileyen patetik bir mektup göndermiştir. Bu çağrıya hiçbir cevap gelmemiştir. Birkaç gün sonra ise Moritanya, birliklerinin tümünü Rio de Oro'da saldırıya geçirmiştir.

«KAPALI DOSYA» TEZİ

Saldırgan 2 ülke İspanyol sömürgecilerinin yerini almak için bölgede yerleşmenin yeterli olacağı görüşündeydiler. Böylece dosya kapatılmış olacak, olaya taraf olmayan ülkelerin itirazları dindirilmiş ve Sahra halkının mücadelesine son verilmiş olacaktır.

Genç Sahra Cumhuriyetinin çıkardığı 1976 yılı bilançosu, Rabat ve Nouakchott'un bu görüşlerinin ne kadar hatalı olduğunu ve ne derecede bölgenin barış ve güvenliğini tehdit ederek Afrikalı devletlerin kendi aralarındaki ilişkileri yöneten ana ilkeleri sarstıklarını göstermektedir. 1975'te olay yerine giden Birleşmiş Milletler Örgütü heyeti, halkların ve Sahra halkının devredilmez hakkı olan kendi geleceğini saptama hakkını ilan eden 6. kararını almış bulunan örgütün bu konudaki endişelerini doğrulamıştır.

Uluslararası Adalet Divanı ve daha sonra insan hakları uluslararası federasyonu da bu haktan yana çıkmışlardır. Bu arada kurtuluş yanlısı Afrikalı ülkelerin çoğunluğu Batı Sahra'nın işgaline karşı resmi olarak tavır almışlardır. Maputo'da (Mozambik) toplanan Afrika Birliği Örgütü üyesi 17 ülke daha Ocak 1976'larda müstakbel S.D.A.C.'nin örgüte ilhakını istemişlerdir. Dar Es Ealam'da toplanmış olan kurtuluş komitesi 27. oturumu, Polisario Cephesine üye ülkelerin üçte birinin desteğini sağlamıştır.

Temmuz 1976'da Port-Louis'de (Maurice Adası) toplanan Afrika Birliği Örgütü 13. zirvesi, Sahra Halkının kendi geleceğini saptamaya, bağımsızlığa ve ülkesinin toprak bütünlüğüne olan haklarını bir kez daha doğrulamıştır. Bir sene sonra Libreville'de toplanan zirvede aynı yönde kararlar alınmıştır.

Ağustos 1976'da Colombo'da (Sri Lanka) toplanmış olan Bloksuz Ülkeler zirvesi, siyasi kapanış bildirisinde, Batı Sahra sorununa, gelecek Afrika zirvesinde, doğru ve adil bir çözüm getirilmesi konusunda beslediği ümidi dile getirmiştir. S.D.A.C.'nin ilk senesinin başarısı tartışma götürmez niteliktedir. Ancak Sahra Devrimi diplomatik yollarla yetinmekle kalmamıştır. 26 Ağustos - 30 Ağustos 1976 tarihlerinde toplanmış olan Polisario Cephesi'nin Üçüncü Genel Halk Kurultayı halk güçlerinin ulusal meclis, Yürütücü Devrim Konseyi veya Komitesi ve siyasi daire halinde bir örgütlenmesini öngörmüştür. Sene başında Sahralı halk ordusu tarafından başarıyla verilen savaşlardan sonra, Mayıs 1976'da, Moritanya başkentine yapılan saldırıdan bir müddet sonra, şehit düşen Sayed Mustafa El Ouali adına genel bir saldırıya geçilmiştir. Sahra Kurtuluş ordusu bu sene zarfında zaman ve mekanı dilediği gibi kullanabildiğini ve düşman güçleri ile kendisi arasındaki sayısal farklılıkların mücadelesine bir engel teşkil edemiyeceğini göstermiştir.

İLKOKULLARDAN TOPLANMIŞ SALDIRGAN GÜÇLER

Gerilla karşısında gerileyen düşman, ulaşım imkanlarını yaygınlaştırmak ve İspanyolların kendisine resmen devretmiş olduğu toprakların tümü üzerindeki mevzilerini çoğaltmak zorunda kalmıştır. Yalnız Mayıs ayı zarfında Fas ordusu 800 askerden fazla kayıp vermiştir.

Moritanya'nın ordularına gelince, kötü hazırlanmış, kendilerine karşı yürütülen mücadelede yeteneksiz ve donatımsız kaldıklarından askerlerini ilkokullardan toplamak zorunda kalmışlardır.

Bir Monghrein ve Ain Bentili savaşlarından sonra, Moritanya Devleti yıkılma raddelerine gelecek kadar sarsılmıştır. Ülkedeki güvensizlik o kadar artmıştır ki, Devrimin başlatılmasından az bir zaman sonra, Avrupalı hükümetler yurttaşlarına Moritanya'ya gitmemelerini telkin etmeye başlamışlardır. Polisario Cephesi birlikleri Güney Moritanya'ya kadar ilerlemişlerdir. Zouerate-Nouadhibou demiryolu ve kuzeyde Saguiet El Hamra bölgesinde Roucraa'daki nahliyat birlikleri bu saldırıların sürekli hedefleri haline gelmişlerdir. İşgalci güçlerin kayıpları o kadar artmıştır ki birkaç ay sonra Rabat ve Nouakchott resmi olarak bu kayıpların önemini ve neticelerini kabullenmek zorunda kalmışlardır.

S.D.C.A'nin ilanından bir yıl sonra, 27 Şubat 1977'de 300 kadar yabancı ziyaretçi ve 50'yi aşkın dost ülke ve kurtuluş hareketleri heyetleri Sahralı Devrimcilerin düşmandan aldıkları silahları, Batı Sahra'nın ve Moritanya'nın her tarafında ele geçirilen tutsakları görmüşler ve yürüttüğü mücadele için en iyi ve modern şekilde örgütlenmiş ve donatılmış bir devrim ordusuna şahit olmuşlardır.

Bir yıllık savaştan sonra Moritanya'nın dış borçları iki misline çıkmıştır. Moritanya halkı özel vergiler ödeyerek savaş gayretine katılmak zorunda kalmıştır ve ulusal şirketler sürekli olarak savaşı mali bakımdan destekleme durumuna düşmüşlerdir. Göçmen halk şehirlere gelmeye başlamış, böylece Faslı askerler Sahra saldırılarına Moritanya topraklarında karşı koyamayan Moritanyalı birliklerin yerine geçmişlerdir.

Uğradığı bozgunlar Moritanya'yı bütünüyle eski sömürgecisinin kollarına atmıştır. Olay önemlidir çünkü birkaç sene önce, 1973'te, Moktar Ould Daddah, ülkesi ve Fransa arasındaki 1961 tarihli askeri savunma ve yardım anlaşmalarını mahkum etmişti. O tarihler de Moritanya bu anlaşmaları, bağımsızlığını zedeleyeci unsurlar olarak görüyordu. Moritanya o senelerde şimdiki ortağı Fas tarafından tehdit ediliyordu. Fas'ın Moritanya'yı ele geçirme emelleri vardı.

1977, YABANCI ASKERİ MÜDAHALE SENESİ

Moritanya'nın bu tutumu, Afrika düzeyindeki diplomatik yalnızlıktan endişeye kapılan Faslı suç ortağı tarafından da benimsenmiştir. Ancak eski sömürgeciliğe doğru yönelmiş daha ziyade savaşı sürdürmeye yarayacak yeni mali kaynakların bulunması ve yeni askeri malzemelerle kredilerden istifade edilmesi gibi acil zorunluluklarla açıklanmaktadır. Bu durumda işgalci iki ülke Afrika Birliği Örgütü Andlaşmasının anlaşmazlıkların Afrika çerçevesi içinde çözümlenmesini öngören bir başka ilkesini ihlal etmişlerdir (Addis-Ababa Andlaşmasının 3. maddesi-

nin 4. fırkası) çünkü bu tutumlarıyla Batı Sahra sömürgecilik sorununa uluslararası boyutlar kazandırmışlardır.

Böylece, 1977 senesi yabancı müdahale senesi olmuştur: Eylül 1976 tarihindeki Birleşmiş Milletler Örgütü 31. oturumunda oynadığı karışık rolle gelecekte olacağı tavrı taber veren Fransa, Afrika Kurtuluş hareketi tarafından uzaklaştırıldığı bir bölgeye Fas sayesinde geri dönme imkanını bulmuştur.

Daha Mart 1975'lerde, yani Batı Sahra'nın işgalinden 8 ay önce, II. Hasan Washington'dan silah yardımı istemiş, Amerika Birleşik Devletleri de kendisine 145,2 milyon dolarlık silah ve diğer malzemelerin verilmesini kabul etmiştir.

Bu yardım 295 milyon dolar değerinde Fas'a daha önce yapılmış olan askeri malzeme yardımına (kamyon, zırhlı araçlar ve D.C.A.) eklenmiştir. Eğer Batı Sahra'yı işgal planının uygulanması amacı güdülmüyorsa, neden ve hangi amaçlarla bu kadar bol bol silah yardımı yapılmıştır? Fransa da süratle askeri ve diplomatik desteğini artırmıştır.

Buna paralel olarak gerekli silah siparişleri yerine getirilmeye başlanmıştır: Normandiya gemi inşaat tezgahlarına füze ve 20 mm.'lik toplarla donatılmış 6 hücum botu ve çıkarma gemileri siparişleri verilmiştir.

Villeneuve'deki gemi inşaat tezgahlarına sahip Fransız şirketi 5 savaş gemisi ile P.R. 72 tipinde süratli 2 hücumbotunun yapımlarına girişmiştir. Rouen'daki «Dubligeon-Normandie» gemi inşaat tezgahları ise kısa sürede teslim edilmek üzere «Batral» tipindeki (270 tonluk havan topları, diğer toplar ve füzelerle donatılmış hücum botu). 3 hafif taşıma gemisinin yapımlarına başlamıştır.

Havacılık donatımı bakımından kara saldırılarında kullanmak üzere 75 tane «F-2» Mirage uçakları, «Puma» helikopterleri, «AMX 13» tankları, radarlar, «Lrac» tipli 120'lik havan topları (bazoka)... sipariş edilmiştir.

Buna karşılık, Moritanya Fransa'ya ekonomisinin bütün kaynaklarını teslim etmiştir. Fas ise Fransa Bankasının en önemli borçlusu, Avrupa Ekonomik Topluluğunun ambarı ve Fransız patronlarının emek hazinesi haline gelmiştir.

FRANSA'NIN BÖLGEYE GERİ DÖNÜŞÜ

Bu andan itibaren Fas ancak İran, Orta Doğu'nun bazı ülkeleri gibi ülkeler aracılığıyla Amerikan silahları(106'lık toplar, 155 mm.'lik «Itowitzers»ler ve havacılıkla ilgili gereçler) almaya başlamıştır.

Geçmiş sene zarfında, Fransa böylece bölgeye ani bir şekilde geri dönmüştür. Subayları Moritanya Genel Kurmayını ve bölgedeki haberleşme araçlarını yönetmeye başlamışlardır. «Breguet Atlantic»ler, «Jaguar»lar, «F-5»ler, hava perdesini sağlamakla ve keşif görevleri yerine

getirmekle görevlendirilmişlerdir; bu arada savaşa doğrudan doğruya müdahalede bulunmuşlardır. Bu Fransız taşkınlığının sebebi nedir? Fransız hükümeti savaş malzemesinin karaya indirilmesinde Fransız uyruklularının güvenliğini bahane etmiştir. Bu bahane geçerli midir?

Fransa, Afrikalı ülkelerin ilgisizliklerinden olmasa bile en azından saflıklarından emin gözükmektedir. Ancak Kasım 1972'de Gabon'da girişmiş olduğu manevralar, yakın tarihlerde Fil Dişi Sahilinde gerçekleştirdiği hareketler onun ikiyüzlülüğünü ortaya çıkarmıştır.

Fas'ın yanında yer alarak Sahra'da müdahalede bulunması, niyetlerine ve gerçek amacına ışık tutmaktadır. Fas'ın, Batı Sahra'nın ve Senegal'in (Taiba maden yatağı) fosfatları, Zaire'nin bakırı, Moritanya'nın demiri ...vs. Herkes Afrika'daki batılı bütün yatırımların % 60'a yakının Fransa'ya ait olduğunu ve bu yatırımların madenler ve petrol alanlarında gerçekleştirildiğini bilmektedir.

Fransız ve batılı isteklerin temelinde stratejik bir neden yatmamaktadır, sadece patronların, bankaların bölgedeki mali çıkarları rol oynamaktadır. Afrika'da halen sürmekte olan anlaşmazlıklar kıtanın maden ve petrol kaynaklarının bulundukları bölgelerde gözlenmektedir. Bu kaynaklar Afrika'daki emperyalist emellerin temelindeki etkenlerdir.

Batı Sahra'ya gelince, Polisario Cephesi 17 Mart 1976'da ulusal kaynakların yağmalanması konusunda uyarıda bulunmuştur. O tarihten bu yana bu çağrısını defalarca yenilemiştir. Buna rağmen Fransa, Fas'ta, Senegal'de, Fil Dişi Sahilinde, Gabon ve Zaire'de olduğu gibi Moritanya'da da yerleşimini hızlandırmıştır.

RABAT-NOUAKCHOTT'UN BOZGUNU

1977 senesi zarfında S.D.A.C. bölgede ve uluslararası örgütler nezdinde yeni başarılar kazanmıştır. Askeri planda, Polisario Cephesi, düşman topraklarında olduğu kadar Batı Sahra'da da son derece önemli harekatlara girişmiştir. Süratli ve çok hareketli ufak gerilla birlikleri Rio de Oro ve Moritanya'da yerlerini daha iyi gereçlerle donatılmış ve her şeye dayanacak güçte bir lojistiğe sahip vurucu birliklere bırakmışlardır.

Birkaç ay zarfında ve Fransa'nın savaş uçaklarının yardımlarına rağmen, Moritanya tam bir yenilginin yakınından geçmiştir. Zoueratt'a hava saldırıları yoğunlaşmış. Güney Moritanya'daki işgaller sıklaşmıştır. Yalnız kalan Moritanyalı birlikler her türlü direnişten vazgeçmişler ve Polisario Cephesi'nin elindeki tutsak sayısı gün geçtikçe artmıştır (Faslı ve Moritanyalı 100'ü aşkın asker ve subay tutsak edilmiştir). Moritanya ordusunun bozguna uğrayışının yarattığı durgunluk şu temel sonuçları doğurmuştur: Senegal nehri bölgesi siyah halkı ile Moritanya'lı Arap halk arasında ırkçı bir gerilim oluşmuştur. Bu gerilim 1976 yılı baş-

larında Moritanya'nın Fas ile Senegal arasında bölüşümü konusunda varılan gizli anlaşmaya uygun olarak Dakar hükümeti tarafından devam ettirilmiştir. Bu anlaşmaya göre, Toucouleur ve Peulh yerlisi Moritanyalı halk ve üzerinde oturduğu topraklar Senegal'e verilecektir.

İkinci bir sonuç da şu olmuştur: Moritanya hükümeti ve idaresi yoğun bir şekilde askerlerin eline geçmiştir. Askerler hızlı enflasyon ve ekonomik çöküntü kaygıları nedeniyle ülkenin bütün sektörlerine el atmışlardır.

Son olarak da, Moritanya'nın ilerici partisi gittikçe gerileyerek tamamiyle etkisiz kılınmıştır. Olay yerine giden bütün gözlemciler Faslı askerlerin Batı Sahra'da ordularından firarlarını doğrulamışlardır. Bu gözlemciler Faslı askerlerin kral II. Hasan'ın görüşlerini paylaşmaktan uzak olduklarını ve ilk günlerin heyecanının yerini endişe ve burukluğa bıraktığını nakletmişlerdir.

Yozlaşma, içki su ve izin konularında kanunsuz alışverişler El-Ayoun'u karakterize etmektedirler. Subayların ve erlerinin disiplinsizliği birliklerin örgütlenişlerinde ve yönetimlerinde sürekli değişmelere sebep olmaktadır. Bir seneden beri, Faslı güçler korunma mevzilerinin dışına pek çıkmamaktadırlar. Düşman çekildikten sonra bile kımıldamaya çekinmektedirler.

Siyasiplanda, Sahra halkının kendi geleceğini saptama hakkı lehinde Temmuz 1977'de Libreville'de (Gabon) toplanan Afrika Birliği Örgütü'nün 32. olağan oturumunda, Kurtuluş Komitesinin 32. oturumunda, Afrika Birliği Örgütü Bakanlar Kurulu oturumlarında ve Arap-Afrika sendikacılık konferansı gibi uluslararası karşılaşmalarda kararlar alındığını da belirtmek gerekir.

VAROLMA HAKKI

Roma'da demokrat hukukçuların uluslararası derneği bürosunca oybirliği ile kabul edilen Sahra halkının kendi geleceğini saptama hakkıyla, Cotonou'da 9 - 16 Ocak 1977 tarihlerinde, mücadele eden halklarla dayanışma haftası sonunda bu hak lehinde alınan kararı da saymak gerekir.

Sahra Kızılay'ı ilk defa olarak Kızıl Haçların uluslararası 23. kongresine üye kabul edilmiştir. Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubunun daveti üzerine Polisario Cephesinden bir heyet Avrupa Parlamento'sunun Brüksel'deki merkezinde kabul edilmiştir. Afrika'dan sonra Avrupa kıtası da sorunun gerçek verilerini öğrenmiştir. S.D.A.C. Washington'da da Sahra halkının kendi geleceğini saptama hakkı lehinde bir akımın doğduğunu tespit etmiştir.

Ancak sürprizin en büyüğü Madrit'ten gelmiştir. Uluslararası Sosyalist Büro, bu kentte, 14 Kasım 1975 tarihli üçlü anlaşmayı tekrar tar-

tışmaya açmıştır. İspanyol milletvekilleri Kongresi Başkanı bu anlaşmanın imzalanmasında önemli bir rol oynayan 12 İspanyol yetkilisinin ifade vermelerini istemiştir. Eğer Kongrenin bu isteği gerçekleşirse, İspanyol patronları ile Fas Krallık ailesi arasında geçen pazarlıklarla ilgili açıklamalar Batı Sahra'yı işgal eden tüm taraflara da dokunacaktır.

Fransız askeri müdahalesinin Arika düzeyinde ve hatta Batı'da yaratmış olduğu skandalı da unutmamak gerekir. Faslı uçaklardan sonra Fransız havacıları Polisario Cephesine karşı napalm bombaları kullanmaya başlamışlardır.

Yine de 1977 senesi yeni bir silahlı ayaklanma ile bitmiştir. Washington tarafından 1974'ten 1977'e kadar Fas'a giderek artan bir şekilde yapılan yardım (8,3 milyon dolardan 71,8 milyon dolara çıkmıştır) daha da artma tehlikesi göstermektedir; sanayiciler Fas'a yeni silahlar «M-16» tüfekleri, 155 mm.'lik toplar, donatılmış keşif uzakları, «Patton» tankları ve «Karadan karaya» ve «Karadan havaya» füzeler verilmesi için Amerikan Kongresi üzerinde baskıda bulunmaktadırlar.

II. Hasan, Amerika Birleşik Devletlerine yapmayı tasarladığı ziyaret sırasında Washington'dan Vietnam savaşı sırasında mükemmelleştirilmiş «Cobra» helikopterleriyle «Chaparral» uçaksavar korunma sistemini istemeyi düşünmektedir.

S.D.A.C.'ne gelince, Rabat'ın işgali ve yayılma emellerini ispatlamasına gerek kalmamıştır. Rabat bu yönünü kendi kendine uluslararası kamuoyu nezdinde açığa vurmuştur.

Batı Sahra halkı saldırıya uğramış, toprakları işgal edilmiştir. Dünya örgütleri nezdinde kaydettiği başarılar, arazi üzerinde silah elinde kazandığı zaferlerin bir ürünüdür.

Birkaç gün sonra, bu halk tarihinde 2. kez olmak üzere genç Cumhuriyetinin yıldönümünü kutlayacaktır. Birçok resmi heyetler ve yabancı konuklar Sahra savaşının neticlerini olay yerinde göreceklerdir. Mülteci kamplarında bu mücadele ile ilgili olarak kendilerine sorular yöneltilen kadınlar, çocuklar ve yaşlılar sık sık, her insanın en birinci hakkı olan yaşama hakkına değinerek «yaşamak istiyoruz. Varolmaya hakkımız yok mu?» demektedirler.

Birleşmiş Milletler Kararı

BATI SAHRA SORUNU HAKKINDA BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'DE 28.11.1977 TARİHİNDE OY BİRLİĞİ İLE GENEL KURUL TARAFINDAN KABUL EDİLEN 32/22 NUMARALI KARARIN METNİ

«Batı Sahra Sorununu incelemiş bulunan Genel Kurul, Sömürge ülkeleri ve halklarına bağımsızlık verilmesine ilişkin beyanı içeren 14 Aralık 1960 tarihli 1514 (XV) numaralı kararını hatırlatarak,

Arazi konusunda Genel Kurulun ve Afrika Birliği Örgütünün yerinde kararlarını hatırlatarak,

19 Ağustos 1976'da Colombo'da toplanan Bağlantısız Ülkelerin devlet ve hükümet Başkanlarının beşinci konferansında benimsenen siyasi demecin Batı Sahra'ya ilişkin kısmını göz önünde tutarak,

Dördüncü Komisyonda bu konuda verilmiş bütün demeçleri dinlemiş olarak,

Birleşmiş Milletler Örgütü ve Afrika Birliği Örgütü arasında işbirliğine ilişkin 20 Kasım 1975 tarihli 3412 (XXX) numaralı kararı hatırlatarak,

Genel Kurulun 1514 (XV) Kararında belirtildiği gibi Sömürge ülkeleri ve halklarına bağımsızlık verilmesine ilişkin demece uygun olarak, halkların kendi kaderlerini tayin hakkına bağlılığını yeniden doğrular,

Birleşmiş Milletler Andlaşması ilkelerine ve Afrika Birliği Örgütü devlet ve hükümet Başkanları Konferansının 13. ve 14. olağan oturumlarında alınmış kararlara uygun olarak, pek yakında Batı Sahra sorunu konusunda toplanacak Afrika Birliği Örgütü olağanüstü oturumun da bu soruna, doğru ve sürekli bir çözümün, ivedi olarak getirileceğine dair ümidini belirtir,

Batı Sahra Sorununun incelenmesini 33. oturumuna bırakmaya karar verir,

Sömürge Ülkeleri ve halklarına bağımsızlık verilmesine ilişkin demecin uygulanması konusunda, durumu incelemekle yükümlü özel Komiteden sorunla ilişkili gelişmeleri takip etmesini ve bu konuda, Genel Kurula, 33. oturumunda bir rapor sunmasını rica eder,

Afrika Birliği Örgütü İdari Genel Sekreterinden Batı Sahra konusunda Afrika Birliği Örgütü tarafından alınmış kararların uygulanmasında gerçekleştirilen ilerlemelerden Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Sekreterini haberdar etmesini rica eder ve Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Sekreterini, bir an önce ve en geç 33. oturuma kadar, Batı Sahra sorunu hakkında bir rapor hazırlamaya davet eder.»

Marakes Planından Elysee'nin Savunma Anlaşmasına

Geçen yazdan beri faal bir şekilde hazırlanan ve Rabat, Paris Nouakchott'u birbirlerine bağlayan gizli savunma anlaşması, Ekim 1977 sonunda 3 ülkenin hükümetleri arasında imzalandı. Üçlü anlaşma, Moritanya'da ve çevre Sahra topraklarında askeri bir Fransa - Moritanya - Fas işbirliğini öngörüyorudu.

Bu işbirliğinin ilk amacı Ould-Daddah rejiminin askeri yıkılışını, dolaysıyla Paris - Rabat - Nouakchott ekseni üzerinde kurulmuş stratejinin yıkılışını önlemek olmalıdır.

Arazi üzerinde tüm kontrolünü kaybeden Moritanya ordusunun, 25 Ekim 1977'de, bir maden taşıma gemisinin saldırısı sırasında uğradığı bozgun hâlâ hatırlardadır.

Bu işbirliği, ikinci olarak Moritanya'nın yegane zenginliği olan demirin Zouèrat maden ocaklarından çıkarılmasının, gönderilmesi ve işletilmesinin korunmasını sağlamak amacındadır. Gerçekten, Zouèrat madeninin işletilmesinin durdurulması Moritanya'nın ani sonu anlamına gelir.

Nihayet, ilave olarak, Moritanya'da Fransa - Fas müdahale planı Fransız uyrukluların korunmasına imkan vermelidir çünkü bunların bölgeden ayrılması, Zouèrat madenlerinin işletilmesinin durdurulması anlamına gelir.

Söz konusu anlaşma, ilgili 3 devletin her birisinin ordusunun katkısını belirlemekte ve gelişme alanlarını şu şekilde saptamaktadır:

(1) Hükümetlerinin, hiç değilse ilk zamanlar, doğrudan doğruya Sahra Halkının Kurtuluş Ordusu (SHKO) askerleriyle karşı karşıya gelmesini istemediği Fransız askeri kuvvetleri, Moritanyalı birliklerin eğitiminin kumandanlığı, hava ve lojistik desteklerin sağlanması ile yükümlüdürler. Üçlü savunma anlaşmasına katkıları, bir yandan maddi keşif olanaklarını maden taşıma treninin demiryolları boyunca ve Moritanya'nın doğusunda harekete geçirmeleri şeklinde öngörülürken («Brèguet - Atlantic» uçakları, dinleme istasyonları... vs) öte yandan hava kuvvelerini SHKO'na karşı Moritanya topraklarının bütünü üzerinde müdahaleye sevketmesi şeklinde gerçekleştirilecektir.

Bunun dışında, Fransız hükümeti Fas ve Moritanya birliklerine silar ve cephane sağlamak ve onlara yeni savaş malzemeleri tedarik etme yükümlülüğü altına girmektedir.

(2) Cezayir'e sınırdaş Ain-Bentili, Bir Moghrein, Zouèrat üçgeninde mevzilenen krallık silahlı kuvvetleri, Zouèrat'ta, Atar'da, Nouadhıbou'da ve Akjout'da yeni yerleştirilmiş bulunan birliklerin yardımı ile sadece demiryolu hattının savunması ile yükümlüdürler. Böylece, SHKO'nun Zouèrat madenlerine ve maden taşıma araçlarına yaptığı saldırıları bunlar karşılayacaklardır.

Buna göre, Krallık askeri kuvvetleri «ölmeye hazır unsurları» oluştururlarken, Fransız ordusu, uzmanları sağlıyordu. Taraflardan birinin esas olarak uçakları, diğerinin insanları sağladığı Zaire'deki Fransa - Fas müdahalesinin diğer bir tekrarı denilebilir.

Bu müdahalenin Krallık birliklerine Moritanya'nın içlerine kadar girerek bütün ülkede denetim sağlama imkanını verdiği açık olarak görülüyor. Gerçekten de sadece başkent Nouakchott bu denetimin dışında kalıyor.

Bu nedenle, Ould-Daddah rejimini kurtarma isteğinde olan Fransa. Moritanya'nın isteği üzerine Krallık güçlerini ihraç etme garantisini vermek zorunda kalmıştır.

(3) Düzensiz, idaresiz ve harekatlara elverişsiz olarak görülen Moritanyalı birliklere gelince, krallık ordusu tarafından birbiri peşi sıra işgal edilen karakollardan Nouakchott'un savunmasında ve SHKO'na karşı girişilebilecek muhtemel harekatlarda kullanılmak üzere geri çekiliyorlardı.

Yeni bir neo-sömürgeci tip teşkil eden Moritanya'daki Fransız askeri müdahalesini Fransız ve uluslararası kamuoylarından gizlemek için bir bahane gerekiyordu.

25 Ekim 1977'de maden taşıma trenine yapılan saldırı sırasında Fransız tabiiyetli 2 vatandaşın kaybolması bu bahaneyi temin etti. Bu kayıplar Moritanya'daki müdahaleyi kabul ettirmek için sadece bir perde vazifesi gördü. Hiçbir zaman bu 2 Fransız'ın akıbeti Fransız hükümetini gerçekten ilgilendirmedi. Görüşmeci Chayet'nin aracılığı bunu ispatlamaya yeterlidir.

Fransız sömürgeci kuvvetlerinin kuzeyli halk tarafından kovulduğu bölgeye dönmesini sağlayan bu anlaşma, seneler öncesine dayanan ve Rabat, Nouakchott, Madrit ve Paris'i birbirlerine bağlayan bir ittifakın mantıki bir devamından başka bir şey değildir.

Batı Sahra'yı işgal etmekte krallığı teşvik eden, hatta yardımına koşan Elysèe, Rabat rejimini askeri ve diplomatik açıdan desteklemekte hiçbir zaman tereddüt etmedi. Kralın isteklerine boyun eğmesini sağlamak için Ispanya gibi bazı güçler üzerinde yoğun baskıda bulunmanın

dışında, Fransız hükümeti «iyi niyetini» Fas'ı silaha boğacak kadar sürdürdü.

Fransız savaş malzemesi fabrikatörlerinin, «Marakeş Planı çerçevesi» içinde Elysèe'den Fas siparişlerine diğer ülkelerinkine, hatta Fransız ordusununkilere nazaran öncelik verilmesi emrini nasıl aldığını ve Fransız ordusunu FAR çıkarları uğruna kendi stoklarından nasıl vazgeçmek zorunda kaldığını biliyoruz. Daha da önemlisi, V.A.B. ve bazı tanksavar füzeler gibi Fransız ordusuna mutlaka gerekli gereçler doğrudan doğruya Fas'a teslim edilmiştir.

Krallık rejimine çeşitli şekillerde yardım eden Fransa, aynı zamanda, 2 ülkenin genel kurmayları arasında bir işbirliği öngörüyordu.

Buna göre, Fransız Hava Kuvvetleri Genel Kurmay Başkanı General Saint-Criq, geçen yaz Rabat'a gitti (Fas Fransa'dan Mirage uçakları sipariş etmişti). Bu ziyaret sırasında, FAR'ların Genel Kurmayı, Batı Sahra'da ve Fas'ın güneyinde Krallık birliklerinin durumunun kritik bir safhaya geldiğini ve Moritanya'da bir facianın önlenemez olduğunu bildirdi.

SAHRALI ASKERLER KARŞISINDA KRALLIK ORDULARININ ACİZLİĞİ

Halbuki, birkaç ay önce, Rabat ve Nouakchott Krallık ordularına Moritanya topraklarında büyük kolaylıklar sağlayacak olan «karşılıklı savunma anlaşması» yapılmıştı. Bu anlaşmaya ve o sıralarda Moritanya'ya yollanmış olan yeni Fas birliklerine rağmen, SHKO, aynı ülkede gittikçe sıklaşan harekatları iyi bir şekilde neticelendirmeyi başardı. Böylece, geçen temmuz ayının başlarından itibaren Moritanya'nın başkenti büyük saldırıların hedefi haline geldi. Bu tarihten itibaren Krallık orduları ile Moritanya birlikleri her seferinde biraz daha büyüyen kayıplara uğramışlardır.

Gerçekten, Batı Sahra'da Krallık ordularınca Ağustos 1977'de gerçekleştirilen büyük temizleme harekatı sırasında bu ordular SHKO'nu yoketmek şöyle dursun, Haouza mevzisi gibi önemli mevzilerinden çekilmelerini zorunlu kılan önemli başarısızlıklara uğradı (Lahsayab, Tifraiti... vs.). Batı Sahra'da olduğu kadar Moritanya'da ve Fas topraklarında, SHKO'nun gittikçe büyük sayıda Faslı ve Moritanyalı askerleri esir aldığı görülen ve gittikçe etkinlik kazanan harekatlar bu yenilgileri izledi.

Gleibat Leghaia savaşları (100 Moritanyalı ölü ve 40 Moritanyalı yaralı), Jrei'deki savaş (20 Moritanyalı esir), Sebkhet Oum Drouss'taki savaş (Krallık ordusunun 2 paraşütçü birliği tamamiyle yokedildi): Moritanya ve Krallık saldırı birliklerinin bu savaşlarda uğradıkları kayıpların önemini unutmak için henüz vakit çok erken.

Zaten Sebkhet Oum-Drouss'da sahralı savaşçılara karşı krallık birliklerinin mukadder acizliği ispat edilmiş oldu.

İşte Rabat ve Nouakchott saldırı birliklerini mutlak bir yenilgiye götüren böyle bir ortamda —1977 Eylül sonu ve Ekim başında ele geçirilmiş Faslı ve Moritanyalı esirlerin sayısının önemi bu olguyu doğrulamaktadır— Moritanya'da bulunan kalabalık krallık birliklerinin varlığından endişeye kapılan Moritanya hükümeti, Fransa'dan, askeri bakımdan lehine müdahalede bulunmasını istedi. Bu müdahale olmazsa, durumun denetimini kaybedebilir ve birliklerinin zaten sembolik bir şekilde işgal ettiği Batı Sahra'dan çekilmek zorunda kalabilirdi.

Bunun üzerine, Fransız hükümeti (5 ay öncesinin) Zouérat kayıpları sorununu su yüzüne çıkarttı; müdahaleci birliklerini alarma geçirdi; bir bunalım divanı toplandı; Cezayir ve Sahra'ya karşı bir basın kampanyası başlattı; Moritanya'ya askerler ve uçaklar gönderdi ve bu girişimleri daha da mükemmel kılmak için POLISARIO Cephesi ile sonradan tek taraflı olarak donduracağı görüşmeleri başlattı.

Böylece, 3 ülkenin sorumluları arasında karşılıklı birçok ziyaretler de yapıldı ve üçlü savunma anlaşması oluşturulmaya başlandı. Bu şekilde, Dlimi ve Boucetta'nın Paris'e ziyaretleri Saint-Criq'in Fas ve Moritanya'ya ziyareti tarafından takip edildi. Bunu, Moritanyalı subayların Fransız başkentine ziyaretleri izledi.

FRANSA ANLAŞMAZLIĞA DAHİL OLUYOR

Anlaşma ancak Kasım ayının ilk günlerinde tamamlandı ve Fransız Hava Kuvvetleri Generali Gorget ile son bir görüşmeyi takip eden Fas Kralı ile Nouakchott rejimi Başkanının karşılaşmasından sonra hemen uygulamaya konuldu.

Böylece, en az kayıp riski altına giren Fransa ordusu artık Moritanya'da bulunuyordu. Bu ülkenin bütün ordusunu servislerine yerleştirdi ve Atar, Zouérat, Noudhibou ve Nouakchott gibi Moritanya mevzilerine birlikler gönderdi. Buralardaki Fransız asker sayısı «Transal» uçakları insan ve malzeme getirdikçe, «Breguet-Atlantic» ile «Jaguar» uçakları Moritanya topraklarının orta ve doğu bölgelerinde uçuş yaptıkça arttı.

Sahra halkına karşı harekete geçirdiği hava kuvvetleri dışında, Fransız ordusu objektifleri, hem SHKO'nun birliklerini, hem de komşu ülkeleri hedef alan bir dinleme ve elektronik keşif sistemini yerleştirdi.

Buna paralel olarak, Rabat Krallığı Moritanya'ya ve Batı Sahra'ya (Tiris) yeni birlikler gönderdi.

Ain Bentili'de, Bir Mongrein'de, Dakhla ve Aousserdde zaten büyük sayıda varolan Faslı askeri kuvvetler, bundan böyle Atar ve Ak-

joujt'u, aynı zamanda Zouérat ile Zouérat maden taşıma treninin terminali Nouadhibou'nun bulunduğu Guera Yarımadasını işgal ettiler.

Bu durumda, mevcudu 12.000 kişiye yakın bir Moritanya ordusu karşısında Rabat, Moritanya'da şimdiden, Batı Sahra'da tutulan 40.000 askerin desteğine sahip hemen hemen 5000 kişilik bir ordu bulundurmuş oluyordu.

Moritanya'da Krallık birliklerinin işgalci niteliğindeki varlıkları Ekim 1977'de Nouakchott rejiminin Elysée'ye başvurusunda bir rol oynamıştır.

İktisadi ve askeri durumun felaketin eşiğine geldiğinin bilincinde olan, Polisario Cephesine yardım eden ve destekleyen, kendi halkının önemli bir kısmı tarafından haklı görülmeyen, SHKO'nun güçlü askeri baskısına karşı koymakta aciz kalan Nouakchott hükümetinin, üçlü savunma anlaşmasıyla ilgilenmesi doğaldı. Bu anlaşma, kendisine Fransa'nın aracılığı ile Rabat'ın işgalci heveslerini etkisiz kılmakta ve Tiris'i (Moritanya'nın işgalinde olan Batı Sahra'nın güney kısmı) elden çıkarma projesinden vazgeçme olanağını sağlıyordu.

Ağır sonuçlar doğurabilecek böyle bir projenin ilk etkisi üçlü Madrit anlaşmasını geçersiz kılmak ve Batı Sahra işgalini daha da savunulması güç hale getirmek olurdu.

BAĞIMSIZ SUBAYLAR DEVRİ

Üçlü savunma anlaşması, Krallığa, askeri kuvvetlerini gittikçe Fas'tan uzaklaştırarak, Krallığa karşı gelmedikçe Fas halkı nezdindeki prestijlerini yükseltme olanağını ellerinden alarak, onlardan gelebilecek her türlü sürprizi önleme yararını taşıyordu. Ancak bu sadece kısa vadeli bir yarar idi çünkü er geç, silahlı kuvvetler haksız seferlere ve yeni sömürgeci maceralara itildiğinde, tepkiler doğar ve bağımsız subaylar ortaya çıkar.

Bu durumda, Fransız hükümetinin, aynı hızla bozulmaya devam ettiğinde Kuzey-Batı Afrika'da bütün stratejisini bozma tehlikesini taşıyan bir oluşuma tarafsız kalması imkansızdı. Ancak uluslararası ve Fransız ulusal kamuoyunu gözönünde tutarak yeni bir sömürge savaşına giriştiğini çok açık bir şekilde belli etmekten kaçındı ve hiç olmazsa şimdilik etkin bir şekilde ve geçici olarak Rabat ve Nouakchott rejimlerinin ve üçlü savunma anlaşması sayesinde bölgedeki Fransız emperyalist çıkarlarının korunmasına girişti.

Aynı zamanda, Fransız hükümeti bölgedeki ilerici ülkelere karşı yönelttiği girişimlerinde Rabat ve Nouakchott rejimlerinin daha sıkı bir işbirliğini sağladı.

Batı Sahra'ya ve bölgedeki ülkelere ilişkin olarak hazırlanan planların bütünü başarısız olmaya mahkum. Kötü hazırlanmış, özgürlüğünü ve bağımsızlığını kazanmaya kararlı bir halka karşı yürüttükleri askeri

harekatın haklılığına ikna edilememiş ve dolayısı ile mücadeleci Nouakchott ve Rabat birliklerinin SHKO savaşçılarının devamlı saldırılarına karşı koymaları güç. Fransız ordusunun müdahalesi ise Sahra bağımsızlık mücadelesini bütün dünyaya duyurmak ve ona uluslararası kamuoyunun desteğini sağlamak bakımından yararlı oldu.

Hakkından, davasının doğruluğundan, dünyadaki adalet ve barış yanlısı bütün güçlerin desteğinden emin olan sahralı halk, bütün planları çökertecek ve nihai zafere kadar mücadele edecektir.

(Cezayir'de EL MOUJHAİD Gazetesinin 14 Aralık 1977 tarihli sayısında yayınlanmıştır.)

FRANSA'NIN SAHRA'YA MÜDAHALESİ

Reuter Ajansının verdiği habere göre, Fransız dışişleri bakanı Louis de Guiringaud, Fransız Hava Kuvvetlerinin son haftalarda iki defa olmak üzere Polisario Cephesine karşı müdahalede bulunduğunu dün doğrulamıştır.

Özellikle, bölgedeki resmi Fransız davranışlarını açığa çıkarma isteklerini belirtmiş olan Fransız uyruklularının serbest bırakılmasından sonra dünyanın gözünde şüphe götürmez bir gerçek olan bu gecikmiş doğrulama sahra halkının topraklarını işgal eden Faslıların ve Moritanyalıların yanında yer alan Gisccard d'Estaing'in politikasını belirlemektedir.

Demek ki, Fransa'nın yabancı bir güç olarak doğrudan doğruya ilgili olmadığı bir anlaşmazlıkta askeri müdahalede bulunması şeklinde karakterize edilebilecek bir araya girme söz konusudur.

Bu doğrulama ile Fransız hükümeti bir yandan benzer işlemlere girişmeye hazır olduğunu belirtirken, öte yandan Batı Sahra'ya saldıran iki ülkenin yanında üçüncü bir askeri güç olarak yer alma niyetini belli etmektedir.

Bu da, gözlemcilere göre, bölge barışı ve aynı zamanda Fransız kuvvetlerinin desteğini de göz önünde bulundurmak zorunda olan sahralı savaşçılar üzerinde etkilerini hissettirecektir. Böylece Fransız hükümeti napalm politikasına suç ortaklığı yapmayı reddeden ve hükümet yetkililerinden savaş bölgesinde bulunan bütün görevli sivilleri geri çağırmasını kesin bir şekilde isteyen Fransız kamuoyuna ve demokratik güçlere kulak vermemektedir.

(EL MOUJHAİD 27.12.1978)

Sovyet Basınında ABD-ÇİN İlişkileri

Amerika Birleşik Devletleri' nin yeni yıla girerken Çin Halk Cumhuriyeti'ni resmen tanıması ve diplomatik ilişkilerini başlatması son haftaların en önemli uluslararası olaylarındandı.

Aşağıdaki kısa alıntılarda, Sovyet basınının bu olayı çeşitli yönleriyle nasıl değerlendirdiğinin özetini ve ayrıca ÇHC' nin Batı dünyası ile ilişkilerini, Maocu Pekin yönetiminin tehlikeli emellerini, «Çin'in Trajedisi - Maoizm» isimli belgesel bir televizyon filmi hakkındaki kısa haberi bulacaksınız.

AMERİKA - ÇİN İLİŞKİLERİNİN BUGÜNKÜ GELİŞİMİNİN ARDINDA GİZLİ OLAN NEDİR?

Başkan Carter, ABD ve ÇHC arasında diplomatik ilişkilerin kurulması münasebetiyle Amerikan Radyo - Televizyon Birliği'ne bir demeç verdi ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev ile bu konuda yapılan mesaj alışverişine değindi.

Carter gönderdiği mesajda ABD ve Çin ilişkilerinin normalleşmesi hakkında Leonid Brejnev'e bilgi verdi. Başkan, bu adımın, bütün dünyada barış meselesine yardımdan başka bir amaç gütmediği konusunda güvence verdi ve bunun bütün ülkelerin yararına olduğunu ifade etti.

Leonid Brejnev Carter'a verdiği yanıtta, bu sözleri ve daha önce Amerika tarafının ABD ve Çin arasındaki ilişkilerin normalleşmesinin SSCB'ye yönelik olmayacağına ilişkin olarak verdikleri güvenceleri gözönüne aldı.

İki egemen devlet arasında normal ilişkilerin kurulması, doğal bir durumdur, diye belirtiyor Leonid Brejnev. Sovyetler Birliği, ülkeler arasında bu tür ilişkileri her zaman savundu ve savunuyor. Normalleşme sürecinin hangi temelde geliştiği, tarafların hangi amaçları güttükleri başka bir sorundur.

Özellikle Çin'in bugünkü doğrultusunun son derece belirgin tercihi hesaba katılacak olursa, bu sorun da doğaldır. Mesajda, Amerikan - Çin ortak bildirisinde Çinli yöneticilerin klasik sözcükleri gözönüne alınacak olursa, yönelimleri kuşkuya yer bırakmayan ifadelerin bulunduğuna dikkat çekiliyor.

Kuşkusuz, diyor Leonid Brejnev yanıtında, Sovyetler Birliği Amerikan - Çin ilişkilerinin uygulamada ne yönde gelişeceğini en dikkatli şekilde izleyecek ve bu gelişimden Sovyet politikası için gerekli sonuçları çıkaracaktır.

(TASS)

✦

AMERİKA - ÇİN YAKINLAŞMASI: HANGİ TEMELDE?

Amerika - Çin yakınlaşması, öncelikle büyük devletçiliğin ödüllendirilmesi, demektir ve bunun sonucu olarak, bir dizi Batılı devletin yardımıyla Çin'in savaş gücünün artması nedeniyle Pekin'in Asya'daki yayılmacılığı maddi bakımdan güçlenmektedir. Amerikalı bazı strateji uzmanları, Batı savaş tekniğinin «Sovyetler Birliği'ni durduracağını» iddia ediyorlar. Pekin'in planları eylemde neye yöneliktir?»

Pravda, Pekin'in planları öncelikle sosyalist Vietnam'a yöneliktir. Bu ülke, VSC sınırında yaklaşık iki yüz bin asker bulunduran Pekin'in tehlikeli provakasyonlarının hedefi durumundadır. Ama ÇHC'nin yayılma planları sadece Vietnam'a karşı değildir. Verilen haberlere göre, örneğin Tibet'te yirmi Çinli tümen bulunuyor. Hangi amaçla? Gerçekten Çin'i kimse tehdit ediyor mu?

Diplomatik ilişkilerin kurulması dolayısıyla Beyaz Saray'ın Pekin'e gönderdiği telgrafta ABD ve Çin'in «Asya'da ve Pasifik Okyanusu bölgesinde istikrara ortaklaşa katkıda bulunabilecekleri» belirtiliyor. Olgular, Pekin'in «katkı»sının ne gibi bir karakter taşıyacağını yeterince açık olarak gösteriyor.

(PRAVDA)

✦

ÇİN - AMERİKA İLİŞKİLERİ HAKKINDA

Washington'un Çin Halk Cumhuriyeti'ni Çin'in tek yasal hükümeti olarak tanıması, büyük bir gecikme sonunda, yani Çin Devrimi'nin zafere ulaşmasından 29 yıl sonra gerçekleşti. İki ülke arasında tam diploma-

tik ilişkilerin kurulması olgusundan kaynaklanan bu ilk sonuç, pek çok kaçınılmaz sorunun kaynağını oluşturuyor. Örneğin, bu harekette neyin; gecikmiş olduğu, gerçekçiliğin mi yoksa açık oportunizmin mi daha fazla olduğu sorusu.

İlkesel karakterde bir engel olan Taiwan sorununun aniden ortadan kaldırılması, oportunizmi kanıtlıyor. Bu oportunizmin ardında, hiç olmazsa taraflardan birinin kendisi için politik yarar sağlama sabırsızlığı ve isteği yatıyor. Bugünkü Çin yönetimine gelince, o, dünya politikasındaki her yeni ortağının sadece «tek anti-sovyet cephe» kurma düşüncesine hizmet yeteneğine göre değer kazandığını son aylarda ve yıllarda hiç gizlemedi.

ABD'ye gelince, Washington'da (NATO genel karargahındaki gibi) Çin'e karşı duyulan «özel ilgi»yi Pekin'in sosyalizm dünyasına açık düşmanlık doğrultusunu seçmesine bağlayan gözlemcilerin haklılıkları yadsınamaz.

Aynı zamanda Moskova'da Başkan Carter'ın Beyaz Saray'da düzenlediği brifingte ABD'nin «Rusların ya da bir başkasının zararına Çin'le etkileşim»den yararlanma konusunda her hangi bir niyeti bulunmadığını açıkladığı da biliniyor. Bu çok önemli bir açıklamadır ve bu sözlerin uygulamadaki adımlarla politik eylemlere uygun olup olmadığını zaman gösterecektir.

Zaman zaman Pekin'de bu resmi açıklamaya katılmıyorlar. Birçok Batılı gözlemcinin bu açıklamanın yapılmasından hemen sonra «Çin kartı»nın Sovyetler Birliği'ne karşı berabere kalmasına ilişkin yeni olanaklardan söz etmeye başlamaları da karakteristiktir.

Olayların bu türlü gelişeceğini düşünme zayıflığını gösterecek olan Batılıların büyük bir yanılgıya düşeceklerini sanıyoruz.

Sovyet kamuoyu bütün ülkeler arasında normal ilişkiler kurulmasını içtenlikle istemektedir. Ama bugünkü Pekin yönetiminin uluslararası diplomasi alanındaki hamlelerini «ne kadar kötü olursa, o kadar iyi olur» ilkesine göre düzenlediğini görmeyecek kadar da kör değiliz. Dünyada Pekin'in parmağı olmayan tek bir çatışmalı durum yoktur, silahsızlanma ve yumuşama konusundaki girişimlerden hiçbiri Pekin tarafından görüşülmemiş ve desteklenmemiştir. Bu nedenle Çin yönetimi, sosyalizm ülkelerine ve ulusal-kurtuluş hareketine yönelik entrikaları örgütlerken, kimi yararlı görürse onun üzerine hesap yapıyor.

Başka bir deyişle, yumuşama yoluna yeni engellerin çıkmasına sadece Pekin sevinecek.

Üstelik Çin yönetimi tüm «kuvvet oyunu» odaklarının korunmasını savunuyor ve bu oyuna kendi kuvvetiyle katılmak için can atıyor. Pekin'in birçok Batılı ülke başkentine gönderdiği modern silah sipariş listeleri de bu istekten kaynaklanıyor. İki yüzlü bir savaş parolası altında «hegemonyacılık»a karşı çıkan Pekin, her bakımdan kendi hegemonya arzularına hizmet etmelerini sağlamak için edindiği ortakları kurnazca oynatıyor.

Tarihten alınan acı dersler, anti-sovyetizm üzerine yapılan kör hesapların her zaman kurbanlarının bu oportunist politikanın esindiricileri ve bu kişilerin ülkeleri olduğu ve gerginlik odaklarının kurulması ve savaşların çıkmasıyla sonuçlandığını gösteriyor.

Amerikan - Çin ilişkilerinin başka bir yönde, yani Çin'in yumuşama ve silahsızlanma meselesine gerçek katkısını değerlendirme yönünde gelişmesi sadece alkışlanabilir. Ama Çin yönetiminin açıklamalarında ve uygulama adımlarında hiçbir şey barışın pekişmesinden yana olanların nerede olurlarsa olsunlar, uyanıklıklarını yitirmelerini gerektirmiyor. Yumuşama ve silahlanma yarışını yavaşlatma yönündeki programlı adımların ve hareketlerin geleceği, Amerikan Hükümeti de dahil, her hükümetin bu meseleye ne derece sorumlulukla ve tutumla yaklaştığını açıkça gösterecek.

Spartak Beglov - Politik Gözlemci

ABD VE ÇHC İLİŞKİLERİNİN NORMALLEŞMESİ

Pekin yönetiminin sosyalizm dünyasıyla açık savaş yoluna çıkması ve Batının en savaşçı çevreleriyle birlik kurması sonucu ABD böyle bir harekete girişti.

Pekin'in hegemonya planlarında Batının desteğini kazanma arzusu, kuşku uyandırmamazlık edemez. Bazı Batılı ülkelerde Çin'in savaş, teknik ve teknoloji siparişlerine gösterilen olağanüstü ilgi, Pekin'in açgözlülüğünü yanıtlama hazırlılığı özellikle kuşkuya yol açıyor. Batı, gösterdiği bu tepkileri ya Çin'e satılacak silahlarla sağlanabilecek kazançlarla, ya da Çin'i «dünya topluluğu halkları ailesi»ne çekme isteğiyle açıklıyor. Ama Batılı silah tüccarları, Çin savaş makinesinin modernleşme sürecinin hızlanmasına yardım etmenin ateşle tehlikeli bir oyun olduğunu düşünmüyorlar mı? Bugün Çin komşu ülkelere karşı yıkıcı faaliyetlerde bulunuyor. Yarın bugünkü koruyucularını hiç hesaba katmayabilir.

(PRAVDA)

PEKİN'İN TEHLİKELİ HESAPLARI

Çin diplomasisi, uluslararası zorbalık niteliğinde kaba bir harekette daha bulundu. Yeni yıl öncesinde ÇHC Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, Pekin'in Güney Çin Denizi'nde bulunan Spratli adalarında, bu adalara ait deniz boşluğunda ve bu bölgenin tüm rezervleri üzerinde gerekçesiz hak iddialarını açıkladı. Mao Tsze-Tung'un takipçileri, istila planlarını gerçekleştirme girişimlerinde bulunurken, yabancı toprakları açıkça ilhak dahil, her türlü araca baş vuruyorlar. Washington'un sessiz onayını alan ve «Asya'da barış ve istikrarın korunmasının gerekliliği»ne ilişkin demogojik konuşmaların ardına gizlenen Pekinli politikacılar, bilinçli olarak Güney Doğu Asya'da gerginliği artırıyorlar. Pekin'in son hareketi de bu sözleri inandırıcı biçimde doğruluyor. Çinli yöneticilerin böylece Güney Doğu Asya'ya ilişkin serüven tasarılarının, tehlikeli hesaplarının gerçekleşmesini kolaylaştırmayı düşündükleri anlaşılıyor.

(TASS)

ÇİN VE BATI: MOSKOVA'DAN BAKIŞ

Pekin'in yeni dış politikası, kendini tecrit doğrultusundan dış dünya ile işbirliği yönünde büyük bir değişiklikle belirleniyor. «Kültür devrimi»nin oniki yılı, öz güçlere dayanma ilkesi artık çok gerilerde kaldı. Şimdi Pekin bir zamanlar «emperyalist kâğıt kaplan» şeklinde adlandırılan Batı dünyasına kapılarını açıyor. Mao zamanında da önemli görevlerde bulunan ve o zamanlar burjuva bilim ve tekniğinin tüm kazanımlarını yadsıyan bugünkü Çin yöneticileri, artık Batı ile sıkı ilişkiler kurmaya çalışıyorlar.

Yapıcı işbirliği, ticaretin ve karşılıklı yararlı ekonomik ilişkilerin gelişmesi, devletler ve halklar için normal bir durumdur ama, halen heyetler şeklinde Batı başkentlerine ayak basan Pekin'in diplomatik ve ekonomik «çıkartma birlikleri»nin faliyetleri böyle değildir.

Kuşkusuz ticaret başka meseledir. Ama Batıda Çinlileri çeken şey, ne mallar, ne de hazır teknolojidir. Sadece silah, savaş tekniği ve bununla ilgili olan şeyler Çin'in ilgisini çekiyor. İngiliz ve Fransız girişimcilerinin ÇHC'nin askeri donatım siparişlerinden kendileri için yarar sağlamaları olanaklıdır. Londra, Paris ve Bonn'daki politik gözlemciler bu anlaşmaları Batı ekonomisi için ve Pekin'in SSCB konusundaki tutumuyla oynamayı ve bir şeyler ka-

zanmayı amaçlayan Batı politikası için yararlı bir olay olarak yorumlayabilirler.

Batılı girişimcinin, politikacının, askeri uzmanın, ya da gazetecinin yargıları şu şemaya göre oluşuyor: Çin'i silahlandırarak bir taşla iki kuş vuruyoruz, kazanç sağlıyoruz ve aynı zamanda Sovyetler Birliği'ne karşı «Çin kartı»nı oynuyoruz...

Bize göre böyle bir mantık temelsiz ve kuşku vericidir. Çin'in savaş potansiyelinin artırılması, nesnel olarak Güney Doğu Asya bölgesinde gerginliği artıracak ve bu ülke yöneticilerinin bazılarının başını döndürecek bir çatışma tehlikesi yaratacaktır. Çağımızda her türlü yerel çatışma, dünya çapında bir çatışmaya dönebilecek niteliktedir. Böyle bir durumun oluşması halinde Avrupa ülkelerinin etkilenmeyeceğini düşünmek hatalıdır. Bu nedenle Varşova Paktı katılımcısı devletlerin Moskova forumunun yaptığı çağırının içeriği çok derindir: «Bugün en büyük erdem, silahlanma yarışını körüklemek ve nükleer felâket tehlikesini artırmak değil, insanlığı yeni bir dünya savaşı tehlikesinden kurtarmaktır.»

Pekin'in uluslararası alanda aktifleşmesinden çıkarılan ikinci sonuç, yerel sanayi branşlarının kurulması ve geliştirilmesi için Batıdan ve Japonya'dan kredi, teknik ve bilimsel yardım alma arzusudur. Bu tamamen açıklanabilir bir arzudur. Ama bize öyle geliyor ki, Batı henüz bir durumu; Pekin'in ve Tokyo'nun, Çin'in dev insan gücü kaynakları ve doğal kaynakları ile Japonya'nın yüksek bilimsel-teknik kazanım düzeyi ve finansman olanaklarını birleştirme eğilimlerini yeterince değerlendiremiyor. Şimdilik böyle bir birlik şekli hazırlanıyor ama, seri anlaşmalar yapıldı bile. Bu anlaşmalara göre, Japonya Çin'e modern teknoloji sağlayacak. Japon mallarının dünya pazarlarında maliyet bakımından eski ve yeni dünyanın mallarıyla rekabet kabul etmediği herkesçe biliniyor. Bu ülkelerin karma işletmeleri tam kapasite ile çalışmaya başlayınca Avrupa'ya ve Avrupa'nın geleneksel ihracat ülkelerine gönderilen Çin-Japon mallarının ne kadar düşük fiyatla satılacağı tasavvur edilebilir. Çin'in ucuz iş gücü ve Japonya'nın tek kompleks halinde gelişen ileri teknolojisi, dünya pazarlarında Batı için çok zor bir durum yaratacaktır.

Böylece, Batı'nın Çin'le ticaretten sağlamayı umduğu geçici ticari kazançlar, ciddi krizler doğurabilir.

Vladimir Katin - Politik Gözlemci

DAR GÖRÜŞLÜ OYUN

Çin yöneticileri, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalizm ülkelerine düşmanlıklarını her fırsatta göstermeye çalışıyorlar. Pekin'in büyük devlet tasarılarını gerçekleştirmek için NATO silah depolarına girme izni alma arzusu da bu düşmanlıktan kaynaklanıyor. Ne yazık ki bazı Batılı ülkelerde belirli çevreler Pekin'in bu hilesine inanıyorlar.

Amerikan basını, ABD Başkanı'nın Ulusal Güvenlik Danışmanı Z. Brzezinski'nin bu yılın baharında Pekin'e yaptığı ziyaret sırasında Çinli liderlere, ABD'nin Batı Avrupa ülkelerinin Çin'e belirli silah türleri satmasına razı olduğunu söylediği haberini verdi.

Pekin'e dikey uçuşlu «Harrier» İngiliz savaş uçaklarının satılmasına ilişkin olarak hazırlanan anlaşma hakkındaki haberler de dünya kamuoyunun dikkatini çekiyor. Bazı kimseler, NATO silahlı kuvvetlerinin silahları arasında bulunan bu uçağa «savunma» silahı süsü vermeye çalışıyorlar. Ama bu anlayış hiç kimseyi aldatamaz. İngiliz gazetesi «Financial Times» bile «Harrier» uçaklarının Çin'e saldırı potansiyeli kazandıracağını kabul ediyor. Halkları yanıltmak için düşünülmüş bir girişim söz konusudur.

Bağlaşıklarını Çin'e silah satmaya teşvik eden Washington, Pekin'deki şahin yanlılarını yönetiyor. Pentagon'un eski şefi, ABD'nin yeni Enerji Bakanı G. Schlesinger'in Çin'de nasıl görkemli karşılandığı anılardadır. Hua Kua-Feng Amerikalı konuğu selamlarken, onu «eski bir dost» olarak tanımladı. Amerikalı konuk ise, Çin'in büyüklüğünün «ABD için son derece önemli» olduğunu açıkladı.

Buna karşılık Pekin silah pazarı arayışlarında Fransa, Japonya, FAC, İtalya ve diğer ülkelere yeni yeni heyetler gönderiyor. Pekin elçilerinin Fransa'da Zenit roketleri, topçu silahları, roket taşıyıcı gemi ve torpido gemileriyle diğer silahları satın alma olanaklarını araştırdıkları bildiriliyor. Çinli militaristlerin gizli ajanları, İtalyan silah pazarına da yöneliyorlar. «Pekin ve Tokyo'nun ortak tank yapmaya niyetli olduklarına» ilişkin haberler basına sızdı.

Pekin'e güçlü nükleer reaktör satışına ilişkin anlaşma dikkati çekiyor. Associated Press Ajansı'nın verdiği habere göre, Aralık ayında Çin başkentinde Fransa ve Çin arasında böyle bir anlaşma imzalandı. Amerikan şirketi «Wastinghouse» lisansıyla hazırlanan bu tip iki reaktörü Pekin'e satacak olan Fransız firması «Framat» sözü edilen anlaşmayı gerçekleştirecek.

Kuşkusuz, silahların barış-

çı amaçlarla kullanımıyla ilgili bir dizi koşulun ortaya konduğu söylenebilir. Ama hazırlanan reaktörlerin gelecekte Pekin tarafından askeri amaçlarla kullanılmayacağını kim garanti edebilir ki? Batı basınında yer alan haberlere göre, Çin'de güç reaktörlerinde yararlanılan kullanılmış nükleer yakıttan plutonyum çıkaran bir aygıt var ve bu plutonyum nükleer silahın hazırlanmasında kullanılıyor.

Benzeri anlaşmalar nelere yol açacaklardır? Bu, yanıtlaması son derece kolay bir sorudur. Amerikan şirketleriyle diğer önde gelen kapitalist devlet şirketleri arasında Çin pazarları konusunda şiddetli bir çatışma başlayacak ve Pekin bu çatışmadan askeri-ekonomik temelini kuvvetlendirmek için yararlanacak.

Gerginlik yumuşamasından hoşlanmayan, Helsinki anlaşmalarını ve uluslararası durumun iyileştirilmesine yönelik bütün diğer anlaşmaları bir kenara atmaya hazır olan Batılı aşırı gerici emperyalist çevreler, Pekin'le flörtü kışkırtıyorlar. Maocuların yayılmasını ödüllendirme politikasını Batıya zorla kabul ettirmeyi amaçlayan güçler pek fazla değil ama, propaganda olanağı da dahil, pekçok olanağa sahipler.

Batıda «Çin kartı»yla kazanmayı hesaplayanlar, Çin yayılmacılığının sivri ucunu sadece tek yöne; SSCB'ye çevirebileceklerini sanıyorlar. Oysa Çin'in silahlanması, bütün dünyada barış meselesi ve yumuşamanın geleceği için çok tehlikelidir.

Çin yayılmacılığı, birçok halk için büyük tehlike oluşturuyor. Pekin'in Güney Doğu Asya'ya ilişkin ileriye yönelik hegemonya planları çok iyi biliniyor. Ondan fazla ülke daha şimdiden bugünkü Çin hakimlerinin «kartografik saldırısı»nın (yani Pekin'de yayınlanan haritalarda belirlenen toprak iddialarının) hedefi oldu. Batılı ülkelerin Pekin'e silah satma niyetlerinin Hindistan, Endonezya ve diğer Asya devletlerinde gittikçe artan haklı bir kaygıya yol açması rastlantısal değildir ve bu kaygının gerekçeleri vardır.

«Yasa temelinde barış»tan yana olan Kongre üyelerinin raporu bir süre önce Washington'da yayınlandı. Raporda, Çin'le yakınlaşma politikası izleyen ABD'nin Çin yönetimine Çin'le komşu Güney Doğu Asya ülkeleri konusunda dikta ve baskı politikası uygulama özgürlüğünü verdiği belirtiliyor.

Son zamanların olayları, Pekin'in petrol bakımından zengin Arap Doğusu ve Basra Körfezi ülkeleri için de «anahtarlar» aradığını ve bağlantısızlık hareketine katılan ülkelere ilişkin manevralarının bu hareketi

hegemonyasına alma ve çekirdeğini Çin'in silah gücünü artırma olgusunun oluşturduğu «modernleştirme» planlarını gerçekleştirmek için gelişmekte olan ülkelerin zengin kaynaklarına sokulma arzusuyla dikte edildiğini kanıtlıyor.

Maocuların yayılmacılığını ödüllendirme politikası, Amerikan halkının çoğunluğu tarafından onaylanmıyor. Washington'daki «Pctomack Associates» örgütü tarafından yapılan kamuoyu yoklamasının sonuçları, bunun en açık kanıtlarıdır. Yoklamaya katılanların %70'i Pekin'e Amerikan silahı satışına karşı çıktı. Buna karşılık Amerikalıların %75'inin SSCB ile SALT-2 anlaşmasının imzalanmasından yana olmaları karakteristiktir.

Pekin'in yayılmacılığına göz yumma politikasının Avrupa için vereceği sonuçlar da ortadadır. İngiliz dergisi «New Statesmant», Batıda Çin'le yapılan silah alışverişlerinin dünyadaki gerginliği artırabileceğini vurguluyor.

Bugünkü Pekin yöneticilerinin politikası, barış ve sosyalizm meselesi için de büyük tehlikeler doğurabilecek niteliktedir. Ama DAC'de yayınlanan haftalık «Horizont»un da belirttiği gibi, «Pekinli yöneticilerin dünya hegemonyası kurma arzusu gerçekleşemez. Halklar, sömürü ve ezgi zincirini Maocuların kölesi olmak için kırmadılar ve kırmıyorlar. Devrimci dünya süreci, insanlığı son sömürü kalesinden çıkararak sosyalizme ve komünizme götürecektir. Orada Pekin'in hegemonyacılığına yer yoktur!»

Vitaliy Korionov
(PRAVDA) - 25.12.78

«MAOİZM - ÇİN'İN TRAJEDİSİ»

Sovyet televizyonunda gösterilen «Maoizm - Çin'in Trajedisi» adlı yeni belgesel televizyon filmi, Çin halkı için bela olan gerici bir öğreti ve politik sistemin —Maoizmin— gerçek yüzünü ortaya koyan bir yapıttır.

Mao Tsze-Tung'un ölümünden bu yana iki buçuk yıldan fazla bir zaman geçti ama, Çin trajedisi devam ediyor. İç savaşta egemenliği ele geçiren Mao takipçileri halka, insanların daha kolay yaşamaları için durumu düzeltmeyi vaad ettiler. Ama Mao Tsze-Tung'un yolunu izleyerek Maoizmin ağır mirasından kurtulmak olanaksızdır. Çin'in bugünkü Maocu liderlerinin ulusçu, büyük devletçi dış politika doğrultusunun tehlikeli özünü ortaya koyan sahneler kuşku yaratıyor. Bu doğrultu tamamiyle Maizmin militarist, serüvenci dogmaları üzerine

kurulmuş ve dünya hegemonyası kurma arzusuyla, Çin'in komşularına yapılan provakasyonları haklı çıkaran kanıtlarla işlenmiştir.

Televizyon filmi «Maoizm - Çin'in Trajedisi» filmi, tarihinin en güç dönemini yaşayan Çin halkına karşı derin bir acıma duygusu yarattı ve herkesi «Çin'in trajedisinin insanlığın trajedisi olmasına izin verilmemesi» için uyardı.

(APN)

Ölümünün 55. Yılında Lenin'i Anıyoruz

Değer biçtiğimiz insanları ölüm ve doğum yıldönümlerinde anıyoruz. Lenin'i de böyle anıyoruz. Ölümünün 55. yılını doldurduğumuz için. Yoksa Lenin, pek az insan gibi, her gün binlerce, milyonlarca insan tarafından sürekli akıldadır ve anılmaktadır.

Lenin'i bütün insanlık seviyor çünkü o sadece kendi ülkesinin ve halkının değil, dünya devrimci hareketinin de değişmez önderidir. Bu hareketin kapsamı çok geniştir ve işçillerin daha iyi bir yaşam için verdikleri demokratik ve ekonomik haklar mücadelesinden, silahsızlanma ve barış mücadelesine kadar, içinde milyarlarca insanı bulunduran geniş bir tabana dayanmaktadır. Sosyalizmin işlevi geliştikçe Lenin'e duyulan sevgi de o ölçüde büyüyor.

Lenin, bilimsel tarih ölçülerine göre nasıl değerlendirilmelidir sorusu çok soruldu ve cevaplandırıldı. Lenin'i anmak bakımından biz bu konuda kısa bir anımsatma yapabiliriz.

Lenin, 19. yy.'la, 20. yy.'ın kesiştiği noktada, tarihin kavranışından, onun bir başka biçimde ve başka güçlerle yeniden yazılmasına geçiş demektir. Marksizm, ampirik felsefenin karşısında kendine sağlam bir konum seçerken hiç bir zaman deneyden kopmamıştır ve her zaman, kendisinin de böyle bir sınavdan geçeceğini bilmiştir. İşte Lenin, Marksizmin büyük sınav noktasında deneydir.

Toplumsal yaşamın bilimsel analizi noktalanmaz. Marksizm bundan dikkatle kaçınır. Çünkü, o noktada dogmatizmin durağan tabiatı başlar. Halbuki, doğanın ve toplumun diyalektiği, durağanla akışkanın içiçe geçtiği bir alandır. Orada hareketsizliğin de yeri vardır ama bu, mutlak değişmenin bir tezahürü olarak kendisini gösterir. İşte Lenin, ayakları 20. yy.'ın hareket noktasına basan Marksizmin, yenileşen adıdır.

20. yy. yeni güçleri, yepyeni işlevleri ile birlikte tarih sahnesine çıkarırken, Marksizm de yeni görevler üstleniyordu. İinsan bilgisinin tarihe yeni türden bakışı, yeni olana bakışıyla noktalancaktı. Lenin'in ön-

derliğini yaptığı devrim bunun ilk sınavı olarak yeni bir çağı başlattı. Bu çağda Marksizm, Leninizm öğretisiyle taçlandı. Sürekli ilerledi ve buna devam ediyor. Çünkü, sadece toplumlar ve evrenin kendisi değil, onların doğasına hükmeden bilim de gelişiyor. Kendi nesnesine bağlı olarak.

Halkların ve insanlığın düşmanları Lenin'in de düşmanıdırlar ama en azılı düşmanları bile onu doğrudan karşılarına almaktan kaçınırlar. Çünkü Lenin'i karşıya almak, hayatın gerçekliğini karşıya almak gibi «donkişotluk» olur. Bu nedenle onu inkâr yerine, daraltmayı, bir bilim adamı, bir bilgin olarak göstermeyi denerler. Ya da tersini yaparlar ve onların dilinde Lenin, usta bir siyasetçi olur.

Bazan da Lenin'i büyük bir felsefeci olarak görmek işlerine gelir ve bütün bunların birliği olarak Lenin'i düşünmenin - kendilerinin sonu olacağını bildiklerinden - korkusunu yaşarlar.

Kimi «çocuklar» da Lenin'i «çok» severler ama onu bir türlü anlıyamazlar. Bunlar «solcu»durlar. Ya dürbünün tersiyle bakarlar Leninizme ve bu yüzden göremezler, ya da dar bakış açılarına sığan kadarını Leninizm sanıp kendilerini aldatırlar. Göğüs boşluğuna, on yılların sabrını yerleştiremiyenler için Lenin'i öğrenmek ve kavramak gerçekten zordur.

Lenin düşmanlarının veya Lenin'in «küçük dostları»nın, ayakları yerde değildir. Birincisi, bunların ayaklarının altından tarihin toprağı kaymıştır, ikincisi Leninizm, düşmanları ve sahte dostları için, belki de sosyal bilimlerin içinde, saldırıya hedef olamıyacak kadar, bıçak sırtına dönüşmüş, biricik bilimdir.

Barış, bağımsızlık ve sosyalizm için mücadele edenler yeryüzünü sarmış bulunuyor. Bu, Lenin sevgisinin yeryüzünü sarmış bulunduğunun bir başka ifadesidir.

İnsanlık Lenin'i hergün anıyor. Ölümünün 55. yılında ise bir kere daha anıyor.

Mustafa Suphi Geleneğimizdir

Mustafa Suphi adı, Türkiye'de bir gelenektir. Türkiye işçi sınıfı, bugün onun başlattığı mücadelenin günümüzdeki gücünü somutlamaya çalışıyor. Bugün dünden çok farklı koşullarda yaşanıyor ama Mustafa Suphi adıyla bağlanıyor tarihe.

Türkiye Komünist hareketinin önderi, Türkiye Komünist Partisi'nin kurucusu ve ilk genel sekreteri Mustafa Suphi'nin ölümünü anmak demek, sınıf mücadelesinin değişmeyen yasalarını hatırlamak, proletaryanın öfkesini bir kez daha bilemek anlamına gelir. Çünkü Türkiye işçi sınıfı, ilk müfrezesinin onurlu önderini ve yiğit bir savaşçısını yitirmenin acısını, kemalist kültürün kara bulutları altında yıllardır küllendirmek zorunda kaldığı için daha çok öfkelidir.

Mustafa Suphi'nin adı etrafında örülen korku çemberinin sahipleri bugün kendi korkularını gizlemeyi başaramıyorlar. Çünkü onlar ne kadar çalışsalar da, onun etrafında örülmüş olan ilk sevgi çemberini yarıp dağıtmayı başaramamışlardır. Şimdi büyüyen ve güçlenen, bu sevgidir ve bu inançtır.

Somutlanan da onun mücadelesidir. Tarih Türkiye'de geç bile olsa, bugün Mustafa Suphi geleneğinin örgütsel güçlenişine ve bir kere daha bu planda birliğe doğru yol almasına tanık oluyor. Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşu, Türkiye komünist hareketinin ilk örgütsel birliği anlamına gelir. Bu birliğin, uzun mücadele yıllarından sonra ve yeniden kendini yakıcı biçimde dayatması, bu geleneğin günümüzdeki mirasçıları olan işçi sınıfı sosyalistlerine büyük görev ve sorumluluklar yüklemektedir.

Mustafa Suphi deneyi, sosyalistlere, işçi sınıfının bağımsız siyasi örgütlenmesinin önemini en çarpıcı biçimde gösteren ender tarihi olaylardan biridir. Neresinden bakılırsa bakılsın, herkese bir şeyler öğretmektedir ve öğretmelidir. İşçi sınıfının örgütsel bağımsızlığından ve kendi siyasetine olan bağlılığından verilecek tavizler, hangi ölçü içinde olursa olsun, işçi sınıfı siyaseti adına burjuvaziye kuyrukçuluk, Mustafa

Suphi ve işçi sınıfı tarihine ihanettir. Çünkü Mustafa Suphi olayı, burjuvazinin «hainliğidir» Bilgilerimizi tazelediğimizde bunu görebiliyoruz. Mustafa Suphi ve arkadaşlarının (Onbeşler) katline uzanan olaylar zinciri şöyledir:

«III. Enternasyonal'in ikinci kongresinde ve Doğu Halkları Kurultayında, Ekim Devrimi'nin dünyaya yeni bir düzen vermeyi amaçlayan ilkeleri açıklanmış bulunuyordu. Bu ilkelerden biri de, kurtuluşu için savaşan halklara, savaşın sınıfsal önderliğine bakılmaksızın yardım edilmesini öngörüyordu. Tarihin aynı kesitinde Anadolu'da, milli burjuvazinin önderliğinde, emperyalizme karşı verilen bir «ulusal savaş» yaşanıyordu. Ve dünya devriminin önderi Komüntern tüm ulusal kurtuluş savaşlarına olduğu gibi Türkiye'deki kurtuluş mücadelesine destek ve yardım sağlamayı gündemine almıştı. Ancak yardım bir tek koşulla sınırlandırılıyordu. Bu da, III. Enternasyonal'in 2. Kongresinin bir kararından kaynaklanıyordu. **İşçi sınıfı partisine konan yasağın ve bu siyasi hareket üzerindeki baskının kaldırılması.**

Ve komüntern, enternasyonalizmin o günkü işleyiş koşullarına dayanarak Türkiye Seksiyonunu tayin ediyor ve bunun da başına Mustafa Suphi'yi getiriyordu. Artık Mustafa Kemal önderliğindeki kurtuluş hareketinin Ekim Devrimi'nin ve Sovyet halkının desteğinden yararlanmasının şartları belli olmuştu. Mustafa Suphi'nin önderliğindeki Türkiye Komünist Partisinin Ankara hükümeti tarafından resmen kabul edilmesi.

Burjuvazi her zaman dönektir. Burjuvazi her zaman haindir. O, en ulusal kurtuluşçu kesildiği zamanlarda bile komünistlere karşı «ulusal hain»dir. Ve Anadolu milli burjuvazisinin bu hain karakteri Onbeşlerin kaderi olmuştur.

Kemalist burjuvazi Sovyet desteğinden yararlanmayı istemektedir ama yardımın önkoşulları olan, komünist hareketi tanımaktan korkmaktadır. Bu nedenle kendisi Ankara'da bir sahte komünist partisi kurmayı dener ve bununla Komüntern'i kandıracağını umar. Ancak Komüntern böyle bir partiyi kabul etmez ve Türkiye işçi sınıfının öncü örgütü olarak kendi eliyle kurduğu Türkiye Seksiyonu'nun kabulünde diretir. Ve kemalist burjuvazi, bir yandan kendi hain tuzağını hazırlarken öte yandan Mustafa Suphi ve arkadaşlarını görüşmek ve birlikte mücadelenin şartlarını tespit (!) etmek üzere Anadolu'ya çağırır. Mustafa Suphi ve 15 arkadaşı, Türkiye'ye gelirken aynı günlerde milli burjuvazinin tuzağı tezgahlanmaktadır.

Mustafa Kemal Sovyet heyeti için şöyle yazmaktadır:

«...gelenleri yoldaşlarımız sayıyoruz. Gelenler bizim dostlarımız ve yoldaşlarımızdır. Aynı yolun yolcularıyız ve aynı amacı taşıyoruz.»

Kemalist burjuvazi biraz fazla ileri gidiyor ve bolşeviklere şirin görünmek için keskin devrimci (!) geçiniyordu. Gerçi kimliğini saklaması mümkün değildi ama Sovyet düşüncesi Anadolu'daki toplumsal süreci etkilemek ve emperyalizme bir adım daha geri attırmak için gerekli gördüğü yardımları, kemalist burjuvazinin, bu, kaypaklığı sırıtan şirinliklerine aldandığı için değil, kendi ilkelerinin gereği olarak yapıyordu.

Aynı adam şunları da yazıyordu bir Amerikalı generale: «Bolşeviklere gelince, bizim memleketimizde hiç bir şekilde yeri olamaz.»

İşte, milli burjuvazinin işçi sınıfı hareketi için düşündükleri o günlerde bunlardı. Üstelik o günler, burjuvazinin ilerici bir misyonla tarih sahnesine çıktığı ve hareketini güvence altına alabilmek için Sovyet Devrimine şirin gözükmek zorunda olduğu günlerdi. Bu gün o burjuvazinin böyle bir kaygusu yoktur ve sınıf düşmanlarımızın gerçek yüzlerini tanımamız bakımından tarihimiz küçümsenmiyecek deneyimlerle doludur.

Evet, Mustafa Suphi ve 14 arkadaşı, Ankara hükümetinin davetlisi olarak Türkiye'ye çağrıldılar. Kazım Karabekir tarafından hudutta birer kahraman gibi karşılandılar. Burjuva konukseverliğinin en yücesine mazhar oldular!

Ama burjuvazinin kombinezonu hazırdı. Anadolu baştan başa ve bir ağ gibi egemen güçlerin denetimindeydi. Bu denetimin giremediği yerlerde egemenlik mücadelesi sürüyor, yurtseverler katlediliyordu. Lakin Mustafa Suphi ve arkadaşlarının ayak bastığı Anadolu toprağı milli burjuvazi açısından kurtarılmış (!) topraklardı.

Kalabalık kafile Erzurum'a ve oradan da Trabzon'a uzanan bir yolu, dökülerek izlediler. Bu yol burjuvazinin çizdiği ve yoldaşlarımızın zorunlu olarak izledikleri bir yoldu. Kimi yorgunluktan, kimi hastalıktan ve kimi de yüce görevleri (!) bittiği için dökülenlerden kalan 15 yiğit adam Trabzon'a vardılar Burjuvazi bu yolculuğun üzerine karanlık bir perde çekmiştir ama bugün oldukça aralanmış bulunmaktadır bu karanlık perde. Yolda örgütlenmiş gerici kışkırtmaların yoldaşlara saldırdığı söylenir ve adına «halkın tepkisi» denir. Ama bilenler bilir bu saldırıların nereden kaynaklandığını.

Trabzon'da Ankara hükümetine bağlı bir müdafa-ı Hukuk Cemiyeti örgütlenmiştir. Ve bu Cemiyet de Mustafa Suphi ve arkadaşlarına karşı girişilen saldırıları ve o tarihi katliamı örgütlemiştir. Burjuva tarihçileri ,olayların bu noktasında Trabzon'la Ankara'nın bağlarını koparmaya aşırı bir dikkat gösterirler ama gerçek canileri saklamaya yönelik bu tahrifatların bugün ipliği pazara çıkmış bulunmaktadır.

Ölümlerinin 58. yılında onları saygıyla anıyoruz!

Dünya Halkları Bumedyen'in Anısını Saygıyla Yaşatacak

Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Haori Bumedyen'in ölümü, dünyamızda barış, bağımsızlık ve ilerleme güçlerinin bir kaybıdır.

CDHC Başkanı Bumedyen sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe karşı kararlı tutumuyla dünya devrimci sürecinde, genç ulusal devletler arasında saygın bir yer tutmuş ve ülkesi Cezayir'in Afrika'daki ulusal kurtuluş savaşlarına önemli katkılar getirmesine büyük hizmetlerde bulunmuştur.

Fransız sömürgeciliğine karşı kahramanca mücadele vererek bağımsızlığını elde eden Cezayir, sadece anti-emperyalist ilerici rejimler gözünde, ve ulusal kurtuluş sürecindeki halklar nezdinde saygın bir yer tutmakla kalmamış, aynı zamanda dünya sosyalist sistemiyle yakın bir dostluk ve işbirliği politikası gütmüştür.

Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin bu tavrı, hem Cezayir halkının ilerlemesini sağlamış ve aynı zamanda bölge halklarının anti-emperyalist konumuna yardımcı olmuştur, hem de Cezayir'i dünya barış güçlerinin sağlam kalelerinden birisi durumuna getirmiştir.

Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti, kapitalist - olmayan yoldan gelişen ülkelerden birisi olarak ülkesinde sömürgecilik kalıntılarını ve feodaliteyi tasfiye etmiş, kapitalizmin gelişmesine olanak vermeyerek kamu sektörünü güçlendirmiştir.

Şayet Cezayir devleti, gerek kendi halkı gözünde, gerekse dünya halkları önünde böylesine önemli bir konuma ulaşmışsa, bunda kuşkusuz ki Başkan Bumedyen'in önemli bir payı bulunmaktadır.

İlke Dergisi, CDHC'nin değerli yöneticisi Bumedyen'in ölümünden duyduğu üzüntüyü belirtirken, yakında yapılacak Cezayir halkının ve

devletinin devrimi sürdürmek konusundaki azmine olan inancını bir kez daha belirtir.

TSİP'İN MESAJLARI

Başkan Bumedyen'in ölümü üzerine Türkiye Sosyalis İşçi Partisi yöneticileri, Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi'ne ve Cezayir'in Ankara Büyükelçiliğine başsağlığı ve dayanışma mesajları göndermişlerdir. Mesajların çevirisi şöyledir:

Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi
Merkez Komitesine

Cezayir Halkı'nın seçkin evladı Başkan Bumedyen'in ölümünden duyduğumuz derin üzüntüyü belirtir, tüm Cezayirlilerin acısını içtenlikle paylaşan Partimiz'in dayanışma duygularını ve kardeşçe selamlarını iletirim.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi
Genel Yönetim Kurulu adına
Ahmet Kaçmaz
Genel Başkan

Cezayir Büyükelçiliği
Kavaklıdere Ankara

Cezayir Devlet Başkanı Ekselans Bumedyen'in ölümünden duyduğumuz derin üzüntüyü belirtir, seçkin evladını yitiren Cezayir halkının acısını paylaşırız. Partimiz dost ve kardeş Cezayir halkına ve Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne, Türkiye halkının başsağlığı dileklerini ve dayanışma duygularını sunar.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi
Genel Sekreteri
Yalçın Yusufoğlu

ilke 25 Lira
AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ